

3.nodevums

Bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm Latvijā pieejamie pakalpojumi un atbalsts

Saskaņā ar Bērnu aizsardzības centra un SIA "Projektu un kvalitātes vadība" 2024. gada 8.jūlijā noslēgto līgumu Nr. 4.2-4/81 par atbalsta sistēmas un pakalpojumu pieejamības izvērtējumu bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm

Eiropas Sociālā fonda Plus līdzfinansētā projekta Nr. 4.3.6.5/1/24/I/001 "Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām un to ģimenēm" ietvaros

Pasūtītājs: Bērnu aizsardzības centrs
Izpildītājs: SIA "Projektu un kvalitātes vadība"

2025. gada 13. oktobris

SATURS

IEVADS	3
METODOLOĢIJA	4
PĀRSKATS PAR LATVIJĀ PIEEJAMAJIEM PAKALPOJUMIEM MĒRĶA GRUPAI...	6
<i>SOCIĀLAJĀ JOMĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI</i>	<i>9</i>
<i>IZGLĪTĪBAS UN KULTŪRAS JOMĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI</i>	<i>53</i>
<i>VESELĪBAS JOMĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI</i>	<i>58</i>
<i>TIESLIETU JOMĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI</i>	<i>66</i>
<i>NODARBINĀTĪBAS JOMĀ PIEEJAMIE PAKALPOJUMI</i>	<i>69</i>
PIELIKUMI	73
1. PIELIKUMS – INFORMĀCIJAS APKOPOJUMS PAR LATVIJĀ PIEEJAMO ATBALSTU UN PAKALPOJUMIEM MĒRĶA GRUPAI	73
2. PIELIKUMS – APTAUJAS ANKETAS VEIDLAPA	73
3. PIELIKUMS. PAŠVALDĪBU SOCIĀLO DIENESTU KONTAKTINFORMĀCIJA	74
4. PIELIKUMS. VISPĀRĪGS PAKALPOJUMU STIPRO UN VĀJO PUŠU RAKSTUROJUMS	80

IEVADS

Nodevums “Bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm Latvijā pieejamie pakalpojumi un atbalsts” (turpmāk - nodevums) izstrādāts pētījuma “Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām un to ģimenēm” ietvaros.

Nodevums ietver informāciju par Latvijā pieejamo atbalstu un pakalpojumiem, ko bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām vai to attīstības risku un to ģimenēm nodrošina valsts, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas un citas juridiskas personas, labklājības (t.sk. sociālajā, nodarbinātības un tieslietu), veselības, izglītības un kultūras jomās.

Nodevumā apkopota informācija par tiem resursiem, kuri ietver informāciju par atbalstu un pakalpojumiem mērķa grupai, kā arī par pašu pieejamo atbalstu un pakalpojumiem. Apkopojums veidots kā atbilde pasūtītāja identificētajai problēmai, ka situācijās, kad bērniem vai ģimenēm (bērnu aprūpes iestādes ar šīm problēmām saskaras ikdienā, tāpēc ir labāk informētas) nepieciešama palīdzība, viņiem ir grūti pieejama informācija par pieejamo atbalstu un pakalpojumiem.

Bieži vien galvenie informācijas turētāji ir pašvaldību sociālie dienesti. To darbinieki labi pārzina daudzus atbalsta un pakalpojumu veidus, kas pieejami gan viņu pašvaldībā, gan kaimiņu pašvaldībās. Daļu no šiem pakalpojumiem var saņemt tieši sociālajā dienestā, bet citus – ar sociālā dienesta starpniecību. Parasti tas nozīmē arī to, ka pašvaldība daļēji vai pilnībā apmaksā šos pakalpojumus.

Tomēr pieejamais atbalsta un pakalpojumu klāsts var mainīties. To ietekmē gan finansējuma apjoms un pašvaldības noteiktās prioritātes, gan pakalpojumu cenas, sniedzēju pieejamība un izmaiņas sadarbībā ar konkrētiem pakalpojumu sniedzējiem. Tāpēc arī šajā nodevumā iekļautā informācija jāuztver kā momentuzņēmums, kas atspoguļo pakalpojumu pieejamību nodevuma sagatavošanas un iesniegšanas brīdī. Pastāv risks, ka nodevuma ietvaros iegūtā informācija par pakalpojumiem vairs nav pilnībā aktuāla.

METODOLOĢIJA

Nodevuma tiešā mērķa grupa - bērni, t.sk. ārpusģimenes aprūpē esoši bērni, ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenes, t.sk. audžuģimenes un aizbildņi (turpmāk - tiešā mērķa grupa).

Nodevuma sagatavošanā izmantotas šādas informācijas iegūšanas metodes:

- ▶ tiešsaistē pieejamās informācijas analīze no šādiem avotiem:
 - pašvaldību saistošie noteikumi (turpmāk – PSN);¹
 - Ministru kabineta 02.04.2019. noteikumi Nr.138 “Noteikumi par sociālo pakalpojumu saņemšanu”;²
 - pašvaldību/pakalpojuma sniedzēju mājas lapas (turpmāk – ML);
 - Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs (turpmāk – SPS reģistrs);³
 - biedrības “Latvijas Bērnu labklājības tīkls” apkopotā informācija par organizācijām, kas nodrošina atbalstu bērniem un ģimenēm “Bērnu un ģimeņu jomas datubāze”;⁴
 - metodiskā materiāla sociālajam darbam ar jauniešiem 3.pielikums “Resursu karte – pieejamo sociālo pakalpojumu grozs Latvijā (uz 01.2023.)” (turpmāk – SDJ 3.pielikums);⁵
 - metodiskā materiāla sociālajam darbam ģimenēm ar bērniem 4.pielikums “Resursu karte” (turpmāk – SDĢ 4. pielikums);⁶
- ▶ tiešsaistes anketēšana (skatīt 2. pielikumu) (turpmāk – Anketa);
- ▶ informācijas precizēšana ar pakalpojumu pasūtītājiem, organizatoriem un/vai sniedzējiem.

Lai apkopotu informāciju par Latvijā pieejamo atbalstu un pakalpojumiem (turpmāk – pakalpojumi), pētnieki vispirms izstrādāja anketu (2. pielikums). Veidojot anketu, tika ņemts vērā, ka no vienas un tās pašas mērķa grupas jāiegūst gan dati par konkrētiem pakalpojumiem, gan pakalpojumu sniedzēju viedokļi par situāciju kopumā. Datu vākšana un apstrāde tika veikta vienlaikus divu nodevumu ietvaros – 3. nodevuma un 5. nodevuma **“Sabiedriskās domas izpēte par esošo un nepieciešamo atbalstu un pakalpojumiem bērnu uzvedības un atkarības problēmu risināšanā”**, kura laikā tika aptaujāti pakalpojumu sniedzēji.

Līdz ar to Līguma 1. pielikumā “Tehniskā specifikācija” noteiktie nosacījumi par 3. un 5. nodevumā iekļaujamo informāciju tika skatīti kā viens uzdevums. Šāda pieeja ļāva samazināt 3. nodevumā aptaujas anketās ietvertās informācijas apjomu, daļu nepieciešamās informācijas pārceļot uz 5. nodevuma intervijām. Rezultātā, izstrādājot 5. nodevumu, tika iegūta, izanalizēta un tajā iekļauta šāda informācija:

¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/veids#domes>

² Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/305995-noteikumi-par-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-sanemšanu>

³ Pieejams: <https://vspmis.lm.gov.lv/Public/PublicetsPakalpojums>

⁴ Pieejama: <https://www.bernulabklajiba.lv/bernu-un-gimenu-jomas-datubaze/>

⁵ Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/metodiskie-materiali>

⁶ Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/media/7633/download?attachment>

- ▶ pakalpojumu sniegšanā iesaistīto speciālistu galvenās grūtības, ar kurām saskaras speciālisti pakalpojuma īstenošanā, un to ietekmes mazināšanas mehānismi;
- ▶ pakalpojumu efektivitātes rādītāji (ja pieejami) vai pakalpojuma saņēmēju ieguvumi.

Savukārt 3. nodevumā no 5. nodevuma intervijām tika iekļauta informācija par pakalpojuma stiprajām un vājajām pusēm.

Pēc anketas izstrādes tika sagatavota vēstule Latvijas pašvaldībām ar aicinājumu sniegt informāciju par mērķa grupai pieejamajiem pakalpojumiem. Vēstuli pašvaldībām izsūtīja pasūtītājs. Papildu anketai tika sagatavota tabula, kurā pašvaldību pārstāvji varēja norādīt tās organizācijas un personas, kas sniedz pakalpojumus pašvaldību teritorijā, bet nav pašvaldības struktūrvienības. Pēc šīs informācijas saņemšanas pētnieki sazinājās ar norādītajām organizācijām, lūdzot aizpildīt anketu par viņu sniegtajiem pakalpojumiem. Nereti sniegtā informācija netika strukturēta par katru pakalpojumu atsevišķi, bet gan sniegta apkopotā veidā par visiem pakalpojumiem kopumā. Tāpat atklājās atšķirīgas izpratnes par to, vai pakalpojumu mērķa grupa ietver bērnus ar uzvedības vai atkarību problēmām vai šo problēmu attīstības riskiem.

Pašvaldību atsaucība kopumā bija vērtējama kā laba, tomēr sniegtā informācija būtiski atšķīrās pēc apjoma, detalizācijas un pieejas, kas apgrūtināja tās salīdzināšanu un kodēšanu. Savukārt pārējo pakalpojumu sniedzēju atsaucība un motivācija piedalīties aptaujā kopumā bija zema, kā rezultātā nebija iespējams iegūt pilnvērtīgu un salīdzināmu pārskatu par sniegtajiem pakalpojumiem vajadzīgajos griezumos. Saziņa ar pakalpojumu sniedzējiem, lai precizētu informāciju, deva tikai daļēju rezultātu. Papildu pasūtītājs atsevišķi vērsās arī pie bērnu psihiatriem ar lūgumu aizpildīt anketu, taču atsaucība nebija liela (atbildes aizpildīja neliela daļa speciālistu).

Informācijas apkopošanas noslēgumā, konstatējot tās neviendabīgumu, pētnieki iespēju robežās papildināja un precizēja trūkstošos datus, balstoties uz tiešsaistē pieejamo informāciju un vēršoties pie pakalpojuma sniedzējiem.

Pārskats par Latvijā pieejamajiem pakalpojumiem mērķa grupai

Identificētie pakalpojumu sniedzēji un to sniegtie pakalpojumi (1. pielikumā sniegtais informācijas apkopojums) tika iedalīti šādās jomās:

- ▶ sociālā joma - pašvaldību sociālo dienestu pakalpojumi (1.1. tabula);
- ▶ citu sociālās jomas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi (izņemot pašvaldību sociālos dienestus) (1.2. tabula);
- ▶ izglītības, kultūras jomas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi (1.3. tabula);
- ▶ veselības jomas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi (1.4. tabula);
- ▶ tieslietu jomas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi (1.5. tabula);
- ▶ nodarbinātības jomas pakalpojumu sniedzēju pakalpojumi (1.6. tabula).

Norādot katram pakalpojumam jomu, pētnieki noteica pamatjomu, kurā darbojas pakalpojuma sniedzējs, un iekļāva viņu konkrētās jomas sarakstā (1. pielikuma tabulā). Ja pakalpojuma sniedzējs sniedza pakalpojumus arī citās jomās, tika norādītas vairākas jomas, piemēram, sociālā (pamatjoma) un izglītības (papildu joma).

Informācija par mērķa grupai pieejamajiem pakalpojumiem tika apkopota saskaņā ar Līguma 1. pielikuma “Tehniskā specifikācija” 4.3.2. punktā noteiktajiem rādītājiem. Tā kā apkopojums aptvēra dažādas jomas, pētnieki izanalizēja katrā jomā pieejamos pakalpojumus un sagatavoja rādītāju sarakstu, kas tika iekļauts informācijas apkopojumā (1. pielikums) un kas tika atspoguļots nodevumā – vai nu vispārīgā līmenī (piemēram, aprakstot sociālo pakalpojumu saņemšanas kārtību pašvaldībās), vai arī detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem (piemēram, pakalpojuma mērķis un uzdevumi) (skatīt 1. tabulu).

Izņēmums ir informācija par pakalpojumu stiprajām un vājajām pusēm, kura tika iegūta no 5. nodevuma “Sabiedriskās domas izpēte par esošo un nepieciešamo atbalstu un pakalpojumiem bērnu uzvedības un atkarības problēmu risināšanā” intervijām un aprakstīta vispārīgā līmenī, aptverot visas jomas kopumā (skatīt 4. pielikumu).

Līguma 1. pielikuma "Tehniskā specifikācija" 4.3.2. punktā noteikto rādītāju iekļaušanas vieta

N. P. K.	Rādītāja nosaukums	Sociālā joma (papildu izglītības, veselības)		Izglītības, kultūras joma		Veselības joma		Tieslietu jomas		Nodarbinātības jomas	
		1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums
1.	Pakalpojuma nosaukums	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.	Mērķis un uzdevumi		X		X		X		X	X	
3.	Joma	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
4.	Līmenis	X		X		X		X			
5.	Mērķa grupa	X		X		X	X	X	X	X	
6.	Saņēmēja raksturojums	X		X			X		X		X
7.	Bērna vecums	X		X		X		X		X	
8.	Vai var saņemt pēc 18?	X		X		X		X		X	
9.	Saņemšanas veids	X		X		X		X		X	
10.	Pakalpojuma sniedzēja nosaukums	X		X		X		X		X	
11.	Pakalpojuma sniedzēja juridiskais statuss	X		X		X		X		X	
12.	Pakalpojuma sniedzēja reģ. numurs ⁷	X		NAV		NAV		NAV		NAV	
13.	Pakalpojuma apjoms	X			X		X		X		X
14.	Pakalpojuma intensitāte	X			X		X		X		X

⁷ Pakalpojumu sniedzēju reģistrācijas numuri pievienoti tikai sociālās jomas pakalpojumiem, jo tie netika prasīti līgumā.

N. P. K.	Rādītāja nosaukums	Sociālā joma (papildu izglītības, veselības)		Izglītības, kultūras joma		Veselības joma		Tieslietu jomas		Nodarbinātības jomas	
		1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums	1. pielikums	nodevums
15.	Pakalpojuma saņemšanas ilgums	X			X		X		X		X
16.	Pieprasījums (rinda)	X			X	X			X		X
17.	Kā saņemt pakalpojumu?	X	X		X		X		X	X	
18.	Iesaistītie speciālisti	X			X		X		X		X
19.	Intervences metodes/ instrumenti		X		X		X		X		X
20.	Finansēšanas avots	X		X		X	X	X		X	
21.	Cena/vai jāmaksā	X		X		X	X		X	X	X
22.	Sadarbības nosacījumi		X		X				X		X
23.	Kādi pakalpojumi nepieciešami papildu?		X		X				X		X
24.	Sniegšanas vieta- kontakti	X		X		X	X	X		X	X
25.	Informācijas avots, no kura iegūta informācija	X		X		X		X		X	

Sociālajā jomā pieejamie pakalpojumi

Vispārīgā līmenī informācija raksturo sociālo pakalpojumu pieejamības pamatprincipus, kas attiecas uz visiem pakalpojuma saņēmējiem un pakalpojuma sniedzējiem. Līdz ar to vispārīgā līmenī tika apkopta šāda informācija (skatīt 2. tabulu):

- ▶ sadarbības nosacījumi ar bērnu, ģimeni un speciālistiem, kas iesaistīti pakalpojuma īstenošanā, t.sk. atšķirības pakalpojuma nodrošināšanā, ja bērns atrodas dažādās vidēs (piemēram, ģimenē, t.sk. audžuģimenē vai ar aizbildņiem, vai bērnu aprūpes iestādē);
- ▶ pakalpojuma nodrošināšanas process;
- ▶ pakalpojumi, kurus būtu vēlams īstenot kopā ar konkrēto pakalpojumu (ja attiecināms).

2. tabula

Pakalpojumu vispārīgā līmeņa raksturojošo rādītāju raksturojuma apkopojums

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Sadarbības nosacījumi ar bērnu, ģimeni un speciālistiem</i>	
<i>Sadarbība ar bērnu</i>	Bērns ir galvenais pakalpojuma saņēmējs, un visas darbības tiek plānotas, ievērojot viņa intereses un labklājību. Bērns tiek uzklauts un iesaistīts lēmumu pieņemšanā atbilstoši vecumam un briedumam. Neatkarīgi no tā vai bērns dzīvo ģimenē, audžuģimenē, pie aizbildņa vai bērnu aprūpes iestādē, viņš saņem pakalpojumus atbilstoši savām vajadzībām, ko nosaka sociālā dienesta vai pakalpojuma sniedzēja speciālisti. Audžuģimenē vai pie aizbildņa bērns papildus saņem atbalstu adaptācijai jaunajā vidē, palīdzību attiecību veidošanā ar audžuģimeni un, ja tas ir bērna interesēs, kontaktu uzturēšanai ar bioloģisko ģimeni.
<i>Sadarbība ar ģimeni</i>	Ģimene ir primārais bērna atbalsts viņa ikdienas aprūpē. Ģimene sadarbojas ar sociālā dienesta vai pakalpojuma sniedzēja speciālistiem, piedalās pakalpojuma plānošanā un mērķu īstenošanā. Ja bērns dzīvo ģimenē, vecāki tiek mācīti un atbalstīti vecāku prasmju stiprināšanā, piedalās ģimenes aktivitātēs, lai nostiprinātu pakalpojuma laikā apgūtās iemaņas un sasniegtos rezultātus. Audžuģimene vai aizbildņa ģimene saņem profesionālu atbalstu, supervīziju un konsultācijas par bērna aprūpi un traumatiskas pieredzes pārvaldību, sadarbojas ar bāriņtiesu un sociālo dienestu. Bērnu aprūpes iestādē ģimene bieži tiek informēta par bērna progresu un iesaistīta pārejas plānošanā, taču ikdienas aprūpi nodrošina iestāde.
<i>Sadarbība ar speciālistiem</i>	Speciālisti pakalpojuma saņemšanas procesā sadarbojas kā koordinēta komanda, iesaistot bērnu un ģimeni, lai nodrošinātu visu vajadzību izvērtēšanu un mērķtiecīgu atbalstu. Vienas institūcijas ietvaros sadarbība notiek regulāru tikšanos un informācijas apmaiņas veidā, bet starpinstitucionāli tā tiek nodrošināta caur savstarpējo darbību koordināciju, informācijas apmaiņu par pakalpojuma rezultātiem, regulārām apspriedēm par sasniegumiem un nepieciešamajām izmaiņām pakalpojuma nodrošināšanā. Šāda pieeja ļauj savlaicīgi pielāgot pakalpojumu mērķa grupas vajadzībām un identificēt jomas, kurās sadarbību var uzlabot, lai process būtu efektīvāks un nepārtraukts.
<i>Pakalpojumu nodrošināšanas process</i>	

<i>Sociālo pakalpojumu pieprasīšana un piešķiršana pašvaldības sociālajā dienestā</i>	Sociālos pakalpojumus persona pieprasa savas deklarētās dzīvesvietas pašvaldības sociālajā dienestā vai noteiktos gadījumos vēršas tieši pie pakalpojuma sniedzēja (MK 02.04.2019. noteikumu Nr. 138, 9. punkts).⁸ Lai saņemtu sociālos pakalpojumus, persona iesniedz sociālajā dienestā (vai pie pakalpojuma sniedzēja) iesniegumu, uzrāda personu apliecinošu dokumentu un pievieno nepieciešamos dokumentus (MK noteikumu Nr. 138, 10. punkts), piemēram, ģimenes ārsta izziņu par veselības stāvokli (ja tas ir saistoši konkrētajam pakalpojumam), psihiatra atzinumu (attiecināms uz personām ar GRT), dokumentus par ienākumiem (ja tie nepieciešami maksājuma aprēķināšanai) un citus dokumentus, kas nepieciešami lēmuma pieņemšanai. Sociālais dienests mēneša laikā pēc dokumentu saņemšanas (MK noteikumu Nr. 138, 11. punkts): ▶ izvērtē personas sociālo situāciju un vajadzības (vajadzības gadījumā apmeklē personu dzīvesvietā); ▶ izvērtē nepieciešamību izstrādāt individuālo sociālās rehabilitācijas (atbalsta) plānu; ▶ novērtē personas un ģimenes locekļu maksātspēju (ja tas ir saistoši konkrētajam pakalpojumam); ▶ pieņem lēmumu par pakalpojuma piešķiršanu, atteikumu vai uzņemšanu rindā; ▶ informē personu rakstiski par lēmumu un, ja nepieciešams, informē pakalpojuma sniedzēju (sociālā dienesta nosūtījums).
<i>Papildu atbalsta nodrošināšana mērķa grupai</i>	
<i>Pakalpojumi, kurus būtu vēlams īstenot kopā ar konkrēto atbalstu vai pakalpojumu</i>	Mērķa grupai nepieciešamais atbalsts un pakalpojumi vienmēr tiek noteikti individuāli, jo katra situācija un vajadzības ir atšķirīgas. Tāpēc nav iespējams noteikt vienotu pakalpojumu kopumu, kas derētu visiem gadījumiem. Atbalsta apjoms, saturs un veids tiek izvērtēts katram bērnam un ģimenei atsevišķi, un šis izvērtējums tiek atspoguļots sociālās rehabilitācijas vai atbalsta plānā. Šāda pieeja nodrošina, ka atbalsts un pakalpojumi ir mērķēti, atbilstoši reālajai situācijai un sniedz praktisku ieguvumu bērna un ģimenes labklājībai. Vienlaikus būtu lietderīgi veidot vienotu sistēmu atbalsta nodrošināšanai šai mērķa grupai, veidojot procesu, kas rezultējas koordinētā, savstarpēji papildinošā un nepārtrauktā pakalpojumu nodrošinājumā. Tas ļautu bērnam saņemt savlaicīgu un viņa vajadzībām atbilstošu palīdzību, bet ģimenei - iegūt lielāku drošības sajūtu, skaidrību par pieejamo atbalstu un praktiskus resursus ikdienas grūtību risināšanai.

⁸ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/305995-noteikumi-par-socialo-pakalpojumu-un-socialas-palidzibas-sanemšanu>

Savukārt pakalpojumu aprakstošo rādītāju apkopojums detalizētāk tika sniegts tajos gadījumos, kad informāciju nebija iespējams atspoguļot īsi un vienkārši, piemēram, raksturojot pakalpojuma mērķus un uzdevumus, intervences metodes un instrumentus (skatīt 1. pielikuma 1.1. un 1.2. tabulu, 3. tabulu).

3. tabula

Pakalpojumu raksturojošo rādītāju apkopojums detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Sociālā darba pakalpojums</i> (Katrā pašvaldībā tiek nodrošināts)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt profesionālu atbalstu personām, ģimenēm un personu grupām, lai veicinātu vai atjaunotu viņu spēju sociāli funkcionēt, mazinātu sociālās problēmas, stiprinātu pašas personas resursus un nodrošinātu atbalsta sistēmu piesaisti, veicinot sociālo iekļaušanos un labklājību.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Veikt personas/ģimenes sociālās situācijas un vajadzību izvērtēšanu. ▶ Identificēt sociālās problēmas un kopā ar klientu izstrādāt atbalsta plānu. ▶ Organizēt un nodrošināt nepieciešamo sociālo pakalpojumu un resursu piesaisti. ▶ Sniedzot konsultācijas un izglītojošu atbalstu, stiprināt personas un ģimenes spējas patstāvīgi risināt problēmas. ▶ Nodrošināt starpprofesionālu un starpinstitucionālu sadarbību. ▶ Veikt atbalsta procesa uzraudzību (monitoringu) un novērtēšanu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	▶ Sociālā gadījuma vadība – mērķtiecīga klienta situācijas izvērtēšana, plānošana, pakalpojumu koordinēšana un uzraudzība. ▶ Sociālais darbinieka intervija – strukturētas un brīvas intervijas klienta vajadzību noskaidrošanai. ▶ Individuālās vajadzību novērtēšanas anketas un skalas, piemēram, sociālās funkcionēšanas novērtēšana, riska un vajadzību skalas. ▶ Plānošanas un mērķu noteikšanas rīki – klienta individuālais atbalsta plāns, sociālās rehabilitācijas plāns. ▶ Novērošana un gadījuma analīze – klienta uzvedības un situācijas analīze. ▶ Dokumentācija un datu sistēmas – Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības informācijas sistēma (SOPA), klientu lietas, darba žurnāli. ▶ Multidisciplinārā sadarbība – kopīgs darbs ar dažādiem specialistiem psihologiem, pedagogiem, ārstiem, juristiem. ▶ Supervīzija un refleksija – sociālā darbinieka profesionālās kompetences uzturēšanai.
<i>Speciālistu konsultācijas</i> (Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Stiprināt bērna un ģimenes spējas pārvarēt grūtības un attīstīt sociālās, emocionālās un uzvedības prasmes, nodrošinot kompleksu speciālistu atbalstu individuālajām vajadzībām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt bērnam/vecākiem pieejamas konsultācijas pie speciālistiem (ABA terapeita, psihologa, klīniskā psihologa, jurista, sociālā pedagoga, mākslas terapeita, PEP mammas (pirmās emocionālās palīdzības mammas),

	atkarību profilakses speciālista, narkologa u.c.), lai risinātu konkrētās grūtības. ▶ Veicināt bērna pozitīvas uzvedības un emocionālās pašregulācijas prasmju attīstību. ▶ Palīdzēt vecākiem apgūt efektīvas audzināšanas, saskarsmes un sadarbības stratēģijas ar bērnu. ▶ Atbalstīt bērna sociālo integrāciju izglītības vidē un sabiedrībā. ▶ Nodrošināt starpprofesionālu sadarbību, lai pakalpojums būtu mērķtiecīgs un atbilstošs bērna un ģimenes vajadzībām. ▶ Regulāri novērtēt bērna progresu un nepieciešamības gadījumā pielāgot atbalsta metodes.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Dažādi speciālisti (piemēram, ABA terapeits, psihologs, sociālais pedagogs, mākslas terapeits u.c.) savā darbā ar klientiem izmanto metodes un instrumentus, kas atbilst viņu profesionālajai specializācijai. Katrs speciālists izvēlas un piemēro konkrētas pieejas, tehnikas un rīkus, lai veicinātu klienta vajadzību apmierināšanu, attīstību un problēmu risināšanu.
<i>Psihologa konsultācijas</i>	Saskaņā ar Psihologu likuma 3. pantu⁹ tiesības veikt patstāvīgu psihologa profesionālo darbību Latvijā ir personai, kura ir ieguvusi augstāko izglītību psiholoģijā, reģistrēta Psihologu reģistrā¹⁰ un ieguvusi psihologa sertifikātu noteiktā darbības jomā. No 2025. gada 1. janvāra bērniem un pusaudžiem Latvijā ir pieejamas valsts apmaksātas psihologa konsultācijas, kas paredzētas emocionālu, uzvedības un psihiskās veselības grūtību risināšanai. Sk. sadaļā: <i>Veselības jomā pieejamie pakalpojumi</i>.
<i>Lietišķās uzvedības analīzes (ABA) speciālista konsultācijas</i>	ABA terapija (<i>Applied Behavior Analysis</i> jeb lietīšķās uzvedības analīze) ir zinātniski pamatota metode, kas sistemātiski maina cilvēka uzvedību, izmantojot uzvedības zinātnes principus. Tā pēta, kā apkārtējās vides faktori ietekmē cilvēka uzvedību, kā arī to, kā cilvēki mācās un apgūst jaunas prasmes. ABA terapijas mērķis ir veicināt vēlamas uzvedības attīstību un samazināt uzvedību, kas traucē mācīšanos vai ikdienas gaitas. Terapija tiek izmantota, lai palīdzētu bērniem ar neirālās attīstības jeb smadzeņu attīstības traucējumiem attīstīt nepieciešamās prasmes ikdienas dzīvē – īpaši bērniem ar autiskā spektra traucējumiem (turpmāk – bērniem ar AST).¹¹ Lai risinātu speciālistu trūkumu ABA terapijā, tika organizētas valsts finansētas mācības 44 ABA terapijas speciālistiem, kas pabeidza programmu 2024. gada 2. jūlijā. Absolventi ir kvalificēti sniegt ABA terapijas pakalpojumus visos Latvijas reģionos, nodrošinot bērniem ar AST plašu minētā pakalpojuma pieejamību. Informācija par profesionālās pilnveides programmas “ABA metode” absolventiem reģionos ir pieejama Ministru kabineta mājas lapā.¹²

⁹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/290115-psihologu-likums>

¹⁰ Pieejams: <https://www.viis.gov.lv/registri/psihologi>

¹¹ Ministru kabinetā mājas lapā. Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/aba-terapija-berniem-ar-autiska-spektra-traucejumiem?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

¹² Ministru kabinetā mājas lapā. Pieejams: https://www.mk.gov.lv/lv/aba-terapija-berniem-ar-autiska-spektra-traucejumiem?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

	Latvijā tiek sniegti valsts apmaksāti atbalsta pakalpojumi bērniem ar AST nodrošinot diagnostiku, agrīnas intervenču programmas un multiprofesionālus rehabilitācijas pakalpojumus. Lai sazinātos ar speciālistiem, jāvēršas attiecīgajā pašvaldībā. Tāpat informācija par sertificētiem speciālistiem ir pieejama Latvijas uzvedības analītiķu asociācijas mājas lapā.¹³
<i>PEP mammas konsultācijas</i>	Sertificētas PEP mammu reģistrs ir pieejams biedrības “PEP mammu apvienība” mājas lapā. ¹⁴
<i>Psiholoģiskās izpētes pakalpojums</i> <i>(Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Psiholoģiskās izpētes mērķis ir iegūt padziļinātu priekšstatu par konkrētās personas kognitīvajām spējām, personības iezīmēm, emocionālo stāvokli un uzvedības īpatnībām, lai sniegtu ieteikumus turpmākam atbalstam un attīstībai.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Novērtēt kognitīvās spējas (piemēram, atmiņu, uzmanību, domāšanas procesus). ▶ Izpētīt emocionālo stāvokli un pašsajūtu, tostarp stresa, trauksmes vai depresijas pazīmes. ▶ Analizēt personības iezīmes un uzvedības tendences, kas ietekmē ikdienas dzīvi un attiecības ar apkārtējiem. ▶ Identificēt stiprās puses un resursus, kurus var izmantot personīgajā attīstībā un problēmu risināšanā. ▶ Noteikt iespējamās grūtības un riskus, kas var kavēt personas labbūtību vai sasniegumus. ▶ Sagatavot atzinumu un sniegt ieteikumus turpmākam psiholoģiskajam atbalstam, terapijai, izglītības vai darba vides pielāgošanai (Psihologu likuma 13. pants¹⁵).
<i>Mediācijas pakalpojums</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	▶ Nodrošināt ģimenēm, bērniem un citām iesaistītajām pusēm iespēju konstruktīvi un miermīlīgi risināt domstarpības, novēršot ilgstošu konfliktu negatīvās sekas. ▶ Veicināt savstarpēju sapratni, uzticēšanos un sadarbību konfliktā iesaistīto personu starpā. ▶ Samazināt tiesvedību skaitu, nodrošinot alternatīvu un elastīgu domstarpību risināšanas veidu. ▶ Radīt drošu vidi, kurā bērni netiek pakļauti vecāku vai citu pieaugušo konflikta spiedienam. ▶ Stiprināt ģimenes, skolu un kopienas sociālo ilgtspēju, sekmējot dialoga un savstarpējās cieņas kultūru.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Organizēt strukturētas sarunas starp konfliktā iesaistītajām pusēm, ievērojot mediācijas pamatprincipus – brīvprātību, neitralitāti un konfidencialitāti.

¹³ Latvijas uzvedības analītiķu asociācijas sertificēto ABA terapijas speciālistu saraksts.

Pieejams: <https://www.luua.lv/speci%C4%81listu-saraksts>

¹⁴ Pieejams: <https://pep.lv/musu-pep-mammas/>

¹⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=290115>

	▶ Atbalstīt ģimenes šķiršanās un bērnu aprūpes jautājumu risināšanā, meklējot abām pusēm pieņemamu vienošanos. ▶ Piedāvāt mediācijas pakalpojumus izglītības iestādēs, veicinot pedagogu, skolēnu un vecāku sadarbību un konfliktu deeskalāciju. ▶ Nodrošināt, ka konflikta risināšanas procesā galvenā uzmanība tiek vērsta uz risinājumiem šodienai un nākotnei, nevis pagātnes apstākļiem. ▶ Veicināt vecāku spēju konstruktīvi sadarboties bērnu interesēs, tā mazinot emocionālo slogu un stresa situācijas bērniem. ▶ Informēt sabiedrību par mediācijas priekšrocībām un pieejamību, popularizējot to kā efektīvu instrumentu konfliktu risināšanai ārpus tiesas. ▶ Sniegt profesionālu atbalstu arī citos domstarpību gadījumos (piemēram, darba vietā, starp kaimiņiem vai organizācijām).
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Mediācijā tiek izmantotas strukturētas sarunas, aktīvā klausīšanās un interešu noskaidrošana, lai konfliktā iesaistītās puses varētu konstruktīvi vienoties. Tiek izmantoti paņēmieni, kas mazina strīdu un palīdz kopīgi atrast risinājumu drošā un mierīgā gaisotnē.
Ģimenes asistenta pakalpojums (<i>Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji</i>)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Ģimenes asistenta pakalpojuma mērķis ir uzlabot klienta un viņa ģimenes dzīves kvalitāti, attīstot spēju patstāvīgi sociāli funkcionēt, rūpēties par bērniem un māsasaimniecību, kā arī iekļauties sabiedrībā, nodrošinot nepieciešamo praktisko, izglītojošo un emocionālo atbalstu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ sniegt praktisku un konsultatīvu atbalstu bērnu aprūpē un audzināšanā; ▶ apmācīt un atbalstīt ģimeni sociālo prasmju apguvē un pilnveidē; ▶ palīdzēt māsasaimniecības vadīšanā un sadzīves iemaņu nostiprināšanā; ▶ sekmēt patstāvīgas dzīves uzsākšanu un sociālo iekļaušanos; ▶ veicināt klienta spēju pašam risināt ikdienas problēmas un pieņemt lēmumus; ▶ nodrošināt emocionālu un izglītojošu atbalstu klienta dzīvesvietā un apkārtnē; ▶ palīdzēt īstenot sociālā darbinieka izstrādāto atbalsta plānu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Ģimenes asistenta izmantotās metodes ir: ▶ praktiskā palīdzība – atbalsts bērnu aprūpē, audzināšanā un māsasaimniecības vadīšanā; ▶ sociālo prasmju mācīšana – ikdienas situāciju modelēšana, iemaņu nostiprināšana, konsultēšana; ▶ izglītojošais atbalsts – ģimenes apmācīšana, kā risināt problēmas un pieņemt lēmumus; ▶ emocionālais atbalsts – iedrošināšana, uzmundrināšana, sarunas drošā vidē; ▶ atbalsta plāna īstenošana – cieša sadarbība ar sociālo darbinieku, lai palīdzētu sasniegt noteiktos mērķus.
Krīzes tālruņa pakalpojums	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	▶ Nodrošināt personām un viņu tuviniekiem iespēju saņemt psihosociālu atbalstu un konsultācijas gan krīzes situācijās, gan jautājumu vai problēmu gadījumos.

	▶ Veicināt personas drošību, labbūtību un informētību par atbalsta iespējām, pakalpojumiem un resursiem. ▶ Samazināt risku personām, kuras piedzīvo vardarbību, noziedzīgu nodarījumu sekas, azartspēļu atkarību vai cita veida sociālas un emocionālas grūtības. ▶ Sniegt emocionālu atbalstu un palīdzību problēmu risināšanā, veicinot pašpalīdzību un kompetentu lēmumu pieņemšanu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt operatīvu un viegli pieejamu konsultāciju iespēju pa telefonu vai e-pastu. ▶ Sniedzot konsultācijas, ievērot konfidencialitāti un drošību, tostarp neizpaužot personas datus trešajām pusēm. ▶ Atbalstīt personas emocionāli, sniedzot padomu, ieteikumus un virzību uz nepieciešamajiem pakalpojumiem vai resursiem (sociālajiem dienestiem, psihologiem, mediācijas pakalpojumiem u.c.). ▶ Konsultēt ģimenes un tuviniekus, kā atbalstīt personu krīzes situācijā vai problēmu risināšanā. ▶ Piedāvāt informāciju par prevences iespējām, piemēram, azartspēļu atkarības samazināšanu, drošības pasākumiem vai likumdošanu. ▶ Reaģēt gan akūtās krīzes situācijās, gan jautājumos, kas saistīti ar problēmu risināšanu, piemēram, par uzvedību, atkarībām vai vardarbību. Veikt sadarbību ar citām institūcijām un profesionāļiem, ja nepieciešama turpmāka palīdzība vai specializēts atbalsts.
<i>Krīzes tālruni</i>	▶ Bērnu aizsardzības centra Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis – tālr. 116111; ▶ Biedrība “Skalbes” vienotais krīzes tālrunis – tālr. 116 123; ▶ Biedrība “Skalbes” atbalsta tālrunis noziedzīgos nodarījumos cietušajiem – tālr. 116006 ▶ Biedrība “Skalbes” atbalsta tālrunis azartspēļu atkarīgajiem un viņu tuviniekiem – tālr. 29323202; ▶ SIA "Bērnu un pusaudžu resursu centrs" mentālās veselības atbalsta tālrunis – tālr. 25737363.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darba procesā tiek izmantotas strukturētas konsultācijas pa telefonu, e-pastu, wacap čatu, individuālas sarunas, emocionālā atbalsta sniegšana, padomu un ieteikumu došana, interešu un problēmu analīze, resursu norādīšana, kā arī sadarbība ar citām institūcijām un profesionāļiem. Tiek pielietoti paņēmieni, kas veicina pašpalīdzību, kompetentu lēmumu pieņemšanu un drošu komunikāciju, vienlaikus ievērojot konfidencialitāti un personas datu aizsardzību.
<i>E-konsultāciju pakalpojums</i> <i>(Bērnu aizsardzības centrs)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt pieejamu, drošu un mūsdienīgu psiholoģisko atbalstu iedzīvotājiem, izmantojot e-konsultācijas, lai sniegtu palīdzību krīzes situācijās, veicinātu emocionālo līdzsvaru un atbalstītu personas, kurām ērtāk vai iespējams sazināties rakstiski.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt iespēju saņemt speciālista konsultāciju e-pasta un čata formātā. ▶ Sniedz palīdzību personām, kuras nonākušas krīzes situācijā un kurām nepieciešams psiholoģisks atbalsts.

	▶ Veicināt personas iespēju izteikt savas domas un emocijas rakstiskā formā. ▶ Nodrošināt palīdzības pieejamību tiem, kuri dažādu apstākļu dēļ nevar saņemt atbalstu klātienē vai citos veidos. ▶ Organizēt konsultāciju sniegšanu noteiktā termiņā (līdz 3 dienām no vēstules saņemšanas).
Mentora (sociālā mentora) pakalpojums (<i>Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji</i>)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt mentora pakalpojumu bērniem, jauniešiem un ģimenēm ar sociālās funkcionēšanas grūtībām, lai veicinātu pozitīvas uzvedības pārmaiņas, attīstītu sociālās prasmes, stiprinātu bērna, jaunieša/ģimenes resursus un sekmētu veiksmīgu integrāciju sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Atbalstīt bērnus, jauniešus, palīdzot viņiem attīstīt patstāvību, sociālās prasmes un ikdienā nepieciešamās iemaņas. ▶ Palīdzēt bērniem, jauniešiem apzināties un izmantot savas stiprās puses, resursus un potenciālu. ▶ Nodrošināt ilgtermiņa atbalstu, motivējot bērnus, jauniešus pozitīvām pārmaiņām un iesaistot sociālajā dzīvē. ▶ Sniegt praktisku palīdzību sociālo problēmu risināšanā, veicinot sociālās funkcionēšanas uzlabošanu. ▶ Sadarboties ar ģimeni, stiprinot vecāku audzināšanas un aprūpes prasmes, kā arī uzlabojot bērna–vecāku attiecību kvalitāti. ▶ Organizēt atbalsta un izglītojošas aktivitātes, kas mazina sociālās atstumtības riskus un veicina iekļaušanos sabiedrībā. Motivēt bērnus, jauniešus un ģimenes izmantot pieejamos atbalsta resursus un sadarboties ar speciālistiem.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Mentora pakalpojuma sniegšanā tiek izmantotas dažādas metodes un instrumenti, lai atbalstītu bērnus, jauniešus un ģimenes ar sociālās funkcionēšanas grūtībām. Darbā tiek pielietotas individuālas konsultācijas un sarunas, praktiska palīdzība ikdienas un sociālo problēmu risināšanā, aktivitāšu un izglītojošu nodarbību organizēšana, resursu un stipro pušu apzināšana, motivēšana un ilgtermiņa atbalsts pozitīvu pārmaiņu veicināšanai. Tiek izmantota arī sadarbība ar ģimeni un citiem speciālistiem, lai stiprinātu audzināšanas prasmes, uzlabotu attiecību kvalitāti un veicinātu jauniešu un ģimeņu sekmīgu iekļaušanos sabiedrībā.
Krīzes centra pakalpojums (<i>Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji</i>)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Krīzes centra pakalpojuma mērķis ir sniegt krīzes situācijā nonākušām personām un ģimenēm īslaicīgu psihosociālo palīdzību, nodrošināt drošu vidi un atbalstu, lai atjaunotu sociālo funkcionēšanu un veicinātu integrāciju sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt tūlītēju patvērumu un drošu vidi, ieskaitot sociālo aprūpi un psiholoģisko atbalstu krīzes situācijās. ▶ Veikt klientu individuālo situācijas izvērtēšanu, ieskaitot sociālo prasmju un funkcionēšanas spēju novērtējumu, un izstrādāt atbalsta plānus. ▶ Sniegt psihosociālo un sociālās rehabilitācijas atbalstu, lai uzlabotu emocionālo stabilitāti, uzvedības prasmes un veicinātu patstāvīgu funkcionēšanu sabiedrībā.

	▶ Iesaistīt nepieciešamos speciālistus un institūcijas, nodrošinot holistisku pieeju klienta vajadzību risināšanā. ▶ Veicināt klientu spēju pieņemt atbildību par savu dzīvi un uzlabot dzīves kvalitāti, atjaunojot sociālo funkcionēšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Nodrošināt informācijas konfidencialitāti, respektējot klienta tiesības un normatīvo aktu prasības.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Krīzes centra pakalpojumā tiek izmantotas dažādas metodes un instrumenti, lai atbalstītu personu un ģimeņu sociālo funkcionēšanu krīzes situācijās. Darbā tiek nodrošināts tūlītējs patvērums un droša vide, individuāla situācijas izvērtēšana un atbalsta plānu izstrāde, psihosociālā un sociālās rehabilitācijas palīdzība emocionālās stabilitātes, uzvedības prasmju un patstāvīgas funkcionēšanas veicināšanai. Tiek iesaistīti nepieciešamie speciālisti un institūcijas holistiskas pieejas nodrošināšanai, vienlaikus ievērojot konfidencialitāti un klienta tiesības.
Dienas centra (atbalsta centra) pakalpojums¹⁶ <i>(Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt bērniem un jauniešiem no 7 līdz 18 gadiem drošu, saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu, sniegt nepieciešamo atbalstu sociālo problēmu risināšanā, mazināt bezmērķīgu klaiņošanu un veicināt pozitīvu sociālo integrāciju, kā arī stiprināt vecāku spējas rūpēties par bērniem un risināt ģimenes grūtības.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt sociālo, emocionālo un praktisko atbalstu, sniedzot sociālā darbinieka, pedagoga, psihologa un citu speciālistu konsultācijas. ▶ Piedāvāt izglītojošas un prasmju pilnveides nodarbības, kas palīdz bērniem un jauniešiem attīstīt sociālās, saskarsmes un praktiskās iemaņas. ▶ Organizēt sporta, kultūras, interešu un radošās aktivitātes, kas nodrošina saturīgu brīvā laika pavadīšanu un stiprina veselīgas dzīvesveida iemaņas. ▶ Veicināt draudzīgu un atbalstošu sociālo vidi, kurā bērni un jaunieši var iegūt jaunus draugus un pozitīvas pieredzes. ▶ Sniegt informāciju par pieejamajiem resursiem un pakalpojumiem, kas var palīdzēt ģimenēm risināt problēmsituācijas. ▶ Veicināt kopienas saliedētību un bērnu līdzdalību sabiedriskās aktivitātēs, iesaistot viņus nozīmīgos pasākumos. ▶ Darboties preventīvi, lai mazinātu riskus – vardarbību, atstumtību, izglītības kavējumus, atkarību un citas sociālās problēmas. Nodrošināt atbalstu arī bērnu vecākiem, stiprinot viņu spējas audzināt un rūpēties par bērniem.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darba ar bērniem un jauniešiem pakalpojumā tiek izmantotas dažādas metodes un instrumenti, lai nodrošinātu drošu, saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un atbalstu sociālo problēmu risināšanā. Darbā tiek pielietotas individuālas konsultācijas un grupu nodarbības ar sociālo darbinieku, pedagoga, psihologa un citu speciālistu iesaisti (ņemot vērā konkrētā dienas centra iespējas un profesionāļu komandu), izglītojošas un prasmju pilnveides nodarbības, kā arī sporta, kultūras, radošās un interešu aktivitātes. Papildus tiek sniegta informācija par pieejamajiem resursiem, veicināta draudzīga un atbalstoša sociālā vide, bērnu līdzdalība

¹⁶ Sociālā darba vārdnīca -atbalsta centri 39. lpp. un dienas centri 86. lpp.. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/media/23154/download?attachment>

	sabiedriskās aktivitātēs, preventīvi pasākumi sociālo risku mazināšanai, kā arī atbalsts bērnu vecākiem audzināšanas un aprūpes prasmju stiprināšanā.
<i>Sociālās atbalsta grupas pakalpojums</i> <i>(Talsu novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sociālā atbalsta grupas pakalpojuma mērķis ir sniegt personām iespēju mazināt sociālo izolētību, risināt esošās problēmas grupā un saņemt atbalstu, lai uzlabotu savu dzīves kvalitāti.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Pakalpojuma uzdevumi ir nodrošināt regulāras grupu tikšanās, veicināt dalībnieku savstarpējo atbalstu un motivāciju, palīdzēt risināt ikdienas un sociālās problēmas, kā arī sniegt informāciju un resursus, kas veicina patstāvīgu dzīves organizēšanu. Pakalpojums tiek piešķirts motivētām personām, kuras izteikušas vēlēšanos piedalīties, un var tikt turpināts atkārtoti, pamatojoties uz sociālā dienesta speciālista izvērtējumu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Sociālā atbalsta grupas darbā tiek izmantotas grupu diskusijas un sarunas, pieredzes apmaiņa, praktiski uzdevumi problēmu risināšanai, atbalsta un informācijas sniegšana, kā arī sociālā dienesta speciālista konsultācijas.
<i>Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra pakalpojumi</i> <i>(Talsu novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Daudzfunkcionālā sociālo pakalpojumu centra mērķis ir sniegt iedzīvotājiem informāciju un konsultācijas par psihoaktīvo vielu lietošanas kaitējumu, tā mazināšanas iespējām un infekcijas slimību izplatības profilaksi, veicinot sabiedrības veselību un sociālās funkcionēšanas spēju stiprināšanu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Centra uzdevumi ir organizēt un vadīt atkarību profilakses pasākumus, īstenot projektus, kas veicina sociālo prasmju apguvi, atturēšanos no psihoaktīvo vielu lietošanas un infekcijas slimību izplatības ierobežošanu, kā arī nodrošināt bez izmitināšanas sociālās rehabilitācijas programmas īstenošanu, kurās ietverti sociālo un darba prasmju attīstīšanas pasākumi.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas informācijas sniegšana un konsultācijas, izglītojošas lekcijas, grupu nodarbības sociālo prasmju apguvei, praktiski uzdevumi attiecībā uz uzvedības un darba prasmju attīstīšanu, kā arī atbalsta programmas īstenošana bez izmitināšanas, kas nodrošina dalībnieku aktīvu iesaisti un prasmes dzīvē pielietojamu zināšanu apguvē.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no apreibinošām vielām un procesiem atkarīgām personām</i> <i>(Ventspils valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma mērķis ir sniegt atbalstu personām, kuras ir atkarīgas no apreibinošām vielām vai atkarību izraisošiem procesiem, nodrošinot sociālās rehabilitācijas iespējas dzīvesvietā vai specializētās institūcijās un veicinot personas spēju atjaunot sociālo funkcionēšanu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Pakalpojuma uzdevumi ir atbalstīt bērnus ar atkarībām vai to radītajiem psihiskajiem un uzvedības traucējumiem, palīdzēt viņiem pārvarēt atkarības sekas, attīstīt sociālās prasmes un nodrošināt integrāciju sabiedrībā.
<i>Intervences metodes/instrumenti,</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas un grupu konsultācijas, psihosociālā atbalsta sniegšana, sociālās un ikdienas prasmju apmācības, praktiski uzdevumi atkarību

<i>kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	ierobežošanai, kā arī sadarbība ar speciālistiem un institūcijām, lai nodrošinātu holistisku pieeju rehabilitācijai.
<i>Atbalsta un pašpalīdzības grupas</i> <i>(Ventspils novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt personām iespēju mazināt sociālo izolētību, uzlabot sociālo funkcionēšanu un dzīves kvalitāti, kā arī veicināt motivāciju un izpratni par sevi.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Palīdzēt personām grupā risināt esošās problēmas, sniegt emocionālu un praktisku atbalstu, veicināt savstarpējo atbalstu un motivāciju, kā arī nodrošināt piekļuvi resursiem un informācijai, kas veicina patstāvīgu dzīves organizēšanu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darba procesā tiek izmantotas grupu sarunas un diskusijas, pieredzes apmaiņa, praktiski uzdevumi problēmu risināšanai, emocionālā atbalsta sniegšana, informācijas un resursu nodrošināšana, kā arī sociālā dienesta speciālista izvērtējums un konsultācijas atbilstoši individuālajām vajadzībām.
<i>Agrīnās intervences pakalpojums ģimenei ar bērniem</i> <i>(Liepājas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt atbalstu ģimenēm ar bērniem, veicinot vardarbības pret bērnu mazināšanu un uzlabojot bērna un ģimenes labbūtību.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt vecākiem preventīvu pasākumu kopumu, palīdzēt atpazīt riska situācijas, stiprināt audzināšanas prasmes un sniegt emocionālu un praktisku atbalstu bērna attīstībā un ģimenes funkcionēšanā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas konsultācijas ģimenei, praktiski uzdevumi un aktivitātes bērna attīstības veicināšanai, izglītojošas un preventīvas nodarbības vecākiem, padomu sniegšana par vardarbības mazināšanu un sadarbība ar sociālā dienesta speciālistiem atbalsta plāna īstenošanai.
<i>Atkarību profilakses centr pakalpojums</i> <i>(Liepājas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Palīdzēt personām atzīt, atrisināt vai mazināt problēmas, kas saistītas ar atkarību izraisīto vielu un procesu lietošanu, attīstot personas resursus un iesaistot atbalsta sistēmas, kā arī mazināt atkarību un to radīto seku izplatību sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ nodrošināt drošu, atbalstošu un anonīmu vidi klientiem; ▶ sniegt profesionālu psiholoģisko, medicīnisko un informatīvo palīdzību atkarību un līdzatkarības jautājumos; ▶ izstrādāt individuālus atveseļošanās plānus katram klientam; ▶ īstenot izglītojošas un motivējošas programmas, lai veicinātu izpratni par atkarību un veidotu motivāciju pārmaiņām; ▶ nodrošināt atbalstu un resursus stabila, kvalitatīva dzīvesveida veidošanai bez atkarībām; ▶ mazināt narkotiku radīto kaitējumu un veicināt sabiedrības veselības uzlabošanu.
<i>Intervences metodes/instrumenti,</i>	Individuālās konsultācijas ar speciālistiem, grupu nodarbības un atbalsta grupas, semināri un lekcijas par atkarību profilaksi, pašpalīdzības grupu darbs pēc 12 soļu

<i>kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	programmas, kā arī izglītojošas, motivācijas un pārmaiņu programmas. Paralēli tiek nodrošināti kaitējuma mazināšanas un HIV profilakses pakalpojumi – testēšana, konsultācijas, adatu un šļirču apmaiņa, prezervatīvu izsniegšana.
<i>Terapeitiskās spēles pakalpojums</i> <i>(Jelgavas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt psihosociālo atbalstu ģimenei, veicinot un stiprinot bērna un vecāka savstarpējās attiecības un uzticēšanos.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Palīdzēt ģimenēm ar bērniem, kuriem konstatētas emocionālas vai uzvedības problēmas, kā arī sniegt atbalstu audžuģimenēm, aizbildņiem, viesģimenēm un adoptētajām ģimenēm, lai uzlabotu ģimenes dinamiku un bērna emocionālo labbūtību.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas terapeitiskās spēles (27 nodarbības ciklā), individuālas un ģimenes nodarbības, psihosociālā atbalsta sniegšana, padomu un ieteikumu došana.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi atkarīgai (līdzatkarīgai) personai</i> <i>(Jelgavas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Atkarīgai vai līdzatkarīgai personai ir nodrošināt individuālo un grupu sociālo darbu, kā arī organizēt preventīvus pasākumus atkarību mazināšanai.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Atbalstīt personas ar atkarību vai līdzatkarību, palīdzēt pārvarēt atkarību sekas, attīstīt sociālās prasmes, veicināt patstāvīgu dzīvi un integrāciju sabiedrībā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas un grupu konsultācijas, preventīvi pasākumi un aktivitātes atkarību mazināšanai, psihosociālais atbalsts.
<i>Uzvedības sociālās korekcijas programma</i> <i>(Jelgavas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt psihosociālo darbu ar nepilngadīgiem likumpārkāpējiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem individuāli vai grupā, kā arī veicināt likumpārkāpumu profilakses darbu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt individuālu atbalstu bērniem, kuri ir izdarījuši noziedzīgus vai prettiesiskus pārkāpumus, palīdzēt pārvarēt riskantās uzvedības sekas, attīstīt sociālās prasmes, stiprināt vecāku audzināšanas kompetences un veicināt bērna atgriešanos sabiedrībā, samazinot atkārtotu likumpārkāpumu risku.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Programmas īstenošanā tiek izmantotas individuālas konsultācijas ar sociālo darbinieku un psihologu, izglītojošās un atbalsta grupas nodarbības bērnam un viņa likumiskajam pārstāvim, kā arī individuālā sociālās rehabilitācijas plāna izstrāde un koordinēšana. Pakalpojums tiek nodrošināts līdz 12 mēnešiem ar iespēju termiņu pagarināt nepieciešamības gadījumā.

Aktivitāšu centra pakalpojums (Jelgavas novada pašvaldība)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Īstenot mērķtiecīgu darbību kopumu, kas veicina vietējo iedzīvotāju līdzdalību sabiedriskajās aktivitātēs, attīsta sociālās prasmes un izglītošanu, kā arī nodrošina kvalitatīvas brīvā laika pavadīšanas iespējas dažāda vecuma grupām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Organizēt un vadīt izglītojošas, sociālās un kultūras aktivitātes, veicināt iedzīvotāju iesaisti sabiedriskajā dzīvē, attīstīt praktiskās un sociālās prasmes, kā arī sniegt iespējas saturīgi pavadīt brīvo laiku.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas grupu nodarbības, izglītojošas un interešu aktivitātes, radošās un sporta spēles, praktiski uzdevumi sociālo prasmju attīstīšanai, kā arī tieša dalībnieku iesaistīšana sabiedriskajās aktivitātēs.
Atkarību profilakses pakalpojums (Jelgavas novada pašvaldība)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt atbalstu personām ar vielu vai spēļu atkarības problēmām un viņu tuviniekiem, veicinot izpratni par atkarības un līdzatkarības procesiem, emocionālo labbūtību un motivāciju mainīt atkarību veicinošo dzīvesveidu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Informēt klientus un viņu ģimenes par atkarības gaitu, sniegt psiholoģisku un emocionālu atbalstu, veicināt atkarību veicinošo paradumu pārtraukšanu, kā arī atbalstīt ģimenes funkcionalitātes uzlabošanu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas konsultācijas un nodarbības ar sociālā darbinieka un speciālista iesaisti, psiholoģiska un emocionāla atbalsta sniegšana, izskaidrojot atkarības un līdzatkarības procesus, motivācijas paņēmieni dzīvesveida maiņai
Atkarību profilakses pakalpojuma (Jēkabpils novada pašvaldība)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt psihosociālu atbalstu atkarīgām un līdzatkarīgām personām, veicinot sociālo funkcionēšanu, mazinot sociālo atstumtību un riska faktorus, kā arī atbalstīt dzīvi bez atkarību izraisošām vielām un paradumiem.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt psiholoģisku un emocionālu atbalstu personai un tās tuviniekiem, skaidrot atkarības un līdzatkarības veidošanās procesus, motivēt mainīt dzīvesveidu, atpazīt un mainīt līdzatkarīgu uzvedību, nodrošināt atbalstu remisijas laikā, informēt par ārstēšanās un rehabilitācijas iespējām, kā arī piesaistīt citus sociālos pakalpojumus individuālo vajadzību nodrošināšanai.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas konsultācijas un grupu nodarbības, psiholoģiska un emocionāla atbalsta sniegšana, motivācijas paņēmieni, preventīvais darbs ar jauniešiem, atkarību un līdzatkarības procesu skaidrošana, sociālās rehabilitācijas plāna izstrāde un realizācija, HIV, HCV Hepatitis (C hepatīts), HBsAg (B hepatīts)

	un sifilisa eksprestestu veikšana, kā arī šļirču un adatu maiņa, sadarbībā ar sociālā darba speciālistiem.
<i>Atbalsta ģimenes un uzticības personas pakalpojums</i> <i>(Rīgas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt bērnam un ģimenei atbalstu bērna aprūpē un audzināšanā, kā arī veicināt personu spējas apgūt sadzīves iemaņas un attīstīt sociālās funkcionēšanas prasmes.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt atbalstu ģimenēm, kurās nav pietiekamu prasmju bērna aprūpē vai audzināšanā, ģimenēm ar bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, nepilnām vai daudz bērnu ģimenēm, kā arī personām ar garīga rakstura traucējumiem vai sociālās funkcionēšanas grūtībām.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantota atbalsta ģimenes vai uzticības personas iesaiste bērna un ģimenes ikdienas dzīvē, trīspusēju līgumu slēgšana starp sociālo dienestu, atbalsta ģimeni vai uzticības personu un ģimeni vai personu, praktiskas konsultācijas, emocionāls un sociāls atbalsts, kā arī regulāra sadarbība ar sociālā dienesta speciālistiem.
<i>Sociālās rehabilitācijas programmas īstenošana</i> <i>(Rīgas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, tostarp izglītības sistēmā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt individuālu vai universālu atbalstu personām, kurām ir apgrūtināta iekļaušanās sabiedrībā dažādu faktoru, piemēram, invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas soda, atkarības vai vardarbības, dēļ. Saglabāt vai uzlabot personas funkcionēšanas spējas, sniegt izglītojošu un atbalstošu palīdzību personai un tās ģimenes locekļiem, kā arī atbalstīt bērnus ar funkcionāliem vai uzvedības traucējumiem un jauniešus pēc ārpusģimenes aprūpes.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Programmas īstenošanai tiek izmantotas individuāli izstrādātas sociālās rehabilitācijas plāna aktivitātes, kas ietver ārstēšanu, medicīnisko un sociālo darbu, sociālās rehabilitācijas un aprūpes pasākumus, izglītojošas nodarbības un atbalstu ģimenēm.
<i>Kopienas centra pakalpojums</i> <i>(Rīgas valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt iedzīvotāju līdzdalību un sociālo aktivitāti, stiprināt piederības sajūtu kopienai, attīstīt pašorganizēšanās prasmes un veidot neformālu sociālā atbalsta tīklu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Attīstīt kopienas iedzīvotāju atbildību par savu rīcību un apkārtējo vidi, veicināt brīvprātīgo darbu, radīt pašpalīdzības grupas, identificēt un attīstīt kopienas resursus, kā arī aktivizēt nevalstiskās organizācijas, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un kopienas dzīves vidi.

<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas grupu aktivitātes, izglītojoši un sociāli atbalstoši pasākumi, organizatoriskas iniciatīvas kopienas projektos, brīvprātīgo iesaistīšana, pašpalīdzības grupu veidošana un nevalstisko organizāciju koordinēšana.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem un jauniešiem ar uzvedības vai atkarības problēmām (Mārupes novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Atbalstīt bērnus un jauniešus ar uzvedības vai atkarības problēmām, uzlabojot viņu funkcionēšanas spējas, veicinot pozitīvas uzvedības pārmaiņas un atbalstot sociālo integrāciju.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt individuālu atbalstu bērniem un jauniešiem ar sociālām problēmām vai uzvedības traucējumiem, stiprināt viņu spējas patstāvīgi risināt dzīves situācijas, veicināt iesaisti sabiedriskajās aktivitātēs un nodrošināt iespēju saņemt atbilstošu mentora un jauniešu atbalsta programmas speciālistu atbalstu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantots mentora atbalsts līdz 60 stundām mēnesī personām no 12 līdz 24 gadiem, individuāli izstrādātas jauniešu atbalsta programmas no 13 līdz 24 gadiem, sociālā darba speciālista izstrādāti individuālie sociālās rehabilitācijas plāni, konsultācijas, grupu un individuālas nodarbības, kā arī koordinēta sadarbība ar ģimeni un pakalpojuma sniedzēju.
<i>HIV profilakses punkta pakalpojums (Olaines novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Samazināt HIV, B un C hepatīta un citu seksuāli transmisīvo slimību izplatību intravenozo narkomānu un citu atkarīgo vielu lietotāju vidū, sniedzot nepieciešamo atbalstu atkarīgajām un līdzatkarīgajām personām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt drošu un pieejamu atbalstu personām ar atkarības vai līdzatkarības problēmām, sniegt informāciju par ārstēšanas un rehabilitācijas iespējām, kā arī veicināt sociālās funkcionēšanas uzlabošanu un veselību.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantota šļirču un adatu maiņa, individuālas konsultācijas, sociālās rehabilitācijas nodarbības un informēšana par pieejamajiem ārstēšanas un rehabilitācijas resursiem.
<i>Informācijas sniegšana psihiskās veselības jomā (Ķekavas novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt ģimenēm, personām un grupām ar atkarību problēmu pazīmēm ārsta narkologa – psihiatra konsultācijas, sniedzot zināšanas un ieteikumus par psihiskās veselības jautājumiem.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Veicināt izpratni par psihiskās veselības nozīmi, sniegt informāciju par atkarību atpazīšanu un iespējām saņemt profesionālu palīdzību, kā arī atbalstīt personu resursu stiprināšanu un preventīvu rīcību.
<i>Intervences metodes/instrumenti,</i>	Darbā tiek izmantotas individuālas vai grupu konsultācijas ārsta narkologa – psihiatra vadībā, pamatojoties uz sociālā darbinieka atzinumu, informatīvu materiālu

<i>kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	izmantošana un konsultāciju sniegšana par psihiskās veselības jautājumiem ģimenēm, personām un personu grupām ar atkarību problēmu pazīmēm.
<i>Sociālās rehabilitācijas programmas īstenošanas pakalpojums</i> <i>(Salaspils novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, tai skaitā izglītības sistēmā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt atbalstu personām ar invaliditāti, darbnespēju, pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, atkarības vai vardarbības pieredzi, kā arī bērniem ar funkcionēšanas vai uzvedības traucējumiem un pilngadīgiem jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, palīdzēt saglabāt un attīstīt sociālās funkcionēšanas spējas, nodrošināt iekļaušanos sabiedrībā un izglītības sistēmā, kā arī sniegt izglītojošu un atbalstošu atbalstu ģimenes locekļiem.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojums tiek īstenots saskaņā ar individuālo sociālās rehabilitācijas plānu un ietver universālas un individuālas sociālās rehabilitācijas programmas, ārstēšanas, medicīniskās, sociālā darba, aprūpes un citas darbības, kas veicina personas funkcionēšanas spēju saglabāšanu vai uzlabošanu, iekļaušanos sabiedrībā un atbalsta sniegšanu ģimenei.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no apreibinošām vielām un procesiem atkarīgiem bērniem</i> <i>(Salaspils novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Atjaunot vai uzlabot bērna sociālās funkcionēšanas spējas, nodrošināt sociālā statusa atgūšanu un veicināt iekļaušanos sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt atbalstu bērniem, kuriem ir izveidojusies atkarība no narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām, vai no atkarību izraisošiem procesiem, kā arī bērniem, kuriem radušies psihiski vai uzvedības traucējumi šo vielu lietošanas dēļ.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojums tiek īstenots, izmantojot individuālu sociālās rehabilitācijas plānu, kas ietver psihosociālo atbalstu, uzvedības korekcijas pasākumus, konsultācijas ar speciālistiem, sociālās prasmju attīstīšanu, motivācijas un dzīves prasmes veicināšanu, kā arī aktivitātes, kas atbalsta iekļaušanos sabiedrībā un sociālā statusa atgūšanu. Pakalpojuma nodrošināšanā tiek izmantotas gan individuālas konsultācijas, gan grupu nodarbības, un tajā tiek iesaistīti speciālisti atbilstoši bērna vajadzībām.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā no apreibinošām vielām un procesiem atkarīgām personām</i> <i>(Salaspils novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt bērniem un pilngadīgām personām ar atkarību no narkotiskajām, toksiskajām vai citām apreibinošām vielām vai atkarību izraisošiem procesiem

	iespēju atteikties no vielu lietošanas, uzlabot fizisko un garīgo veselību un veicināt pilnvērtīgu iekļaušanos sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt bērniem un personām ar psihiskiem vai uzvedības traucējumiem, kas radušies vielu lietošanas dēļ, intensīvu atbalstu institūcijā, attīstot sociālās un dzīves prasmes, motivāciju pārmaiņām un spēju funkcionēt sabiedrībā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojums institūcijā ietver individuāli izstrādātu sociālās rehabilitācijas plānu, psihosociālo atbalstu, konsultācijas ar sociālajiem darbiniekiem un psihologiem, uzvedības korekcijas aktivitātes, grupu nodarbības, motivācijas un dzīves prasmju attīstīšanu, kā arī aktivitātes, kas veicina sociālo integrāciju un sabiedrībā iekļaušanos.
<i>Kopienas (sociālā) centra pakalpojums</i> <i>(Salaspils novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt iedzīvotājiem iespēju aktīvi piedalīties kopienas dzīvē, stiprināt sociālo piederības sajūtu un veicināt pašorganizēšanās prasmes.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Pakalpojuma ietvaros attīstīt neformālo sociālo atbalsta tīklu, veicināt atbildības sajūtu par savu rīcību un apkārtējo vidi, stiprināt brīvprātīgo darbu, atbalstīt neformālu pašpalīdzības grupu veidošanu, aktivizēt kopienā esošās nevalstiskās organizācijas un organizēt citas aktivitātes, kas veicina kopienas iedzīvotāju sociālās iniciatīvas.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojums tiek īstenots, organizējot dažādas sociālās, izglītojošās un radošās aktivitātes, grupu darbības, konsultācijas un sadarbību ar kopienas organizācijām, kā arī piedāvājot iespējas iesaistīties brīvprātīgajā darbā un neformālās pašpalīdzības grupās
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā bērniem vai ģimenēm ar bērniem</i> <i>(Ropažu, Siguldas, Limbažu, Preiļu novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt bērniem un ģimenēm ar bērniem, kas nonākuši krīzes situācijā vai cietuši no prettiesiskām darbībām, profesionālu psihosociālu palīdzību ar diennakts izmitināšanu drošā institucionālā vidē.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Sniegt psiholoģisko un sociālo atbalstu bērniem un ģimenēm ar bērniem. ▶ Nodrošināt pagaidu drošu vidi ārpus ierastās dzīvesvietas. ▶ Palīdzēt pārvarēt krīzes situācijas sekas un veicināt ģimenes vai bērna spēju atjaunot funkcionēšanu ikdienas dzīvē. ▶ Sadarboties ar citām institūcijām bērna vai ģimenes vajadzību nodrošināšanai.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Psiholoģiskās konsultācijas, sociālā darbinieka atbalsts, psihosociālās rehabilitācijas pasākumi, drošas vides nodrošināšana, izglītojošas un atbalstošas aktivitātes bērniem un vecākiem.
<i>Ģimenes atbalsta dienas centra pakalpojums</i> <i>(Ogres novada pašvaldība)</i>	

<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt sociālā riska ģimeņu bērniem un jauniešiem vecumā no 5 līdz 18 gadiem drošu vidi un saturīgu brīvā laika pavadīšanu, veicināt viņu sociālo prasmju attīstību un sniegt atbalstu ģimenēm sociālo problēmu risināšanā sadarbībā ar Sociālo dienestu un citām institūcijām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Organizēt praktiskās, izglītojošās un radošās nodarbības bērniem un jauniešiem. ▶ Attīstīt sociālās prasmes un iemaņas. ▶ Nodrošināt saturīgu brīvā laika pavadīšanu drošā un atbalstošā vidē. ▶ Veidot atbalsta grupas savstarpējai komunikācijai un sadarbībai. ▶ Organizēt informatīvus un izglītojošus pasākumus, lekcijas, seminārus un kursus bērniem, jauniešiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem, kā arī citām mērķa grupām.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Praktiskās nodarbības, radošās darbnīcas, izglītojošas lekcijas un semināri, grupu darbs, individuālās konsultācijas ar speciālistiem, kā arī atbalsta grupas savstarpējās komunikācijas un sadarbības veicināšanai. Papildu tiek pielietota sociālo prasmju trenēšana, neformālās izglītības metodes un dažādas aktivitātes brīvā laika saturīgai pavadīšanai drošā un atbalstošā vidē.
<i>Profilakses punkta pakalpojums</i> <i>(Ogres novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Mazināt HIV, B un C hepatīta, kā arī seksuāli transmisīvo saslimšanu izplatību intravenozo narkotisko vielu lietotāju un citu atkarīgo personu vidū, nodrošinot atbalstu atkarīgām un līdzatkarīgām personām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt individuālās un grupu konsultācijas, sniedzot psihosociālu atbalstu. ▶ Informēt par ārstēšanās un rehabilitācijas iespējām un motivēt tās izmantot. ▶ Organizēt preventīvus un izglītojošus pasākumus infekciju slimību un atkarību mazināšanai. ▶ Veidot un vadīt atkarīgo un līdzatkarīgo grupas savstarpējam atbalstam. ▶ Nodrošināt eksprestestus HIV un hepatīta noteikšanai. ▶ Realizēt izlietoto šļirču un adatu apmaiņu, samazinot infekciju izplatīšanās risku.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālās konsultācijas un grupu nodarbības, preventīvie un izglītojošie pasākumi, atbalsta grupu organizēšana, informācijas sniegšana par ārstēšanās un rehabilitācijas iespējām, eksprestestu veikšana, kā arī izlietoto šļirču un adatu apmaiņa, tādējādi mazinot infekcijas slimību izplatību un veicinot drošāku vidi gan klientiem, gan sabiedrībai.
<i>Uzvedības sociālās korekcijas programma</i> <i>(Balvu novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Mazināt vai novērst nepilngadīgo likumpārkāpēju antisociālo uzvedību, veicināt pozitīvas uzvedības izmaiņas, attīstīt atbildību par savu rīcību, kā arī stiprināt likumisko pārstāvju izpratni un spējas bērnu audzināšanas jautājumos, tādējādi sekmējot bērnu un jauniešu sociālo integrāciju un mazinot atkārtotu likumpārkāpumu risku.

<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Attīstīt nepilngadīgo sociālās prasmes un spēju ievērot sabiedrībā pieņemtās normas, stiprināt motivāciju atteikties no antisociālas uzvedības, nodrošināt likumiskajiem pārstāvjiem atbalstu un zināšanas bērnu audzināšanas jautājumos, veicināt sadarbību starp ģimeni, izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem un tiesībsargājošajām institūcijām, kā arī nodrošināt uzvedības maiņu ilgtermiņā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālās un grupu konsultācijas, uzvedības korekcijas nodarbības, psihosociālā atbalsta pasākumi, sociālo prasmju mācīšana, ģimenes konsultācijas un atbalsta grupas, izglītojošas un preventīvas aktivitātes, kā arī sadarbība ar izglītības iestādēm un citām institūcijām, lai nodrošinātu bērna un ģimenes funkcionēšanas spēju atjaunošanu un stiprināšanu.
<i>Sociālās korekcijas programma bērniem ar uzvedības traucējumiem</i> <i>(Rēzeknes valstspilsētas pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Īstenot ilgstošā laika periodā veicamu mērķtiecīgu pasākumu kopumu, lai mazinātu vai novērstu nepilngadīgo likumpārkāpēju antisociālu uzvedību, stiprinātu likumisko pārstāvju spēju labot pieļautās kļūdas un novirzes individuāli un grupā, kā arī veicinātu likumpārkāpumu profilakses darbu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt sociālā darbinieka, sociālā rehabilitētāja un psihologa individuālās konsultācijas un atbalstu, sociālo prasmju un problēmu risināšanas iemaņu attīstīšanu, izglītojošu un brīvā laika pavadīšanas nodarbības bērniem, ģimenes atbalsta un konsultāciju nodrošināšanu likumiskajiem pārstāvjiem, individuālas sociālās korekcijas programmas izstrādi un īstenošanu, kā arī bērna integrācijas veicināšanu ģimenē, izglītības vidē un sabiedrībā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālās un grupu konsultācijas ar sociālo darbinieku, sociālo rehabilitētāju un psihologu, sociālo prasmju attīstīšanas nodarbības, izglītojošas aktivitātes un brīvā laika pavadīšanas pasākumus, kas kopumā veicina bērna antisociālās uzvedības mazināšanu un pozitīvas sociālās integrācijas veicināšanu.
<i>Uzvedības sociālās korekcijas programmas pakalpojums</i> <i>(Līvānu novada pašvaldība)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Mazināt vai nepieļaut deviantas uzvedības veidošanos un koriģēt delikventu uzvedību, vienlaikus veicinot likumpārkāpumu profilakses darbu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Psihosociālā darba nodrošināšanu ar nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem individuāli un grupās, individuālā sociālās rehabilitācijas plāna izstrādi un koordinēšanu katram bērnam, kā arī izglītojošās un atbalsta grupas nodarbību organizēšanu bērnam un viņa likumiskajam pārstāvim.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālas un grupu konsultācijas ar sociālo darbinieku un psihologu, sociālo prasmju attīstīšanas nodarbības, izglītojošās aktivitātes un atbalsta grupas nodarbības bērnam un viņa likumiskajam pārstāvim, kā arī individuālā sociālās rehabilitācijas plāna izstrādi un īstenošanu.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi</i> <i>(Daugavpils valstspilsētas pašvaldība)</i>	

<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt atbalstu un pakalpojumus ģimenēm ar bērniem, bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem līdz 24 gadu vecumam, kā arī nepilngadīgajiem likumpārkāpējiem ar sociālās funkcionēšanas traucējumiem vai risku, lai atjaunotu vai uzlabotu viņu sociālās prasmes, veicinātu iekļaušanos sabiedrībā un uzlabotu dzīves kvalitāti.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt individuālu un grupu atbalstu personām un ģimenēm, īstenojot sociālās prasmju attīstīšanas aktivitātes, nodrošināt izglītojošas, psihosociālas un atbalsta grupu nodarbības, kā arī koordinēt sociālās rehabilitācijas plānus un sniegt konsultācijas.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālas un grupu konsultācijas, izglītojošas un sociālo prasmju attīstīšanas nodarbības, psihosociālo atbalstu, atbalsta grupu darbību, kā arī individuālā sociālās rehabilitācijas plāna izstrādi un īstenošanu.
<i>Izglītojošo un atbalsta grupu pakalpojums</i> <i>(pašvaldības nodrošina, piemēram, Dobeles novads, Jelgavas valstspilsēta)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Izglītojošo un atbalsta grupu pakalpojuma mērķis ir palīdzēt personām un ģimenēm atjaunot sociālās funkcionēšanas spējas, mazināt sociālo izolētību, veicināt izglītību un jaunu prasmju apgūšanu, kā arī radīt priekšnoteikumus labvēlīgai sociālajai videi bērnu audzināšanai un ģimenes stabilitātes nodrošināšanai.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Pakalpojuma uzdevumi ir nodrošināt profesionāli vadītas grupu nodarbības dažādās vecuma grupās, attīstīt audzināšanas prasmes, emocionālo audzināšanu, sociālās prasmes un iekšējo resursu aktivizēšanu, veicināt motivāciju un problēmu risināšanas spējas, kā arī nodrošināt individuālu un grupu atbalstu sociālās rehabilitācijas procesā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbā tiek izmantotas grupu diskusijas, praktiski uzdevumi, aktivitātes prasmju un iemaņu attīstīšanai, mācību materiāli un sociālā darbinieka vai citu speciālistu konsultācijas.
<i>Izglītojošas atbalsta grupas vecākiem</i> <i>(Nodibinājums "Centrs "Dardedze"")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt vecāku prasmes un kompetences pozitīvas, cieņpilnas un atbalstošas audzināšanas nodrošināšanā, atbalstīt bērna emocionālo, sociālo un psiholoģisko attīstību, stiprināt vecāku spēju veidot drošu un līdzvērtīgu vidi bērnam, kā arī sniegt izpratni par bērnu tiesībām un aizsardzību, tostarp pret seksuālu izmantošanu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ palīdzēt vecākiem izprast bērnu uzvedības iemeslus un attīstības posmus; ▶ apgūt efektīvas un pozitīvas audzināšanas un disciplinēšanas metodes; ▶ veidot skaidras, taisnīgas un atbalstošas robežas attiecībās ar bērnu; ▶ attīstīt efektīvas komunikācijas prasmes un uzticēšanos ģimenes attiecībās; ▶ veidot emocionāli drošu vidi un atbalstīt bērna emocionālo attīstību; ▶ sniegt informāciju par bērnu tiesībām un drošības pasākumiem, tostarp seksuālās ekspluatācijas novēršanai; ▶ stiprināt vecāku spēju reaģēt konstruktīvi uz bērna emocijām un izaicinājumiem ikdienā.

<i>Mācību tēmas</i>	▶ Bērnu seksuāla izmantošana – kas jāzina ikvienam, lai pasargātu bērnus? ▶ Sargeņģelis – izglītojoša atbalsta programma vecākiem. ▶ Bērna emocionālā audzināšana. ▶ Ceļvedis, audzinot pusaudzi. ▶ Kā ar mīlestību un cieņu noteikt bērnam robežas?
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Šajās mācībās izmantotas dažādas darba metodes, piemēram, uzdevumi pāros, mazās grupās, situāciju izspēlēšana, diskusijas grupas forumā, prāta vētra. Tiek uzdoti nelieli mājas darbi apgūtā nostiprināšanai, kā arī tiek izmantota dalībnieku personiskā pieredze.
<i>Apmācības vecākiem un bērniem par mentālās veselības grūtībām (SIA "Bērnu un pusaudžu resursu centrs")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt vecāku un pusaudžu izpratni par bērnu un jauniešu attīstības īpatnībām, uzvedības izaicinājumiem, mentālās veselības jautājumiem, atkarību riskiem, vardarbību un bulinga situācijām, kā arī attīstīt prasmes veidot drošu, atbalstošu un cieņpilnu vidi mājās, skolā un sabiedrībā. Mērķis ir sniegt gan teorētiskas zināšanas, gan praktiskas stratēģijas, kas ļauj vecākiem un jauniešiem savlaicīgi atpazīt problēmas un rīkoties efektīvi, saglabājot emocionālo līdzsvaru un labklājību.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ sniegt zināšanas par bērnu un pusaudžu attīstības posmiem, uzvedības un emocionālās attīstības īpatnībām; ▶ palīdzēt atpazīt atkarību, depresijas, trauksmes, vardarbības un bulinga riska pazīmes; ▶ attīstīt praktiskas prasmes veselīgu attiecību veidošanā, komunikācijā un konflikta risināšanā; ▶ veicināt spēju radīt drošu un atbalstošu vidi, kas atbalsta bērnu un pusaudžu fizisko, emocionālo un sociālo labklājību; ▶ nodrošināt interaktīvas mācību iespējas — diskusijas, praktiskus uzdevumus, situāciju analīzi un pieredzes apmaiņu; ▶ stiprināt vecāku un jauniešu spēju sadarboties ar profesionāliem, skolotājiem un citiem resursiem, lai nodrošinātu savlaicīgu un mērķtiecīgu atbalstu.
<i>Mācību tēmas</i>	Vecākiem ▶ Atkarību riski pusaudžu vecumposmā – vecāku perspektīva. ▶ Uzvedības grūtības skolas vecuma bērniem. ▶ Kā vecākiem tikt galā ar sarežģītām emocijām? ▶ Trauksme pusaudžu vecumposmā. ▶ Palīdzība pusaudžu depresijas gadījumos. Jauniešiem ▶ Kas tev jāzina, lai pasargātu sevi no atkarībām? ▶ Kas tev jāzina, lai pasargātu sevi no mentālās veselības grūtībām? ▶ Bulings – visi ir iesaistīti. ▶ Kā man tikt galā ar sarežģītām emocijām? ▶ Palīdzī sev pārvarēt ikdienas grūtības.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas</i>	Mācības tiek īstenotas, izmantojot neformālās izglītības pieejas, kas veicina aktīvu dalībnieku iesaisti un praktisku mācīšanos. Nodarbībās tiek kombinētas diskusijas, grupu darbs, lomu spēles, situāciju analīze un praktiski uzdevumi, kas ļauj dalībniekiem trenēt komunikācijas, problēmu risināšanas un kritiskās domāšanas

<i>pakalpojuma nodrošināšanā</i>	prasmes. Uzsvars tiek likts uz pieredzes apmaiņu, refleksiju un drošas vides radīšanu, kur jaunieši un vecāki var atklāti paust savas domas un mācīties no savstarpējās sadarbības. Metodes ir pielāgojamas konkrētās grupas vajadzībām, nodrošinot, ka mācību saturs ir praktiski pielietojams ikdienas situācijās.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums bērniem ar uzvedības traucējumiem, kas cietuši no vardarbības "Foršā māja"</i> <i>(Nodibinājums "Allažu bērnu un ģimenes atbalsta centrs")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt sociālās rehabilitācijas atbalstu bērniem vecumā no 5 līdz 13 gadiem ar nopietnām un pastāvīgām uzvedības problēmām, kas izpaužas dažādās vidēs - mājās, izglītības iestādē, plašākā sabiedrībā un atbilst uzvedības traucējumu pazīmēm, palīdzot atgūt fizisko un psihisko veselību, attīstīt emocionālo pašregulāciju, uzvedības prasmes un ikdienas dzīves iemaņas, veicināt bērnu integrāciju ģimenē un sabiedrībā, kā arī sniegt atbalstu vecākiem un aprūpētājiem, pilnveidojot viņu prasmes bērna aprūpē, audzināšanā un attiecību veidošanā, lai nodrošinātu bērnam drošu un stabilu vidi.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt bērniem iespējas apgūt un praktiski pielietot zināšanas un prasmes, kas palīdz gan mācībās, gan ikdienas dzīvē. ▶ Veicināt bērnu emocionālo attīstību un pašregulāciju, mācot atpazīt un izteikt savas emocijas, kontrolēt impulsus un reflektēt par izjūtām. ▶ Stiprināt bērna sociālās prasmes, attīstot spēju sadarboties grupā, lūgt un pieņemt palīdzību, kā arī veidot veselīgas un uzticībā balstītas attiecības ar vienaudžiem un pieaugušajiem. ▶ Atbalstīt bērna personības izaugsmi, veicinot pašapziņu, vērtību apzināšanos un spēju rūpēties par sevi un apkārtējo vidi. ▶ Sekmēt bērna drošības izjūtu un prasmes, kas palīdz izvairīties no sevis un citu apdraudēšanas. ▶ Nodrošināt bērna integrāciju sabiedrībā, iesaistot viņu kopienas dzīvē un sociālajās aktivitātēs. ▶ Veicināt bērna rotaļspēju un radošumu, nodrošinot drošu un attīstošu vidi brīvai pašizpausmei. ▶ Darbā ar vecākiem un aprūpētājiem galvenais uzdevums ir palīdzēt ģimenei tā, lai bērns pēc rehabilitācijas varētu dzīvot drošā un atbalstošā vidē. Vecākiem tiek piedāvātas konsultācijas un atbalsts, lai labāk izprastu bērna vajadzības, pilnveidotu audzināšanas prasmes un uzlabotu attiecības ar bērnu. Tiek vērtētas vecāku zināšanas, motivācija un spējas mainīties, kā arī sniegti ieteikumi, kā stiprināt ģimenes resursus. Ja vecāku situācija ir sarežģīta, pakalpojuma speciālisti sadarbojas ar sociālo dienestu un bāriņtiesu.
<i>Sociālie pakalpojumi izglītības iestādē</i> <i>(Nodibinājums "Latgales Reģionālais atbalsta centrs "Rasas pērles")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt atbalstu izglītības iestādēs (bērniem, vecākiem un izglītības iestādes personālam), lai veicinātu skolēnu pozitīvu adaptāciju un klases kolektīva saliedētību, novērstu un mazinātu konfliktus, fizisko vardarbību (kaušanos), izsmiešanu un neiecietību, agresiju, atstumtību, stundu kavēšanu, smēķēšanu un citas atkarību problēmas, tādējādi sekmējot drošu, iekļaujošu un atbalstošu mācību vidi.

<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Veikt skolēnu, klašu un izglītības iestādes sociālpedagoģisko un psiholoģisko situācijas izpēti. ▶ Izstrādāt un realizēt individuālas vai grupu korekcijas un atbalsta programmas konkrētu problēmu risināšanai. ▶ Nodrošināt psihologa konsultācijas skolēniem, vecākiem un pedagogiem. ▶ Vadīt sociālos gadījumus, nodrošinot ilgtermiņa atbalstu bērniem un ģimenēm. ▶ Organizēt grupu nodarbības un saskarsmes treniņus, lai attīstītu sociālās prasmes un konfliktu risināšanas spējas. ▶ Realizēt preventīvus pasākumus, lai mazinātu agresiju, vardarbību, atstumtību un atkarību riskus. ▶ Sagatavot bērnu sociālpedagoģiskos raksturojumus un analizēt sociālpedagoģisko procesu norisi institūcijā. ▶ Sadarboties ar pedagogiem un vecākiem, sniedzot ieteikumus bērnu socializācijas un mācību vides uzlabošanai. ▶ Veicināt klašu kolektīvu saliedēšanu un pozitīvu savstarpējo attiecību veidošanu. ▶ Nodrošināt vecāku izglītošanu un atbalstu bērnu audzināšanas un attiecību uzlabošanas jautājumos.
<i>Sociāls rehabilitācijas pakalpojums “Ceļš pie sevis”</i> <i>(Nodibinājums "Latvijas bērnu atbalsta fonds")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt Sociālās rehabilitācijas programmu bērniem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem un viņu piesaistes personām, sniedzot psihosociālu atbalstu, lai mazinātu klientu iekļaušanās un saskarsmes grūtības pirmsskolas izglītības iestādē un sākumskolā, veicinātu ģimenes izpratni par klienta vajadzībām, tādējādi uzlabojot saskarsmi ģimenē un mazinot konflikta situācijas pirmsskolas izglītības iestādēs, skolā un ģimenē.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Izvērtēt bērna un viņa piesaistes personas vajadzības, saskarsmes un komunikācijas prasmes, emocionālo stāvokli, sastādīt individuālo atbalsta plānu un sniegt atgriezenisko saiti visa pakalpojuma sniegšanas periodā. ▶ Nodrošināt sociālā darbinieka, ģimenes atbalsta personas un citu speciālistu konsultācijas individuālo mērķu un uzdevumu noteikšanai, problēmu risināšanai un saskarsmes prasmju attīstīšanai. ▶ Veikt sistēmiskās ģimenes psihoterapeita konsultācijas, sniedzot psihoemocionālu atbalstu un izvērtējot ģimenes dinamiku. ▶ Organizēt radošās saskarsmes grupu nodarbības, lai veicinātu pozitīvu ikdienas sadarbību, pašcieņu, uzvedības modeļa maiņu un personības resursu stiprināšanu, iesaistot gan klientus, gan piesaistes personas. ▶ Veikt ekskursijas un izbraukuma treniņus, lai stiprinātu ģimenes kopības sajūtu, uzlabotu attiecības un konfliktu risināšanas prasmes, kā arī nodrošinātu izpratni par klienta vajadzībām. ▶ Nodrošināt starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību, lai apkopotu nepieciešamo informāciju, risinātu papildresursu piesaistes jautājumus un sagatavotu rekomendācijas pakalpojuma rezultātu uzturēšanai.

	▶ Ievērot bērna individuālo atbalsta plānu un ikmēneša aktivitāšu plānu, nodrošinot nepieciešamos tehniskos, organizatoriskos un finansiālos resursus, kā arī iespēju iesaistīt mentorus.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojums balstīts uz ģimenes sistēmisko pieeju un īstenots ar daudzveidīgām metodēm, kas vērstas gan uz individuālu, gan grupu darbu, gan arī uz ģimenes sistēmas stiprināšanu kopumā. Pakalpojumā izmantotas individuālās un ģimenes konsultācijas, kas palīdz izvērtēt klienta un viņa piesaistes personas vajadzības, noteikt mērķus un atrast piemērotākos risinājumus. Svarīga metode ir atbalsta plāna izstrāde un dinamikas izvērtēšana, kas nodrošina nepārtrauktu procesa uzraudzību un pielāgošanu vajadzībām. Konsultācijas tiek nodrošinātas ar sociālā darbinieka, ģimenes atbalsta personas, psihoterapeita un citu speciālistu (piemēram, psihologa, ergoterapeita, mākslas terapeita) iesaisti, kas ļauj piemērot starpprofesionālu pieeju. Papildu metodes ietver radošās saskarsmes grupu nodarbības, kur tiek trenētas saskarsmes un sadarbības prasmes, attīstīta emocionālā kompetence un veidota pozitīva ikdienas sadarbība starp bērniem un piesaistes personām. Tiek izmantotas arī izbraukuma nodarbības un ekskursijas, kas stiprina ģimenes kopības sajūtu, palīdz veidot jaunas tradīcijas un praktizēt sadarbību ikdienas situācijās. Svarīgs metodiskais princips ir starpinstitucionālā un starpprofesionālā sadarbība, kas nodrošina dažādu speciālistu iesaisti, informācijas apmaiņu un kopīgu risinājumu meklēšanu. Pakalpojuma organizācijā tiek izmantoti arī refleksijas un atgriezeniskās saites mehānismi, lai izvērtētu procesu un sasniegtos rezultātus.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums vecākiem un bērniem sociālo funkcionēšanās spēju atjaunošanai</i> <i>(Nodibinājums "Latvijas bērnu atbalsta fonds")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma mērķis ir pilnveidot vecāku sociālās prasmes un uzlabot funkcionēšanas spējas, uzlabojot dzīves kvalitāti un spēju veidot drošu piesaisti ar bērnu (7-11 g. v.), nodrošinot komunikāciju prasmes, maņu, sajūtu un intelektuālo attīstību. Pakalpojumā plānoti šādi specifiskie mērķi: ▶ drošas piesaistes veidošana likumiskajam pārstāvim vai audžuģimenei ar bērnu; ▶ emociju un tās izraisītās rīcības apzināšanās un adekvātas regulācijas iemaņu apgūšana – kā izprast savas emocijas un sajūtas, pielietot metodes to regulācijai, kā arī izteikt savas vajadzības, balstoties uz atpazītajām emocijām; ▶ socializācijas prasmju un saskarsmes prasmju attīstība bērnam un likumiskajam pārstāvim vai audžuģimenei.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt bērna likumiskajam pārstāvim vai audžuģimenei individuālu atbalstu sociālo prasmju pilnveidošanā un bērna aprūpes prasmju stiprināšanā, izstrādājot individuālu atbalsta plānu un nodrošinot regulāru tā izvērtēšanu. ▶ Veicināt drošas piesaistes veidošanu starp bērnu un likumisko pārstāvi vai audžuģimeni, izmantojot konsultācijas, grupu nodarbības un praktiskos treniņus.

	▶ Attīstīt bērna un vecāku (vai audžuģimenes) komunikācijas, sadarbības un konfliktu risināšanas prasmes, tai skaitā spēju lūgt palīdzību, risināt problēmsituācijas un sadarboties ar citiem. ▶ Nodrošināt vecākiem vai audžuģimenēm mācības programmas “Emocionāli kompetenta bērnu aprūpe” apguvi KETBA trenera vadībā¹⁷, stiprinot zināšanas par bērna emocionālās attīstības atbalstīšanu un adekvātu reakciju uz bērna uzvedības grūtībām.¹⁸ ▶ Veicināt bērna sociālo, emocionālo un uzvedības prasmju attīstību, izmantojot radošās saskarsmes un atbalsta grupu nodarbības. ▶ Nodrošināt bērna dzīves prasmju un pašapzinātības attīstību, kā arī komandas sadarbības un atbildības prasmju pilnveidošanu piedzīvojumu terapijas ietvaros. ▶ Sniegt speciālistu (psihologa, mākslas terapeita, skaņu terapeita, ģimenes terapeita u.c.) konsultācijas psihoemocionālā atbalsta nodrošināšanai un pakalpojuma rezultātu dinamikas izvērtēšanai. ▶ Veicināt starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību, nodrošinot regulāras tikšanās un informācijas apmaiņu par klienta progresu. ▶ Nodrošināt klientu līdzdalību pakalpojuma procesā, iesaistot viņus “mājas darbu” izpildē un individuālo mērķu sasniegšanā starplaikā starp nodarbībām. ▶ Organizēt pakalpojuma sniegšanu izbraukuma sesiju veidā ārpus ierastās vides, nodrošinot intensīvu un koncentrētu atbalstu, kā arī radot iespēju iegūt jaunu pieredzi un stiprināt sociālās prasmes.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darbs tiek balstīts uz ģimenes vajadzību izvērtējumu un individuālā atbalsta plāna izstrādi, kas regulāri tiek pārskatīts, nodrošinot atgriezenisko saiti un pielāgojot atbalstu konkrētajai situācijai. Atbalsts tiek sniegts gan caur individuālām konsultācijām ar sociālo darbinieku un citiem speciālistiem, gan caur izglītojošām mācībām. Nozīmīgu vietu ieņem radošās grupu nodarbības un piedzīvojumu terapija, kas palīdz attīstīt saskarsmes, sadarbības, konfliktu risināšanas un pašapzināšanās prasmes, kā arī nostiprināt apgūtās zināšanas caur diskusijām, pieredzes apmaiņu un

¹⁷ **KETBA treneris** – Kompetencēm orientētās emocionālās traumu bāzētās audzināšanas (angļu val. *Competency-based Emotional Trauma-informed Parenting*) programmas apmācīts speciālists, kurš nodrošina vecākiem, audžuģimenēm un speciālistiem zināšanas un praktiskās iemaņas darbā ar bērniem, ņemot vērā emocionālo kompetenci un traumu ietekmi uz bērna uzvedību un attīstību.

¹⁸ Nodibinājums "Latvijas bērnu atbalsta fonds" sniegtā informācija - mācību programmas “Emocionāli kompetenta bērnu aprūpe” ir mācību programmas “Kompetents emocionāli traumētu bērnu aprūpētājs” pilnveidotā versija bioloģiskajām ģimenēm (kas ir saskaņota ar autoru – ASV organizāciju Trauma FreeWorld un tās izmantošana ir ar mērķi vairot kompetenci, izpratni un iejūtību, rūpējoties par bērniem ar traumatisku pagātni. Apmācību programma sniedz:

- izpratni par bērna labklājības mērķiem;
- pamatprasmju apguvi kompetentai emocionāli traumētu bērnu aprūpei;
- izpratni par potenciālo traumas ietekmes ilgumu uz bērna attīstību un jaunu stratēģiju un metožu apguvi pagātnes traumu pārstrādei;
- zināšanas par bērnībā radītās traumas stresa saasinājumiem, ja bērns turpmākajā dzīvē saskaras ar dažādiem stresa faktoriem;
- izpratni par atbildes reakcijām, stiprajām pusēm un aizsargājošiem faktoriem, kas veicina emocionāli traumētu bērnu pozitīvu pielāgošanos un jaunu stratēģiju apguvi pozitīvai pašaprūpei.

	refleksiju. Papildu vērtību sniedz starpinstitutionālā un starpprofesionālā sadarbība, kas nodrošina daudzpusīgu skatījumu un kvalitatīvu atbalsta sniegšanu ģimenēm. Metožu un instrumentu kopums ietver situāciju analīzi, lomu spēles, grupu diskusijas, pašrefleksijas vingrinājumus, mākslas un skaņu terapijas elementus, kā arī strukturētus uzdevumus dabā, veicinot gan kognitīvo, gan emocionālo prasmju attīstību.
<i>Sociāls rehabilitācijas pakalpojums "Labirints"</i> <i>(Nodibinājums "Latvijas bērnu atbalsta fonds")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumu pusaudžiem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem (10-12 g. v.) un viņu piesaistes personām, lai pilnveidotu viņu sociālās prasmes un uzlabotu funkcionālās spējas, uzlabojot dzīves kvalitāti un spēju integrēties sabiedrībā, nodrošinot komunikāciju prasmes, maņu, sajūtu un intelektuālo attīstību. Pakalpojuma specifiskie mērķi: Nodrošināt pusaudžiem un viņu likumiskajiem pārstāvjiem vai audžuģimenēm aktivitātes, kas palīdzēs risināt pusaudža uzvedības problēmas, uzlabos savstarpējās komunikācijas prasmes, tādā veidā, veicinot pilnvērtīgu pusaudžu attīstību un integrāciju. Specifiskie mērķi var tikt modificēti arī atkarībā no identificētās pusaudžu vajadzībām. Pakalpojumā plānoti šādi specifiskie mērķi: ▶ drošas piesaistes veidošana pusaudzim ar likumisko pārstāvi vai audžuģimeni, vajadzību apzināšana; ▶ emociju un tās izraisītās rīcības apzināšanās un adekvātas regulācijas iemaņu apgūšana – kā izprast pusaudzim savas emocijas un sajūtas, pielietot metodes to regulācijai, kā arī izteikt savas vajadzības, balstoties uz atpazītajām emocijām; ▶ socializācijas prasmju un saskarsmes prasmju attīstība pusaudzim un likumiskajam pārstāvim vai audžuģimenei; ▶ pozitīvas pieredzes piedzīvošana pusaudzim, interešu apzināšana – par dažādām saturīgām brīvā laika aktivitāšu iespējām un fizisko aktivitāšu dabā pozitīvo ietekmi uz pašsajūtu. Pieredzēt drošu un saturīgu vidi un pārzināt metodes, kā to veicināt.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Izvērtēt pusaudžu individuālās vajadzības un funkcionēšanas spējas, izstrādājot individuālu atbalsta plānu. ▶ Veicināt pusaudžu un viņu ģimeņu motivāciju un saliedētību, nodrošinot izbraukuma pasākumus iepazīšanās un sadarbības stiprināšanai. ▶ Nodrošināt sociālā darbinieka konsultācijas individuālo mērķu sasniegšanai, problēmsituāciju risināšanai un saskarsmes prasmju pilnveidošanai. ▶ Piesaistīt nepieciešamos speciālistus (psihologu, neirologu, speciālo pedagogu, terapeitus u.c.) psihoemocionālā atbalsta sniegšanai un pozitīvu pārmaiņu veicināšanai. ▶ Nodrošināt mentora pakalpojumu drošas piesaistes veidošanai ar pusaudzi, individuālo mērķu īstenošanai un praktisku dzīves prasmju stiprināšanai.

	▶ Pilnveidot likumisko pārstāvju un audžuģimeņu prasmes, nodrošinot mācību programmas “Emocionāli kompetenta bērnu aprūpe” apguvi bērnu emocionāli kompetentai aprūpei. ▶ Organizēt radošās un atbalsta grupu nodarbības emocionālās attīstības, pašapziņas un sociālo prasmju veicināšanai. ▶ Nodrošināt piedzīvojumu terapijas aktivitātes dzīves prasmju, pašapzinātības, komandas darba un atbildības attīstīšanai. ▶ Nodrošināt programmas noslēguma pasākumu – 3 dienu izbraukuma braucienu, lai veidotu atgriezenisko saiti par pakalpojumu, noteiktu un plānotu pēctecības mērķus. ▶ Veicināt starpinstitucionālo un starpprofesionālo sadarbību regulāru tikšanos formā, nodrošinot daudznozaru speciālistu kopīgu darbu klienta un viņa ģimenes atbalstam. ▶ Dokumentēt un analizēt pakalpojuma gaitu, regulāri sniedzot pārskatus par aktivitātēm, sasniegtajiem rezultātiem un ieteikumiem turpmākai sociālās funkcionēšanas uzlabošanai.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojuma īstenošanā tiek izmantotas daudzveidīgas metodes, kas vērstas uz pusaudžu un viņu ģimeņu atbalstīšanu. Individuālā izvērtēšana un atbalsta plāna izstrāde balstās uz intervijas un novērošanas metodēm, nodrošinot personalizētu pieeju. Grupas saliedēšanai un motivācijas veicināšanai tiek izmantotas neformālās izglītības metodes, izbraukuma aktivitātes un kopīga pieredzes gūšana. Sociālā darbinieka un speciālistu konsultācijas balstās uz sarunas, kognitīvi–biheiviorālo pieeju, problēmu risināšanas un prasmju trenēšanas metodēm. Mentoru darbs nodrošina drošu piesaisti, izmantojot modelēšanas, atbalsta un ikdienas situāciju analīzes metodes. Vecāku apmācībās tiek izmantotas izglītojošas lekcijas, diskusijas un praktiskie vingrinājumi, kas palīdz apgūt emocionāli kompetentas audzināšanas prasmes. Radošajās un atbalsta grupu nodarbībās tiek pielietotas diskusiju, refleksijas, sadarbības uzdevumu un lomu spēļu metodes, kas attīsta emocionālās un sociālās prasmes. Piedzīvojumu terapijā tiek izmantotas pieredzes mācīšanās, komandas darba un izaicinājuma aktivitātes, kas stiprina pašapziņu, līderību un spēju uzņemties atbildību. Programmas noslēgumā tiek izmantotas refleksijas un atgriezeniskās saites metodes, kas ļauj izvērtēt gūto pieredzi un plānot turpmākos mērķus.
<i>Atbalsta un pašizaugsmes programma “Palēciens”</i> <i>(Biedrība "Palēciens Tev")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt Tukuma novadā dzīvojošiem jauniešiem (13–17 gadu vecumā), kuri saskaras ar uzvedības problēmām, atstumtību, agresiju, atkarībām, zemu motivāciju mācībām, nepietiekamām sociālajām prasmēm un ģimenes atbalsta trūkumu, psihosociālu atbalstu un iespējas attīstīt prasmes, lai mazinātu sociālās atstumtības riskus un sekmētu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt ilgtermiņa individuālu un grupu atbalstu jauniešiem, attīstot viņu sociālās prasmes un spēju integrēties sabiedrībā. ▶ Veidot drošas, uzticamas un cieņpilnas attiecības starp jauniem un mentoru, sekmējot jaunieša personības izaugsmi.

	▶ Piedāvāt daudzveidīgas praktiskas aktivitātes (sportu, piedzīvojuma izglītību, grupu nodarbības, ģimenes dienas u.c.), kas veicina pozitīvu uzvedības maiņu. ▶ Nodrošināt individuālu pieejamību un atbalstu jauniešiem arī ārpus standarta darba laika, tostarp krīzes situācijās, sadarbojoties ar krīzes intervences komandu. ▶ Veicināt sadarbību ar ģimeni un vietējo kopienu, stiprinot jaunieša piederības sajūtu un atbalsta tīklu. ▶ Regulāri izvērtēt jaunieša izaugsmi, sekmējot ilgtspējīgus pozitīvus ieradumus un mazinot sociālos riskus.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Metožu dažādība un daudzveidība ir viena no priekšrocībām darbā ar jauniešiem. Svarīgi izvēlēties atbilstošāko formu, kā uzrunāt, noturēt, motivēt jauniešus ilgtermiņā. Lai izvēlētais metode kalpotu jauniešiem, būtu pieņemamas un saistošas. Var minēt vienaudžu izglītotāju iesaisti, brīvprātīgo darbu, sportu kā metodi, pārgājienus, kalnu slēpošanu, laivošanu, filmas, dažādus personības izaugsmes uzdevumus, lomu spēles, refleksiju, stāstus, dažādas kārtis, mūziku u.c. Darbiniekam jāspēj jauniešus ieinteresēt un uzrunāt.
<i>Atbalsts ģimenēm domstarpību risināšanā</i> <i>(Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Atbalstīt vecākus, lai viņi spētu panākt vienošanos par bērna aizgādību un saskarsmes tiesībām, kas balstīta bērna labākajās interesēs, vienlaikus novēršot ilgstošus vecāku konfliktus un emocionālo vardarbību bērna klātbūtnē. Veicināt bērna emocionālo labklājību, saglabājot drošas un veselīgas attiecības ar abiem vecākiem šķiršanās vai strīdu procesā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt individuālas un pāra konsultācijas ar gadījuma vadītāju. ▶ Izstrādāt domstarpību risināšanas stratēģijas, pielāgotas katras ģimenes situācijai. ▶ Sniedz atbalstu no gadījuma vadītāja, ģimenes terapeita, psihologa vai mediatora. ▶ Atbalstīt vecākus, lai panāktu vienošanos par bērna aizgādību un saskarsmes tiesībām. ▶ Veicināt sadarbību starp visām iesaistītajām pusēm (vecākiem, speciālistiem, institūcijām). ▶ Organizēt atbalsta grupu nodarbības pieaugušajiem un bērniem, lai stiprinātu ģimenes resursus un emocionālo atbalstu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālas un pāru konsultācijas, domstarpību risināšanas stratēģiju izstrāde, sadarbības veicināšana starp pusēm, atbalsta grupas bērniem un vecākiem, speciālistu (gadījuma vadītāja, ģimenes terapeita, psihologa, mediatora) atbalsts.
<i>Atbalsta programma "Pārinieks"- sociālās rehabilitācijas programma Rīgas pilsētas pašvaldības ģimenēm ar bērniem, uz kuriem attiecināms Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.pants</i> <i>(Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt sociālās rehabilitācijas programmu Rīgas pilsētas pašvaldības ģimenēm ar bērniem uz kuriem attiecināms Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.pants,

	izstrādājot individuālu uzvedības sociālās korekcijas programmu, ar mērķi veicināt iespēju katram bērnam augt un attīstīties mīlošā, ģimeniskā vidē, stiprinot bioloģisko vecāku kapacitāti, vecinot pusaudža dzīves kvalitātes paaugstināšanos.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Izvērtēt ģimenes sociālo situāciju un bērna vajadzības, iesaistot sociālā darbinieka un pusaudžu atbalsta personas komandu. ▶ Veikt individuālu pusaudža uzvedības un sociālās korekcijas plāna izstrādi, sadarbībā ar ģimeni un pusaudzi. ▶ Nodrošināt kompleksu speciālistu atbalstu (sociālā darbinieka, sociālā rehabilitētāja, psihologa, psihoterapeita, jurista, narkologa, psihiatra konsultācijas). ▶ Veicināt pusaudža iekļaušanos sabiedrībā, uzlabot attiecības ģimenē un attīstīt emocionālās un sociālās prasmes. ▶ Samazināt bērna/pusaudža likumpārkāpumu risku, sekojot profilakses lietu un sociālās rehabilitācijas plānu īstenošanai saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58. pantu. ▶ Veikt plāna izvērtēšanu pēc 6 mēnešiem, analizēt sasniegto progresu un, nepieciešamības gadījumā, sastādīt jaunu plānu vai noslēgt lietu. ▶ Sadarboties ar izglītības iestādēm, Valsts policiju, Valsts probācijas dienestu un citām institūcijām bērna labklājības un likumpārkāpumu profilakses nodrošināšanai.
<i>Bērnu tiesību aizsardzības likuma 58.pants¹⁹</i>	Likumpārkāpumu profilakses darba organizācija. (1) Likumpārkāpumu profilakses darbu ar bērniem veic pašvaldība sadarbībā ar bērnu vecākiem, izglītības iestādēm, valsts policiju, Valsts probācijas dienestu, ja bērns ir probācijas klients, sabiedriskajām organizācijām un citām iestādēm. (2) Pašvaldība profilakses lietu iekārto un uzvedības sociālās korekcijas programmu izstrādā katram bērnam, kurš: 1) izdarījis noziedzīgu nodarījumu; 2) atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, bet sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu; 3) atbrīvots no kriminālatbildības; 4) atbrīvots no ieslodzījuma vai soda izciešanas vietas; 5) izdarījis <u>Krimināllikumā</u> paredzētās prettiesiskās darbības pirms 14 gadu vecuma sasniegšanas; 6) vairāk nekā divas reizes izdarījis administratīvo pārkāpumu; 7) ubago, kļaiņo vai veic citas darbības, kas var novest pie prettiesiskas rīcības. (3) Valsts policija var ņemt profilaktiskajā uzskaitē bērnus, kuri norādīti šā panta otrās daļas 1. - 6.punktā, kā arī citus bērnus, kuriem pašvaldībā iekārtota profilakses lieta, ja izstrādātā uzvedības sociālās korekcijas programma paredz policijas līdzdalību konkrētajā lietā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Metodes balstās uz komandas darbu un individuālu sociālās rehabilitācijas plānu, kas izstrādāts konkrētai ģimenei un bērnam. Tajās ietilpst sociālā darbinieka darbs ar vecākiem un pusaudžu atbalsta personas darbs ar bērnu, izvērtējot sociālo situāciju, ģimenes un sabiedrisko attiecību kvalitāti, emocionālo un uzvedības attīstību. Rehabilitācijas procesā tiek izmantota sešu mēnešu plānošana, regulāra izvērtēšana

¹⁹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/49096-bernu-tiesibu-aizsardzibas-likums>

	un riska faktoru analīze, kā arī multidisciplinārs speciālistu atbalsts (sociālais darbinieks, rehabilitētājs, psihologs, psihoterapeits, jurists, narkologs, psihiatrs). Metožu būtība ir integrēta pieeja, kas apvieno praktisku atbalstu, psihosociālo korekciju un profilaksi, lai mazinātu likumpārkāpumu riskus un stiprinātu ģimenes funkcionālās spējas.
<i>SOS ģimeņu atbalsta centra pakalpojums</i> <i>(Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt atbalstu ģimenēm ar bērniem, kuras dažādu iemeslu dēļ nonākušas grūtībās, ar mērķi stiprināt vecāku spēju rūpēties par bērnu un veicināt bērna attīstību bioloģiskajā ģimenē. Pakalpojuma mērķis ir samazināt risku, ka bērns nonāk ārpusģimenes aprūpes institūcijās, un radīt atbalstošu vidi bērna augšanai un attīstībai ģimenē.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt ģimenēm piekļuvi speciālistu komandai – sociālajiem darbiniekiem, sociālajiem rehabilitētājiem, psihologiem un citiem ekspertiem. ▶ Sniegt individuālas konsultācijas vecākiem, lai attīstītu vecāku spējas uzņemties atbildību par bērnu audzināšanu un aprūpi. ▶ Veidot atbalsta grupas vecākiem un bērniem, lai dalītos pieredzē, saņemtu padomus un stiprinātu ģimenes resursus. ▶ Piedāvāt ģimenēm brīvā laika aktivitātes, kas veicina vecāku un bērnu savstarpējo saikni un emocionālo atbalstu. ▶ Sekmēt bērna sociālo un emocionālo attīstību ģimenē, nodrošinot stabilu un drošu vidi. ▶ Veicināt ilgtermiņa pozitīvas pārmaiņas ģimenes dzīvē, tostarp vecāku dzīvesveida maiņu un atbildības pieaugumu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālas konsultācijas ar sociālajiem darbiniekiem, sociālajiem rehabilitētājiem un psihologiem, atbalsta grupas vecākiem un bērniem, praktisku prasmju attīstīšana bērnu aprūpē, audzināšanā, sadzīves, veselības un finanšu jautājumu risināšanā, kā arī ģimenes iesaistīšana brīvā laika aktivitātēs un nepieciešamo resursu piesaistē.
<i>Sociālās rehabilitācijas programmas īstenošana bērniem ar uzvedības traucējumiem</i> <i>(Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt bērniem vecumā no 11 līdz 16 gadiem ar ilgstošu kompleksas traumas pieredzi individuālu un ilgstošu sociālās rehabilitācijas programmu, lai: ▶ mazinātu uzvedības traucējumus, sociālās un iekļaušanās grūtības; ▶ stiprinātu pašregulācijas spējas un attiecību veidošanas prasmes; ▶ veicinātu pašapziņu, pašvērtību un ticību saviem spēkiem; ▶ attīstītu patstāvību, autonomiju un pašaprūpes prasmes; ▶ nodrošinātu atbilstošu obligātās izglītības apguvi; ▶ palīdzētu apzināt un risināt traumatiskās pieredzes sekas.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt bērna nošķiršanu no destruktīvās vides un integrēt drošā, atbalstošā mājāsaimniecībā lauku vidē. ▶ Veidot pastāvīgas un ilgstošas attiecības ar audzinātāju, kas nodrošina individuālu pieeju un nepārtrauktu atbalstu. ▶ Organizēt individuāli pielāgotu mācību procesu un brīvā laika aktivitātes, kas veicina sociālās prasmes un pozitīvu uzvedību.

	▶ Sniegt 24/7 sociālā darbinieka atbalstu audzinātājam un bērnam, iesaistot nepieciešamos speciālistus (psihologus, supervizorus, terapijas speciālistus). ▶ Veicināt bērna aktīvu līdzdalību Programmas īstenošanā, ļaujot pašam apzināties un piedalīties savas uzvedības un attīstības pārmaiņās. ▶ Risināt konkrētās problēmas: • vardarbība (fiziskā, seksuālā, emocionālā), novārtā pamešana, aprūpes trūkums; • atkarības (alkohols, narkotikas, azartspēles, atkarību izraisoši procesi); • saskarsmes un konfliktu problēmas; • mācību un izglītības traucējumi; • klaiņošana un likumpārkāpumi; • sociālo prasmju trūkums; • veselības problēmas un krīzes situācijas. ▶ Pastāvīgi izvērtēt bērna progresu un pielāgot Programmas gaitu atbilstoši mainīgajām vajadzībām un rehabilitācijas rezultātiem.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuāla pieeja bērnam, dzīvošana kopā ar audzinātāju drošā vidē, pastāvīgas ilgstošas attiecības, strukturēta ikdiena un pienākumi, individuāli pielāgots mācību process ar skolotāja palīga atbalstu, 24/7 sociālā darbinieka uzraudzība, psihiatra un citu speciālistu iesaiste, bērna aktīva līdzdalība un lēmumu pieņemšanas iespējas, individuālā rehabilitācijas plāna izstrāde un pastāvīga izvērtēšana.
Programma "Piedzimstot bērniņam" (Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt jauniem vecākiem Rīgas valstspilsētā informatīvu un emocionālu atbalstu mazuļa pirmajos dzīves mēnešos, lai mazinātu vecāku satraukumu, uzlabotu vecāku pašapziņu, veicinātu bērna aprūpi un attīstību, kā arī atbalstītu pozitīvu ģimenes klimatu un emocionālās labsajūtas saglabāšanu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Sniegt individuālas konsultācijas ģimenes dzīvesvietā, pārrunājot vecāku pašsajūtu, bērna aprūpi un audzināšanu. ▶ Organizēt vecāku izglītojošās atbalsta grupas klātienē un attālināti, sniedzot zināšanas par bērna attīstību, emociju regulāciju un ikdienas izaicinājumiem. ▶ Veicināt vecāku savstarpēju atbalstu un pieredzes apmaiņu grupu nodarbībās. ▶ Palīdzēt vecākiem apzināt un pārvarēt bailes, satraukumu un šaubas par savu vecāku lomu. ▶ Nodrošināt profesionāla vecāku emocionālā atbalsta speciālista (PEP mammas) klātbūtni, sniedzot ilgtermiņa emocionālu atbalstu un iedrošinājumu. ▶ Atbalstīt vecākus, lai veidotu drošu, stabilu un atbalstošu vidi bērna attīstībai pirmajos dzīves mēnešos.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālas konsultācijas ģimenes dzīvesvietā ar Vecāku emocionālā atbalsta speciālistu (PEP mamma), piedalīšanās vecāku izglītojošās atbalsta grupās klātienē vai attālināti, diskusijas par emocionālo labsajūtu, bērna attīstību un aprūpi, pieredzes un atbalsta apmaiņa starp vecākiem.

<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums – programmas pusaudžiem, kuri ir nonākuši mentālās veselības grūtībās (SIA "Bērnu un pusaudžu resursu centrs")</i>	
<i>Programmu nosaukumi</i>	▶ Garastāvokļa traucējumu programma; ▶ Atkarības risku mazināšanas programma; ▶ Dialektiski bihevioreālās terapijas programma.
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt pusaudžu emocionālo labklājību, veselīgu attīstību un ikdienas funkcionēšanu, nodrošinot savlaicīgu profesionālu palīdzību bērniem ar mentālās veselības grūtībām (piemēram, emocionāli, ēšanas, uzvedības traucējumi, sociālā atsvešināšanās, depresija, riskanta uzvedība, psihoze), kā arī stiprināt vecāku spējas atbalstīt savu bērnu, savlaicīgi atpazīstot problēmas un iesaistoties to risināšanā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt pusaudžiem iespēju saņemt profesionālu izvērtējumu un piemērotu programmu atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām. ▶ Atbalstīt pusaudžus, kuri saskaras ar mentālās veselības grūtībām, lai mazinātu negatīvu seku ietekmi uz viņu ikdienu un attīstību. ▶ Sniegt vecākiem zināšanas par mentālās veselības problēmu pazīmēm un palīdzēt laikus reaģēt, lai novērstu situācijas pasliktināšanos. ▶ Iesaistīt vecākus sadarbībā ar speciālistiem, lai nodrošinātu bērna vajadzībām atbilstošu atbalstu ģimenē un veicinātu pozitīvas pārmaiņas attiecībās. ▶ Nodrošināt pieejamu un daudzveidīgu atbalstu (individuālas pēc vajadzības dažādu speciālistu konsultācijas, grupu nodarbības, izglītojošus resursus), kas palīdz bērniem un viņu vecākiem kopīgi pārvarēt grūtības.
<i>Filiāļu kontakti</i>	Pakalpojums pieejams piecās Rīgas filiālēs un astoņās filiālēs visā Latvijā. ▶ Rīgas 1. filiāle - Aleksandra Čaka iela 83/85, Rīga, tālr. +371 29164747, e-pasts: info@pusaudzucentrs.lv ▶ Rīgas 2. filiāle - Volguntes iela 33, Rīga, tālr. +371 29164747, e-pasts: info@pusaudzucentrs.lv ▶ Rīgas 3. filiāle - Latgales iela 357, Rīga, tālr. +371 29164747, e-pasts: info@pusaudzucentrs.lv ▶ Rīgas 4. filiāle - Kuģu iela 11, Rīga, tālr. +371 29164747, e-pasts: info@pusaudzucentrs.lv ▶ Rīgas 5. filiāle - Ieriķu iela 15, Rīga, tālr. +371 29164747, e-pasts: info@pusaudzucentrs.lv ▶ Liepājas filiāle - Krišjāņa Barona iela 8, Liepāja, tālr. +371 26623422, e-pasts: liepaja@pusaudzucentrs.lv ▶ Valmieras filiāle - Beātes iela 12, Valmiera, tālr. +371 26433366, e-pasts: valmiera@pusaudzucentrs.lv ▶ Ventspils filiāle - Užavas iela 8, Ventspils, tālr. +371 25458111, e-pasts: ventspils@pusaudzucentrs.lv ▶ Daugavpils filiāle - Parādes iela 11, Daugavpils, tālr. +371 25635533, e-pasts: daugavpils@pusaudzucentrs.lv ▶ Rēzeknes filiāle - Atbrīvošanas aleja 81, Rēzekne, tālr. +371 27313138, e-pasts: rezekne@pusaudzucentrs.lv ▶ Jelgavas filiāle - Zemgales prospekts 9-3, Jelgava, tālr. +371 27323238, e-pasts: jelgava@pusaudzucentrs.lv

	▶ Tukuma filiāle - Pasta iela 21, Tukums, tālr. +371 26387905, e-pasts: tukums@pusaudzucentrs.lv ▶ Siguldas filiāle - Krišjāņa Valdemāra 3A, Sigulda, tālr. +371 27899515, e-pasts: sigulda@pusaudzucentrs.lv
Saskarsmes veicināšanas programma “Dari!” (Biedrība “Resiliences centrs”)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt pusaudžiem ar uzvedības un saskarsmes grūtībām un viņu piesaistes personām psihosociālu atbalstu, lai mazinātu grūtību radītās sekas, veicinātu savstarpējo izpratni un sadarbību, uzlabotu saskarsmi ģimenē un mazinātu konfliktus skolas vidē, izmantojot Resiliences (spēka psiholoģijas) un kopienas radošās pieejas metodes.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt pusaudžiem iespēju piedalīties individuālās konsultācijās, grupu nodarbībās un prasmju darbnīcās, kas stiprina sociālās un emocionālās prasmes. ▶ Organizēt izbraukuma treniņus un praktiskas aktivitātes, kas veicina sadarbību, atbildību un personisko izaugsmi. ▶ Sniegt mentoringu, veidot stabilas atbalsta attiecības, kas palīdz jauniešiem orientēties ikdienas situācijās un pārvarēt grūtības. ▶ Nodrošināt piesaistes personām (vecākiem, ģimenes locekļiem) izpratni par pusaudžu vajadzībām un atbalsta iespējām. ▶ Otrajā posmā (6 mēneši) turpināt darbu ar motivētākajiem pusaudžiem, nodrošinot Resiliences skolas nodarbības, arodmeistara prasmju apguvi un individuālu atbalstu. ▶ Veidot vidi un telpu, kur jaunieši var trenēties attiecību veidošanā, pārbaudīt savas iespējas un robežas, kā arī radoši izpausties.
Ielu jaunatnes darba pakalpojums (Biedrība “Resiliences centrs”)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt riska grupas jauniešiem uz ielas informatīvu, izglītojošu un psihoemocionālu atbalstu, veicinot viņu iesaisti jēgpilnās brīvā laika aktivitātēs un vietējās kopienas dzīvē, tādējādi sekmējot jauniešu sociālo integrāciju un personisko izaugsmi. Biedrība “Resiliences centrs” sadarbībā ar Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamentu īsteno ielu jaunatnes darba aktivitātes Rīgas Centra parkos, tirdzniecības centru “Akropole” un “Origo”, kā arī Centrāltirgus apkaimē.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Apzināt jauniešu pulcēšanās vietas un izvērtēt vidi, kurā notiek ielu jaunatnes darbs. ▶ Veidot kontaktu ar jauniešiem, izmantojot neformālas sarunas, situācijas novērtēšanu un mirkļa aktivitātes. ▶ Nodrošināt psihoemocionālu atbalstu jauniešiem, kas nonākuši krīzes vai riska situācijās. ▶ Informēt jauniešus par pašvaldības atbalsta pakalpojumiem un iesaistīt viņus kopienas iniciatīvās. ▶ Piedāvāt jēgpilnas brīvā laika aktivitātes (sporta, radošās un izglītojošās), kas veicina prasmes, piederības sajūtu un pozitīvas uzvedības modeļus. ▶ Sadarboties komandā un nodrošināt drošu, profesionālu atbalsta vidi.

<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Ielu jaunatnes darbā kā metodes tiek izmantota jauniešu pulcēšanās vietu izpēte, lai noteiktu riska grupas jauniešu atrašanās vietas un uzvedības raksturu. Svarīga metode ir kontakta veidošana jeb jauniešu uzrunāšana, kur darbinieks balstās uz intuīciju, ķermeņa valodas un emocionālo izpausmju novērošanu, kā arī izmanto apstākļu sakritību, lai sāktu sarunu. Jaunieši tiek aktivizēti iesaistei vietējās kopienas iniciatīvās, tādējādi veicinot viņu piederības sajūtu un sociālo atbildību. Būtiska metode ir individuālā psihoemocionālā atbalsta sniegšana, kas sekmē jauniešu personības attīstību un izaugsmi. Papildus tiek izmantota mirkļa aktivitāšu organizēšana atbilstoši jauniešu interesēm un vajadzībām, piemēram, zīmēšana, muzicēšana vai sportiskas nodarbības, lai stiprinātu kontaktu un uzticēšanos
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums jauniešiem ar smagām atkarības problēmām (Biedrība "Resiliences centrs")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt Rīgas valstspilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošiem jauniešiem ar smagām uzvedības grūtībām iekļaušanos sabiedrībā. Nodrošināt jauniešiem ar smagām uzvedības grūtībām psihosociālo atbalstu, lai veicinātu motivāciju izmaiņām, mazinātu atkarību izraisīto vielu lietošanu un deviantu uzvedību, veicinātu pozitīvu saskarsmi un izpratni par dzīvesspēka/resiliences ²⁰ pamatvērtībām.
<i>Pakalpojuma mērķa grupa</i>	▶ Jaunieši vecuma grupā no 13-17* gadiem ar uzvedības grūtībām (augsta riska kategorijas jaunieši ar pārmērīgu kaitējošu psihotropo vielu lietošanu un/vai sodāmību krimināllietās, probācijas uzraudzības redzeslokā). ▶ Jaunieši ar smagām uzvedības problēmām, kuriem nepieciešama psihosociālā rehabilitācija. *Jaunieši, kuri atrodas policijas uzraudzībā un probācijas uzraudzībā vai redzeslokā vai kuriem ir konstatēti regulāri administratīvie pārkāpumi un piemēroti brīdinājumi un naudas sodi, krimināla rakstura darbības - uzsākts kriminālprocess, izciesta kriminālsodāmība.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Jauniešu motivēšana dalībai programmā, viņu sociālo un komunikācijas prasmju attīstīšana, emocionālā stāvokļa un uzvedības īpatnību izvērtēšana, personības profila izveide un individuālā procesa plāna sagatavošana. Uzdevumos ietilpst psihoemocionāla un praktiska atbalsta sniegšana caur mentora darbu, veselīgu attiecību un sociālās kompetences veidošana, pozitīvu pārmaiņu sekmēšana jauniešu dzīvē, kā arī konfliktu risināšanas, kritiskās domāšanas un pašrefleksijas prasmju stiprināšana. Pakalpojums paredz jauniešu un viņu piesaistes personu iesaisti grupu terapijā, atbalsta grupās, izbraukuma treniņos un darbnīcās, kas palīdz apgūt sadarbību, praktiskās un ikdienas iemaņas, kā arī nostiprināt ģimenes sistēmas funkcionēšanu. Noslēgumā tiek veicināta jauniešu spēja integrēties sabiedrībā, mazināt atkarību un paškaitējuma riskus, kā arī stiprināt emocionālo noturību un patstāvību.
<i>Problēmas, kuras risinās pakalpojums</i>	▶ Uzvedības problēmas (likumpārkāpumu veikšana, klaiņošana, regulāra apreibinošu vielu lietošana, kaitnieciskā uzvedība).

²⁰ RESILIENCE jeb dzīves spēka pieeja, kas ir orientēta uz stipro pušu akcentēšanu, spēju tikt galā ar situāciju, neskatoties uz pastāvošajām grūtībām, pieņemšanu un līdzvērtīgu attiecību veidošanu.

	▶ Sociālo prasmju trūkums (nespēja dibināt attiecības, vājas komunikācijas prasmes, atbalsta trūkums). ▶ Izglītības problēmas (nespēja iekļauties izglītības iestādē). ▶ Motivācijas trūkums (nepietiekams atbalsts, nepieciešamība pēc tūlītējas speciālistu iesaiste). ▶ Agresīva uzvedība (pietrūkst zināšanas par emocionālo stāvokļa stabilizēšanu). ▶ Zināšanu un prasmju trūkums pusaudža audzināšanā (piesaistes personai/likumiskais pārstāvis).
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Metodes, kas tiek izmantotas pakalpojuma sniegšanā, ir dzīves spēka jeb resilience pieeja, kas orientēta uz stipro pušu izcelšanu un spēju pārvarēt grūtības, salutoģenēze, ²¹ kas palīdz atklāt veselības un atveseļošanās resursus un stiprina pārliecību par dzīves jēgu, ģimenes sistemātiskā pieeja, kas uzlūko ģimeni kā vienotu veselumu, un piedzīvojumu pedagoģija, kas ar aktīvu darbošanos netradicionālā vidē veicina jauniešu motivāciju, iniciatīvu un spēju sadarboties.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojums - sociālās rehabilitācijas un atbalsta programma “Palēciens” jauniešiem ar uzvedības traucējumiem (Biedrība “Latvijas Samariešu apvienība”)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt jauniešiem ar uzvedības grūtībām uz viņu vajadzībām balstītas praktiskas aktivitātes, kas veicina deviantās uzvedības mazināšanos, pozitīvu sociālo prasmju attīstību, jauniešu resursu stiprināšanu, atbildības uzņemšanos un praktisku prasmju apguvi, lai sekmētu veiksmīgu jauniešu integrāciju sabiedrībā un uzlabotu viņu dzīves kvalitāti.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Veidot uzticamas attiecības ar jauniešu un viņa ģimeni, veicinot motivāciju iesaistīties programmā. ▶ Nodrošināt individuālas un grupu nodarbības, kas balstītas uz neformālās un pieredžu izglītības metodēm. ▶ Attīstīt jauniešu sociālās, sadarbības un komunikācijas prasmes, izmantojot radošās darbnīcas, pieredzes braucienus un interešu grupas. ▶ Sniegt psihoemocionālu un praktisku atbalstu, stiprināt jauniešu atbildību un spēju pieņemt lēmumus. ▶ Veicināt ģimenes iesaisti un vecāku izpratni par jaunieša vajadzībām. ▶ Nodrošināt starpinstitutionālo sadarbību, lai jauniešiem tiktu sniegts komplekss atbalsts. ▶ Sekmēt programmas pēctecību, nodrošinot atbalstu arī pēc aktīvās dalības noslēguma.

²¹ **Salutoģenēze** apraksta, kā sociālie un individuālie resursi, tostarp kohērences sajūta, palīdz cilvēkiem pārvaldīt stresu un uzplaukt. Tā pievērš uzmanību veselības (salus) izcelsmes (genesis) pētīšanai un pozitīviem veselības iznākumiem — virzībai uz veselības spektra pozitīvo galu — pretstatā biežākajam slimību un riska faktoru izcelsmes (patogēnijas) pētījumam. Salutoģenēze uzsvēr kohērences sajūtas un dzīves uztveres (individuālas vai kolektīvas) nozīmi kā saprotamas, pārvaldāmas un jēgpilnas. Veselības veicināšanā salutoģenētiskā pieeja koncentrējas uz resursu un stipro pušu stiprināšanu, kas palīdz cilvēkiem tikt galā ar dzīves grūtībām, veicināt labklājību un uzplaukumu.

(Pasaules Veselības organizācija “Veselības veicināšanas terminu vārdnīca” 30.lpp. , 2021 (Health Promotion Glossary, Geneva: World Health Organization)).

Pieejams: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/350161/9789240038349-eng.pdf>

<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Individuālās tikšanās, grupu nodarbības, radošās darbnīcas, piedzīvojumu/pieredžu izglītības braucieni, vecāku grupas, vienaudžu izglītotāji, starpinstitucionālā/starpprofesionālā sadarbība.
<i>Izglītojošas un informatīvas nodarbības (Biedrība "Centrs MARTA")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt jauniešu izpratni par veselīgu, cieņpilnu un līdztiesībā balstītu attiecību veidošanu, attīstīt prasmes atpazīt un novērst neveselīgas un vardarbīgas attiecības, kā arī stiprināt spēju pieņemt atbildīgus lēmumus, pasargājot sevi un citus no riskiem, tostarp cilvēktirdzniecības un ekspluatācijas situācijām.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt jauniešiem zināšanas par attiecību pamatprincipiem un piekrišanas nozīmi, skaidrot dzimumu līdztiesības un dzimtes stereotipu ietekmi uz attiecībām un sabiedrību, attīstīt prasmi atpazīt vardarbības pazīmes un kritiski analizēt sabiedrībā valdošos mītus, kā arī veidot izpratni par risku prevenciju un drošību, īpaši digitālajā vidē.
<i>Nodarbību tēmas</i>	▶ Kā mācēt attiecības? Drošas seksuālas un romantiskas attiecības jauniešu vidū. ▶ Drosme rīkoties! Vardarbības veidi un to atpazīšana, aculiecinieku rīcība. ▶ Kas ir dzimumu līdztiesība un ko tā ēd? ▶ Cilvēktirdzniecības riski un kā sevi pasargāt.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Nodarbības tiek īstenotas, izmantojot neformālās izglītības pieejas, kurās jaunieši aktīvi iesaistās diskusijās, grupu darbā, praktiskās aktivitātēs un uzdevumos, kas trenē kritisko domāšanu, līdzdalību un sadarbības prasmes.
<i>Izglītojošas un informatīvas nodarbības (Biedrība "Papardes zieds")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt jauniešu izpratni un zināšanas par seksuālo un reproduktīvo veselību, atkarību profilaksi un garīgo veselību.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt izglītojošas un informatīvas nodarbības dažādu vecuma grupu jauniešiem, balstoties uz starptautiski atzītām vadlīnijām un ieteikumiem
<i>Nodarbību tēmas</i>	▶ Atkarības (atkarību profilakse). ▶ Drošas attiecības internetā (sekstings). ▶ Drošas romantiskas attiecības. ▶ Dzimumu līdztiesība un stereotipi. ▶ Kontracepcija. ▶ Psihiskā veselība. ▶ Pubertāte meitenēm. ▶ Pubertāte zēniem. ▶ Seksuāli transmisīvās infekcijas. ▶ Vardarbība pāru attiecībās. ▶ Veselīgas attiecības.

<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Veselības veicināšanas konsultanti vada izglītojošas nodarbības, izmantojot grupu diskusijas un interaktīvas metodes, nodrošinot jauniešu aktīvu iesaisti un praktisku prasmju attīstīšanu.
Grupū mentoringa programma (Biedrība “Mentor Latvia”)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt jauniešiem atbalstošu un drošu vidi, kurā viņi, sadarbojoties ar grupu vadītājiem diviem mentoriem un vienaudžiem, iegūst pozitīvu piemēru, apgūst sociālās un praktiskās prasmes, kā arī stiprina savu pašapziņu un piederības sajūtu.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ sniegt jauniešiem emocionālu un praktisku atbalstu, īpaši tiem, kuri aug jauniešu namos, audžuģimenēs vai ģimenēs ar ierobežotām iespējām; ▶ veidot programmas saturu kopā ar jauniešiem, pielāgojot to grupas interesēm, vajadzībām un izaicinājumiem, lai nodrošinātu nepieciešamo prasmju apguvi; ▶ veicināt jauniešu sociālo prasmju attīstību (komunikācija, sadarbība, konfliktu risināšana, empātija); ▶ palīdzēt apgūt praktiskas dzīves prasmes (laika plānošana, naudas pārvaldība, darba meklēšana, CV rakstīšana u.c.); ▶ stiprināt jauniešu spēju veidot pozitīvas attiecības, attīstīt identitāti un piederības sajūtu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojuma īstenošanā tiek izmantots grupu darbs ar jauniešiem, neformālās izglītības pieejas, pieredzes apmaiņa un diskusijas, kā arī praktisko prasmju apguves treniņi.
Dzimumu līdztiesības iniciatīva “vīru vakariņas” (#GLOBALGUYTALK – Vīri sāksim sarunāties) (Biedrība ģimenes atbalstam „Tēvi”)	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt dzimumu līdztiesību, iesaistot vīriešus un puīšus atklātās, drošās un jēgpilnās sarunās par tēmām, kas ietekmē viņu dzīvi, priekšstatus un attiecības, tādējādi veidojot iekļaujošāku sabiedrību. Dzimumu līdztiesības iniciatīva “Vīru vakariņas” Zviedrijā tika izveidota 2016. gadā. Latvijā ar Zviedrijas vēstniecības un Zviedru institūta atbalstu, #globalguytalk iniciatīvu īsteno Biedrība ģimenes atbalstam “Tēvi”.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ rosināt vīriešus runāt par jautājumiem, par kuriem ikdienā reti notiek sarunas (piemēram, pašcieņa, ievainojamība, attiecības, seksualitāte, tēva loma); ▶ mazināt iesīkstējušās vīrietības normas, kas rada nevienlīdzību un var novest pie vardarbības; ▶ stiprināt izpratni par dzimumu līdztiesības nozīmi gan personīgajā, gan sabiedriskajā dzīvē; ▶ veicināt vīriešu iesaisti līdztiesīgas un drošas sabiedrības veidošanā.

<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Iniciatīvas īstenošanā tiek izmantotas dažādas pieejas: sarunu vakari vīriešu lokā, diskusijas festivālā Lampa, tiešsaistes un klātienes tikšanās, podkāstu intervijas un sarunas dabā.
<i>Atbalsta centra pakalpojums</i> <i>audžuģimenēm, specializētajām audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem</i> <i>(Nodibinājums "Sociālā atbalsta un izglītības fonds")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt aizbildņiem, adoptētājiem, audžuģimenēm un specializētajām audžuģimenēm visaptverošu atbalstu, kas veicina bērnu drošu un labvēlīgu uzņemšanu ģimenēs, sekmē pieaugušo spēju tikt galā ar emocionālām, psiholoģiskām un sociālām grūtībām, kā arī uzlabo bērnu aprūpes un attīstības kvalitāti visā Latvijas teritorijā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Organizēt individuālas konsultācijas un sarunu vakarus topošajiem un esošajiem aizbildņiem, adoptētājiem, audžuģimenēm un specializētajām audžuģimenēm. ▶ Nodrošināt psihologa izpēti un atzinumu sagatavošanu bāriņtiesām, lai izvērtētu personas piemērotību bērna uzņemšanai ģimenē. ▶ Īstenot apmācību programmas un pilnveides kursus, balstoties uz Latvijas speciālistu un pieredzējušu ģimeņu pieredzi. ▶ Organizēt atbalsta grupas, psihologa un sociālā darbinieka pakalpojumus, kā arī citu speciālistu (montessori pedagoga, logopēda, fizioterapeita, psihoterapijas speciālista) iesaisti. ▶ Nodrošināt mentora – pieredzējušas audžuģimenes – atbalstu jaunām ģimenēm. ▶ Sadarboties ar labdarības organizācijām, lai sniegtu pirmo materiālo un emocionālo atbalstu tikko ģimenē uzņemtam bērnam. ▶ Izveidot plašu atbalsta punktu tīklu visā Latvijā, kur pieejamas psihologa konsultācijas un atbalsta grupas.
<i>Atbalsta centri</i>	▶ Rīgas atbalsta centrs "Dūja". ▶ Kurzemes ģimeņu atbalsta centrs "Liepāja". ▶ Latgales ģimeņu atbalsta centrs "Daugavpils". ▶ Vidzemes ģimeņu atbalsta centrs "Smiltene".
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Darba metodes balstās uz individuālu un grupu pieeju, nodrošinot gan personalizētas konsultācijas, gan kopīgas tikšanās pieredzes apmaiņai un savstarpējam atbalstam. Atbalsta centri īsteno strukturētas mācību programmas un seminārus, kuros topošie un esošie aizbildņi, adoptētāji un audžuģimenes iegūst praktiskas zināšanas un prasmes profesionālu speciālistu un pieredzējušu ģimeņu vadībā. Regulāri tiek organizētas atbalsta grupas, kurās ģimenes var dalīties savā pieredzē, saņemt emocionālu stiprinājumu un kopīgi rast risinājumus sarežģītām situācijām. Svarīgu vietu metodēs ieņem psiholoģiskā un sociālā izpēte, kas ļauj kompetentiem speciālistiem novērtēt personas piemērotību bērna uzņemšanai ģimenē, kā arī noteikt tās stiprās puses un atbalsta vajadzības. Paralēli tiek īstenota mentoringa programma,

	kurā jaunām ģimenēm palīdz pieredzējuši audžuvecāki, sniedzot praktisku un emocionālu atbalstu ikdienas darbā ar bērniem. Darbs tiek organizēts komandā, iesaistot psihologus, sociālos darbiniekus, pedagogus un citus speciālistus, piemēram, logopēdus, fizioterapeitus un psihoterapijas speciālistus, lai nodrošinātu vispusīgu palīdzību gan ģimenei, gan bērnam. Īpaša uzmanība tiek veltīta starpinstitucionālajai sadarbībai ar bāriņtiesām, pašvaldībām un labdarības organizācijām, kas ļauj nodrošināt nepārtrauktu un savlaicīgu atbalstu bērnam un ģimenei.
<i>Agrīnā intervences programma</i> (Nodibinājums "Sociālā atbalsta un izglītības fonds")	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Veicināt vecāka un bērna piesaistes veidošanos, stiprināt emocionālās attiecības, uzlabot vecāku aprūpes prasmes un spēju nodrošināt bērna fizisko un emocionālo labklājību, tādējādi sekmējot bērna harmonisku attīstību pirmajos trīs dzīves gados.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt regulāras grupu nodarbības bērniem no 3 mēnešu līdz 3 gadu vecumam un viņu vecākiem. ▶ Atbalstīt vecākus bērna fiziskās un emocionālās attīstības novērošanā un veicināšanā. ▶ Stiprināt vecāku spējas veidot drošu piesaisti un kvalitatīvas attiecības ar bērnu. ▶ Veicināt bērna valodas un spēlēšanās prasmju attīstību, kā arī koncentrēšanās spējas vecākiem bērniem. ▶ Nodrošināt vardarbības prevenciju, stiprinot izpratni par drošu un pozitīvu audzināšanu. ▶ Sniedzot praktisku atbalstu, palīdzēt vecākiem nodrošināt bērna pamata vajadzības, tostarp ar pārtiku. ▶ Integrēt BEA (Bērna emocionālās audzināšanas) tēmas un izmantot Theraplay metodi, lai veicinātu emocionālo vajadzību atpazīšanu un piesaistes stiprināšanu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Agrīnās intervences pakalpojums tiek īstenots kā reizi nedēļā notiekošas grupu nodarbības, kurās vecāki kopā ar bērniem piedalās rotaļās un attīstošās aktivitātēs, kas veicina piesaisti, emocionālo kontaktu un bērna attīstību. Nodarbībās tiek izmantotas Bērna emocionālās audzināšanas (BEA) tēmas un Theraplay metode, ²² kas stiprina vecāku un bērnu savstarpējās attiecības un palīdz atpazīt bērna emocionālās vajadzības. Papildus tiek sniegts praktisks atbalsts, tostarp palīdzība ar bērnu pārtiku, kas atvieglo ģimeņu ikdienu un veicina drošu bērna aprūpi.
<i>Glābējsilītes pakalpojums</i> (Nodibinājums "Latvijas bērnu fonds")	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt drošu, anonīmu un nekavējamu iespēju nodot jaundzimušo gadījumos, kad vecāks vai aprūpētājs neredz citu drošu risinājumu bērna aprūpei. Pakalpojums

²² Theraplay ir bērna un vecāka attiecību terapija, kas veicina drošu piesaisti, emocionālo attīstību un savstarpēju uzticēšanos. Tā tiek īstenota rotaļīgās, strukturētās un emocionāli piesātinātās aktivitātēs, kurās bērns un vecāks aktīvi iesaistās terapeita vadībā. Metode balstās uz četrām pamatdimensijām – 1) struktūru, kas sniedz drošību un paredzamību, 2) uzturēšanu, kas nodrošina aprūpi un emocionālu atbalstu, 3) iesaistīšanos, kas stiprina emocionālo kontaktu, un 4) izaicinājumu, kas palīdz bērnam attīstīt pašpārlicību un prasmes. Theraplay palīdz bērniem un vecākiem veidot ciešāku emocionālo saikni, uzlabo bērna pašregulāciju un veicina pozitīvas ģimenes attiecības. Pieejams: https://theraplay.org/what-is-theraplay/?utm_source=chatgpt.com

	ir izveidots, lai aizsargātu bērna dzīvību un veselību un vienlaikus sniegtu informāciju un atbalstu mātei vai ģimenei, lai veicinātu alternatīvu risinājumu meklēšanu krīzes situācijā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt drošu, anonīmu un pieejamu vietu jaundzimušā ievietošanai, garantējot bērna dzīvības un veselības aizsardzību līdz medīķu ierašanās brīdim. Tā uzdevums ir arī nodrošināt tūlītēju medicīnisko palīdzību un informēt atbildīgās institūcijas par notikušo. Vienlaikus pakalpojums paredz sniegt vecākiem iespēju saņemt psiholoģisku un praktisku atbalstu, mudinot viņus meklēt citus risinājumus un novērst iespējamu vardarbību vai bērna pamešanu bīstamā vidē.
<i>Pakalpojuma sniegšanas vietas</i>	Latvijā ir astoņas glābējsilītes šādās pilsētās: ▶ Rīgā — tālrunis: 67227033 ▶ Liepājā — tālrunis: 63425808 ▶ Daugavpilī — tālrunis: 29467411 ▶ Valmierā — tālrunis: 64202686 ▶ Ventspilī — tālrunis: 63661515 vai 22012434 ▶ Rēzeknē — tālruni: 28302279, 27878552, 26116659 ▶ Madonā — tālruni: 26330578, 64807292, 29124504 ▶ Jelgavā — tālruni: 67222922, 29916565, 27722292, 26178678
<i>Kaitējuma mazināšanas programma</i> <i>(Biedrība "DIA+LOGS")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Mazināt infekcijas slimību (HIV, B un C hepatīta, sifilisa u.c.) izplatību un sociālo atstumtību, veicinot veselības saglabāšanu un dzīves kvalitātes uzlabošanu personām, kuras ir pakļautas augsta riska uzvedībai vai dzīvo sociāli nelabvēlīgos apstākļos. Programma sniedz drošu un konfidenciālu vidi, kur iespējams saņemt atbalstu, konsultācijas un praktisku palīdzību veselības un sociālās labklājības jautājumos.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Nodrošināt bezmaksas sociālā darbinieka un psihologa konsultācijas, palīdzot klientiem risināt krīzes situācijas, sociālās problēmas, emocionālos un psiholoģiskos izaicinājumus. ▶ Veicināt HIV un citu infekcijas slimību agrīnu diagnostiku, piedāvājot bezmaksas un anonīmus eksprestestus. ▶ Samazināt infekcijas slimību izplatības risku, nodrošinot šļirču apmaiņas pakalpojumu un prezervatīvu pieejamību. ▶ Sniegt informāciju un izglītojošus materiālus par drošu uzvedību, profilaksi un veselības aprūpes iespējām. ▶ Nodrošināt atbalsta personas pakalpojumu cilvēkiem, kuri dzīvo ar HIV vai saskaras ar citu smagu diagnozi, veicinot viņu emocionālo līdzsvaru un spēju iesaistīties sabiedrībā. ▶ Izvietot un uzturēt mobīlās vienības Rīgā un Pierīgā, lai pakalpojumi būtu pieejami pēc iespējas plašākam cilvēku lokam, arī tiem, kas neizmanto stacionāros pakalpojumus. ▶ Veicināt sadarbību starp veselības, sociālajiem un nevalstiskajiem dienestiem, nodrošinot integrētu palīdzību klientiem.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas</i>	▶ Individuālās konsultācijas: sociālais darbinieks un psihologs sniedz individuālu atbalstu, analizējot klienta situāciju un kopīgi izstrādājot risinājumus.

<i>pakalpojuma nodrošināšanā</i>	▶ Psiholoģiska palīdzība: psihologs izmanto sarunas, emocionālās stabilizācijas un pašizziņas metodes, palīdzot klientam apzināt un stiprināt personīgos resursus. ▶ HIV testēšana un konsultēšana pirms un pēc testa: speciālists sniedz informāciju par infekcijas riskiem, testēšanas nozīmi un rīcību pozitīva rezultāta gadījumā. ▶ Šļirču maiņas un prezervatīvu izdale: tiek īstenota anonīmi, konfidenciali un bez vērtēšanas, balstoties uz kaitējuma mazināšanas principiem. ▶ Mobilā darba metode: speciālisti sniedz pakalpojumus klientiem viņu dzīvesvietas tuvumā, izmantojot mobilās vienības (busiņus), kas kursē noteiktos maršrutos un laikos. ▶ Sadarbības metode: notiek koordinācija starp speciālistiem — sociālo darbinieku, psihologu un veselības aprūpes darbiniekiem — lai nodrošinātu pilnvērtīgu palīdzību.
<i>Mobilās vienības sniegšanas vietas</i>	Tallinas–Jūrmalas apvedceļš, Saulkalne, Salaspils, Saurieši, Ulbroka, Skulte, Ādaži, Rīga. Detalizētu informāciju par mobilās vienības darba laikiem skatīt: https://www.diacentrs.lv/pakalpojumi/
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām</i> <i>(Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt vardarbībā vai citās prettiesiskās darbībās cietušam bērnam iespēju atgūt fizisko, emocionālo un psiholoģisko līdzsvaru, veicināt drošības un uzticēšanās sajūtas atjaunošanu, kā arī veiksmīgu reintegrāciju ģimenē, izglītības vidē un sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Novērtēt bērna psiholoģisko un sociālo stāvokli pēc vardarbības pieredzes. ▶ Sniegt psiholoģisko un sociālo atbalstu, lai mazinātu traumas sekas un stiprinātu bērna emocionālo noturību. ▶ Veicināt bērna sociālo prasmju un pašapziņas attīstību, lai viņš spētu droši mijiedarboties ar apkārtējiem. ▶ Iesaistīt ģimeni vai aprūpētājus rehabilitācijas procesā, nodrošinot viņiem izpratni par bērna vajadzībām un efektīvas atbalsta formas. ▶ Nodrošināt sadarbību starp institūcijām (bāriņtiesu, sociālo dienestu, izglītības iestādēm, veselības aprūpes speciālistiem u.c.) bērna labā. ▶ Veicināt bērna atgriešanos stabilā un drošā vidē, kas sekmē viņa tālāku attīstību un labklājību.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Psiholoģiskās metodes- psiholoģiskajā darbā ar bērnu tiek izmantotas individuālās psihologa konsultācijas, kognitīvi–biheiviorālās pieejas elementi, spēļu un mākslas terapija, kā arī relaksācijas un trauksmes mazināšanas tehnikas. Šīs metodes palīdz bērnam apzināties emocijas, mazināt psiholoģisko spriedzi, veidot pašregulācijas prasmes un atjaunot uzticēšanos apkārtējai videi. Sociālā darba metodes - sociālā darba procesā tiek īstenota gadījuma vadība, novērtēta bērna sociālā situācija un vajadzības, kā arī sniegts praktisks un emocionāls atbalsts. Darbs tiek veikts gan ar bērnu, gan ar viņa ģimeni vai aprūpētājiem, veidojot stabilu atbalsta tīklu un palīdzot atjaunot drošu sociālo vidi. Pedagoģiskās un izglītojošās metodes - pedagoģiskajā darbā tiek organizētas grupu nodarbības un attīstību veicinošas aktivitātes, kas sekmē sadarbību, empātiju un

	pašapziņu. Tiek izmantotas arī diskusijas, situāciju analīze un lomu spēles, lai bērns mācītos atpazīt emocijas, risināt konfliktus un attīstītu sociālās prasmes. Brīvā laika un attīstību veicinošās metodes - īpaša uzmanība tiek pievērsta jēgpilnai brīvā laika organizēšanai, izmantojot radošas, sportiskas un sociāli iekļaujošas aktivitātes. Šīs metodes palīdz bērnam atjaunot dzīvesprieku, veicina piederības sajūtu un nostiprina pozitīvu pieredzi drošā vidē.
<i>Pakalpojuma saņemšanas veidi</i>	▶ Pakalpojumu var saņemt bērna dzīvesvietā, ielodzījuma vietā, sociālās korekcijas izglītības iestādē vai bērnu aprūpes iestādē, nodrošinot ne vairāk kā divdesmit 45 minūšu konsultācijas, kurās iesaistīts psihologs, sociālais darbinieks un, ja nepieciešams, citi speciālisti. Tāpat bērns var saņemt sociālās rehabilitācijas kursu sociālās rehabilitācijas institūcijā, kura ilgums var būt līdz 30 dienām, bet sarežģītākos gadījumos – līdz 60 dienām. ▶ Ja bērns cietis īpaši smagos un komplicētos gadījumos, pašvaldības sociālais dienests, izvērtējot nepieciešamību un saņemot bērna vecāka, aizbildņa, audžuģimenes, iestādes vadītāja vai bāriņtiesas iesniegumu, kā arī psihologa sadarbības pārskatu, var pieņemt lēmumu par sociālās rehabilitācijas pakalpojuma pagarināšanu. Šādā gadījumā konsultāciju skaits var tikt palielināts par 20 konsultācijām vienā reizē, kopumā nepārsniedzot 120 konsultācijas. ▶ Turklāt gada laikā pēc sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņemšanas bērns, tostarp kopā ar ģimenes locekli vai personu, kas nodrošina viņa aprūpi, var saņemt trīs 45 minūtes ilgas psihologa konsultācijas bērna sociālās funkcionēšanas uzturēšanai un emocionālā līdzsvara stiprināšanai.
<i>Pakalpojuma sniedzēji, kas nodrošina pakalpojuma sniegšanu</i>	Pakalpojuma nodrošināšanu koordinē Nodibinājums „Latvijas Bērnu fonds” saskaņā ar deleģēšanas līgumu ar Labklājības ministriju. Lai nodrošinātu pieejamību visos plānošanas reģionos, fonds piesaista sešus pakalpojumu sniedzējus: ▶ Nodibinājumu “Zantes ģimenes atbalsta centrs”; ▶ Nodibinājumu “Allažu Bērnu un ģimeņu atbalsta centrs”; ▶ Nodibinājumu “Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles”; ▶ Nodibinājumu “Centrs Valdardze”; ▶ Krīzes centru ģimenēm ar bērniem “PASPĀRNE”; ▶ Dobeles novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu centru.
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no vardarbības cietušām pilngadīgām personām</i> <i>(Gan pašvaldību sociālie dienesti, gan citi pakalpojuma sniedzēji)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt visaptverošu psihosociālu palīdzību personām, kuras cietušas no fiziskas, seksuālas, emocionālas vai ekonomiskas vardarbības, kā arī no vardarbības draudiem vai kontroles. Pakalpojuma mērķis ir novērtēt personas drošības situāciju un apdraudējuma pakāpi, plānot un īstenot nepieciešamos drošības pasākumus, lai mazinātu atkārtota apdraudējuma risku, kā arī palīdzēt personai atgūt emocionālo līdzsvaru, atjaunot sociālās funkcionēšanas spējas un veicināt spēju patstāvīgi pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par savu dzīvi.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Sniegt psiholoģisku, sociālu un juridisku atbalstu personai, palīdzot tai pārvarēt vardarbības radītās sekas. Pakalpojuma ietvaros tiek nodrošināta psihologa palīdzība emocionālo un psiholoģisko traumu mazināšanai, tiek sniegta sociālā darbinieka palīdzība personas sociālās situācijas izvērtēšanā un atbalsts ikdienas dzīves

	jautājumu risināšanā, kā arī juridiskā palīdzība personas tiesību aizsardzībai un informēšanai par pieejamajiem resursiem un institūcijām. Uzdevums ir arī veidot un īstenot individuālu drošības plānu, kas nodrošina personas aizsardzību un drošību, veicināt emocionālo stabilitāti, pašapziņu un pašvērtējumu, kā arī palīdzēt personai atjaunot spēju sadarboties ar citiem, integrēties sabiedrībā un motivēt personu uz pārmaiņām, sniedzot tai nepieciešamo atbalstu ceļā uz patstāvīgu, drošu un cieņpilnu dzīvi bez vardarbības.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	▶ psiholoģiskā konsultēšana (individuālas un grupu sesijas); ▶ sociālā darbinieka atbalsts (sociālā situācijas izvērtējums, resursu aktivizēšana, motivēšana); ▶ juridiskā konsultēšana (tiesību aizsardzība, dokumentu noformēšana, informēšana par iespējām un institūcijām); ▶ uzticības personas atbalsts (praktiska palīdzība ikdienas jautājumu risināšanā); ▶ drošības plānošana (personīgās un ģimenes drošības stratēģijas izstrāde); ▶ atbalsta pasākumi sociālās funkcionēšanas uzlabošanai (motivācijas veidošana, sadarbības prasmju attīstīšana, pašpalīdzības resursu stiprināšana).
<i>Pakalpojuma saņemšanas veidi</i>	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu var saņemt šādos veidos: 1. Sociālās rehabilitācijas kurss institūcijā (ar izmitināšanu) ▶ līdz 30 dienām (ar iespēju pagarināt līdz 60 dienām); ▶ intensīvs psiholoģiskais, sociālais un juridiskais atbalsts drošā vidē (piemēram, krīzes centrā). 2. Konsultācijas dzīvesvietā vai tiešsaistē (bez izmitināšanas) ▶ līdz 10 konsultācijām (psihologs, sociālais darbinieks, jurists), ar iespēju palielināt līdz 20; ▶ piemērotas personām, kuras spēj uzturēties savā dzīvesvietā. 3. Krīzes dzīvokļa pakalpojums (drošs patvērums) ▶ līdz 30 dienām (ar iespēju pagarināt līdz 180 dienām, ja dzīvība vai veselība apdraudēta); ▶ nodrošina drošu izmitināšanu un konsultācijas, kā arī uzticības personas atbalstu. 4. Papildu atbalsta pakalpojumi: ▶ līdz 120 psihologa, sociālā darbinieka un jurista konsultācijām, ja situācija ir smaga vai ilgstoša; ▶ līdz 10 stundām uzticības personas atbalsta; ▶ līdz 5 ārstniecības personas konsultācijām; ▶ tulka pakalpojums ārvalstniekiem, ja nepieciešama saziņas palīdzība; ▶ transporta izdevumu apmaksa (līdz 7 eiro par vienu konsultāciju); ▶ līdz trīs konsultācijām (psihologa vai jurista) gada laikā pēc rehabilitācijas pabeigšanas.
<i>Pakalpojuma sniedzēji, kas nodrošina pakalpojuma sniegšanu</i>	▶ Nodibinājumu “Zantes ģimenes atbalsta centrs”; ▶ Nodibinājumu “Allažu Bērnu un ģimeņu atbalsta centrs”; ▶ Nodibinājumu “Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles”; ▶ Nodibinājumu “Centrs Valdardze”; ▶ Krīzes centru ģimenēm ar bērniem “PASPĀRNE”;

	▶ Dobeles novada Sociālā dienesta Sociālo pakalpojumu centru; ▶ Nodibinājums "Talsu sieviešu un bērnu krīžu centrs"; ▶ Biedrība "Centrs "Marta""; ▶ Biedrības „Sociālo pakalpojumu attīstības centrs” Krīzes centrs "Mīlgrāvis"; ▶ Biedrība "Skalbes".
<i>Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi vardarbību veikušām pilngadīgām personām (SIA „Mācību centrs MKB")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Palīdzēt personai apzināties un izprast savu vardarbīgo uzvedību, tās cēloņus un sekas, attīstīt prasmes, kas ļauj mainīt domāšanas un rīcības modeļus, mazināt agresivitāti un veidot atbildīgu, cieņpilnu attieksmi pret citiem cilvēkiem.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	Nodrošināt vardarbības risku novērtēšanu un palīdzēt personai apzināties vardarbības ietekmi gan uz cietušo, gan uz sevi pašu. Pakalpojuma ietvaros tiek attīstītas prasmes emocionālās spriedzes un dusmu kontrolei, empātijas veidošanai, komunikācijas un konfliktu risināšanas prasmēm bez vardarbības pielietošanas. Tāpat uzdevums ir sniegt psiholoģisko un sociālo atbalstu personas uzvedības maiņai, veicināt atbildības uzņemšanos par nodarīto kaitējumu un stiprināt motivāciju turpmāk dzīvot bez vardarbības.
<i>Mērķa grupa</i>	▶ pilngadīgas personas, pret kurām uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība vai kriminālprocess par vardarbību vai vardarbības piedraudējumu; ▶ personas, par kurām policijas, sociālā dienesta vai bāriņtiesas rīcībā ir informācija, ka tās izturējušās vardarbīgi vai izteikušas draudus pielietot vardarbību; ▶ personas, kuras baidās, ka varētu izturēties vardarbīgi, vai atzīst, ka ir veikušas vardarbību; ▶ personas, kuras vardarbīgas uzvedības mazināšanas programmas īstenošanai nosūtījis Valsts probācijas dienests, norādot pakalpojuma sniegšanas veidu.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Pakalpojuma sniegšanā tiek izmantotas dažādas metodes, tostarp kognitīvi biheiviorālās terapijas pieejas, emocionālās inteliģences un dusmu vadības apmācības, motivējošās intervijas tehnika, empātijas un komunikācijas prasmju attīstīšanas metodes, kā arī izglītojošas un preventīvas nodarbības. Šo metožu mērķis ir veicināt pašizziņu, atbildību par savu rīcību un pozitīvas uzvedības maiņu.

Izglītības un kultūras jomā pieejamie pakalpojumi

Nodevuma informācijas apkopojumā par izglītības jomu iekļautas tās iestādes, kas nodrošina bērniem interešu izglītību, kas reģistrētas Izglītības iestāžu informācijas sistēmā (VIIS)²³ un par kurām bija pieejama aktuāla informācija publiskajā telpā (t.sk. norādes par darbību, kontaktinformācija, pieteikšanās kārtība). Papildus, veicot izpēti internetā, nodevumā iekļauti arī citi privātie pakalpojumu sniedzēji, lai nodrošinātu pēc iespējas pilnīgāku priekšstatu par pieejamajiem pakalpojumiem izglītības un kultūras jomā.

Interesu izglītības pakalpojums sevī ietver bērnu izglītošanas, kultūras un sporta aktivitātes. Līdz ar to izglītības un kultūras joma ir apvienotas vienā grupā, par kuru informācija ir apkopota 1. pielikuma 1.4. tabulā.

Pētnieki, analizējot Līguma 1. pielikumā “Tehniskā specifikācija” norādīto pakalpojuma raksturojošo rādītāju sarakstu un ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, kā arī to, ka interešu izglītības pakalpojums būtiski atšķiras no sociālās jomas pakalpojumiem, izveidoja izglītības un kultūras jomas pakalpojumu rādītāju sarakstu (skatīt 1. tabulu). Tomēr daļa rādītāju interešu izglītības un kultūras jomas aprakstā nav iekļauti, jo:

- ▶ **plašs piedāvājums** – katras pašvaldības un privātā pakalpojuma sniedzēja piedāvātie pakalpojuma veidi, kas dažviet var sasniegt 30–40, būtiski atšķiras pēc satura un organizācijas, tāpēc vienots rādītāju raksturojums nav praktiski piemērojams;
- ▶ **brīvprātīgs raksturs** – interešu izglītība ir **brīvas gribas aktivitāte**, kas pieejama visiem bērniem, un tās saņemšanai nav nepieciešams izvērtēt vajadzības, pieņemt institucionālu lēmumu vai noteikt sociālās/medicīniskās indikācijas;
- ▶ **nav standartizētu intervences metožu** – katrs pakalpojuma veids izmanto atšķirīgus pedagoģiskos paņēmienus, kas vairāk saistīti ar interešu un prasmju attīstīšanu, nevis ar sociālās vai veselības problēmu mazināšanu;
- ▶ **nav vienota pakalpojuma sniegšanas apjoma vai intensitātes** – nodarbību apjoms, biežums atšķiras atkarībā no konkrētā pakalpojuma sniedzēja, bērna izvēles un pedagoga, un tas var mainīties;
- ▶ **papildu pakalpojumi netiek plānoti** – interešu izglītība nav saistīta ar obligātu starpinstitūciju sadarbību vai citu speciālistu piesaisti, un parasti neparedz papildu pakalpojumu nepieciešamību ārpus izvēlēta pakalpojuma;
- ▶ **sadarbība ar bērnu, ģimeni un speciālistiem** – šis rādītājs visos gadījumos tiek vērtēts kā vienāds, jo interešu izglītības un kultūras jomas pakalpojumi balstās uz līdzvērtīgu sadarbības principu starp bērnu, viņa ģimeni, pedagogu un citiem iesaistītajiem speciālistiem. Sadarbības forma un intensitāte var nedaudz atšķirties atkarībā no pakalpojuma veida, taču pēc būtības tā ir līdzīga visos gadījumos, jo pamatā vērsta uz bērna interešu un prasmju attīstīšanu, nevis uz individuālu sociālu vai medicīnisku intervenču īstenošanu.

Detalizētu aprakstu par izglītības un kultūras jomas pakalpojumiem skatīt 1. pielikuma 1.4. tabulā un 4. tabulā.

²³ Pieejams: <https://www.viis.gov.lv/>

Izglītības un kultūras jomas pakalpojumu raksturojošo rādītāju apkopojums detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Interesu izglītības pakalpojums</i> <i>(Pašvaldību iestādes)</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Izglītojamo personības, kompetenču, radošuma un talantu attīstības veicināšana atbilstoši vecumam un interesēm, radot iespējas praktiskās pieredzes iegūšanai, sekmīgai karjeras izvēlei, aktīvai pilsoniskai līdzdalībai un jēgpilnai brīva laika pavadīšanai.
<i>Pakalpojuma uzdevumi</i>	▶ Organizēt bērnu un jauniešu interešu izglītību, radot iespējas bērnu un jauniešu intelektuālajai attīstībai, individuālo kompetenču (iemaņu, prasmju, spēju) attīstībai un personības izaugsmei, interešu un talantu izkopšanai, pašizglītībai, jaunradei un karjeras izvēlei. ▶ Sekmēt pozitīvas, sociāli aktīvas un atbildīgas attieksmes veidošanos izglītojamam pašam pret sevi, sabiedrību, apkārtējo vidi un Latvijas valsti. ▶ Veicināt bērnu lietderīgu brīvā laika pavadīšanu, tajā skaitā organizējot bērnu nometnes un interešu izglītības pasākumus. ▶ Sekmēt bērnu un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem, sociālā riska grupas bērnu iesaistīšanu, veicinot viņu integrēšanos sabiedrībā.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - uzņemšana</i>	Galvenā uzņemšana notiek augusta pēdējā un septembra pirmā nedēļā. Uzņemšana pulciņos notiek rindas kārtībā pēc reģistrācijas pabeigšanas; ja grupa ir pilna, bērnu var reģistrēt gaidīšanas sarakstā, un atbrīvojušos vietu gadījumā pedagogs aicina nākamos pretendentes. Mācību gada laikā uzņemšana iespējama jebkurā laikā, ja ir brīvas vietas. Nodarbības notiek septiņas dienas nedēļā.
<i>Pakalpojuma sniegšanas ilgums</i>	Mācību gads - no 1. septembra līdz 31. maijam.
<i>Finanšu avoti un samaksa</i>	Pašvaldībām ir tiesības noteikt vecāku maksas apmēru un atvieglojumus savos saistošajos noteikumos. Interesu izglītības iestādes var ieviest līdzmaksājuma sistēmu vai piedāvāt bezmaksas pakalpojuma veidus. Līdzdalības maksa ģimenēm svārstās no 1 eiro līdz 15 eiro mēnesī. No līdzmaksājuma atbrīvoti: ▶ maznodrošinātās ģimenes; ▶ bērni ar invaliditāti; ▶ bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni; ▶ aizbildniecībā esoši bērni; ▶ daudzbērnu ģimenes; ▶ individuāli vērtējami gadījumi pēc pakalpojuma sniedzēja vadības lēmuma. Vecākiem ir pieejami nodokļu atvieglojumi – iespējama iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) atmaksa par interešu izglītības apmaksu bērniem līdz 18 gadiem. Lai saņemtu atmaksu, nepieciešami dokumenti, piemēram, čeki, kvītis vai internetbankas

	izdrukas. Atvieglojumi tiek piemēroti, ja izglītības iestāde ir licencēta vai tai ir pašvaldības izsniegta licence.
Bērnu nometnes	
<i>Pakalpojuma mērķis, uzdevumi</i>	Nodrošināt dalībniekiem saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un sekmēt viņu vispusīgu attīstību. Uzdevumi, ko nometnēs īsteno, ietver plašu aktivitāšu klāstu, lai veicinātu bērnu un jauniešu izglītojošo, sociālo un fizisko attīstību. ²⁴
<i>Mērķa grupa</i>	Nometnes parasti paredzētas skolas vecuma bērniem. Praktiski nometņu organizatori parasti definē šaurākas vecuma grupas atbilstoši konkrētās nometnes saturam, piemēram, nometnes bērniem 6–8 gadu vecumā, 9–12 gadu vecumā vai 13–16 gadu vecumā, lai nodarbības būtu piemērotas attiecīgajai bērna attīstības pakāpei. Dažās jauniešu nometnēs var piedalīties arī dalībnieki, kas vecāki par 18 gadiem, taču, ja vairāk nekā puse dalībnieku ir pilngadīgi, nometne vairs neietilpst oficiālā bērnu nometņu regulējumā. Lielākā daļa nometņu Latvijā tomēr ir domātas tieši skolēniem vecumā no aptuveni 7 līdz 18 gadiem .
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - pieteikšanās</i>	Pieteikšanās uz nometnēm notiek tieši pie nometnes organizatora. Visas oficiāli reģistrētās nometnes var atrast valsts Nometņu reģistra vietnē - nometnes.gov.lv²⁵, kur pie katras nometnes norādīta kontaktinformācija pieteikumu iesniegšanai. Parasti pieteikšanās ietver vecāku un organizatoru savstarpēja līguma noslēgšanu par dalību nometnē un nepieciešamo dokumentu aizpildīšanu. ▶ Vecāku aizpildīta anketa par bērnu. Tā ir obligāta prasība, ko nosaka Ministru kabineta 01.09.2009. noteikumi Nr. 981 “Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”²⁶ – vecākiem jāsniedz informācija par bērnu, tai skaitā vārds, uzvārds, personas dati, deklarētā adrese, vecāku kontakti, bērna veselības stāvoklis, hroniskas slimības, alerģijas, lietotie medikamenti, uztura ierobežojumi, peldētprasme u.c. būtiska informācija. Vecāki anketā apliecina sniegtās informācijas patiesumu. Šī anketa jāiesniedz organizatoram pirms nometnes sākuma. ▶ Bērna veselības izziņa no ārsta vairs nav nepieciešama. Kopš 2023. gada 8. septembra ir atcelta prasība iesniegt ārsta zīmi par nometnes dalībnieku – to aizstāj minētā vecāku anketa ar informāciju par bērna veselību. ▶ Reģistrācijas/pieteikuma forma vai līgums. Daudzas nometnes lūdz vecākus aizpildīt oficiālu pieteikuma veidlapu vai parakstīt līgumu, kurā noteikti nometnes dalības nosacījumi (piemēram, dalības laiks, maksa, iekšējās kārtības noteikumu ievērošana, atbildības aspekti utt.). Šis līgums bieži ietver arī atļauju nometnes personālam medicīniski aprūpēt bērnu nepieciešamības gadījumā, atļauju fotografēt u.tml. – atkarībā no organizatora politikas.

²⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/197039-bernu-nometnu-organizšanas-un-darbibas-kartiba#:~:text=2,pavad%C4%AB%C5%A1anu%20un%20sekm%C4%93tu%20vispus%C4%ABgu%20att%C4%ABst%C4%ABbu>

²⁵ Pieejams: <https://nometnes.gov.lv/>

²⁶ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/197039-bernu-nometnu-organizšanas-un-darbibas-kartiba>

	► Maksājuma apliecinājums. Ja nometne ir maksas, organizators var lūgt iesniegt maksājuma kvīts kopiju vai citu apliecinājumu par dalības maksas veikšanu pirms nometnes sākuma. Pieteikšanās praktiski notiek, sazinoties ar nometnes rīkotājiem (telefoniski vai elektroniski) un iesniedzot augstāk minētos dokumentus. Vietnē nometnes.gov.lv var meklēt nometnes pēc dažādiem kritērijiem un atrast sev piemērotāko.
<i>Finanšu avoti un samaksa par nometnēm</i>	Latvijā ir pieejamas gan maksas, gan bezmaksas bērnu un jauniešu nometnes. Lielākā daļa nometņu ir par maksu, un dalības izmaksas var būt ļoti dažādas atkarībā no nometnes ilguma, veida un programmas. Daži organizatori piedāvā atlaides, piemēram, vairākiem bērniem no vienas ģimenes vai daudz bērnu ģimenēm. Dažās pašvaldībās tiek piešķirts līdzfinansējums, kas samazina vecāku maksājumu, jo pārējo sedz pašvaldība. Bezmaksas nometnes parasti tiek organizētas kā sociālie projekti vai ar valsts vai pašvaldību finansējumu. Piemēram, Jaunsardzes (jaunsargu) nometnes dalībniekiem ir pilnīgi bez maksas. Katru gadu vairāk nekā 100 Latvijas pašvaldības palīdz nometņu organizatoriem segt izmaksas, lai trūcīgu un maznodrošinātu ģimeņu bērniem dalība nometnēs būtu daļēji vai pilnībā apmaksāta.
Jaunsardzes centrs	
<i>Pakalpojuma mērķis, uzdevumi</i>	Mērķis: Attīstīt bērnu un jauniešu praktiskās dzīves prasmes, patriotismu, pilsonisko apziņu, kā arī fizisko un garīgo attīstību. Uzdevumi: ► Veicināt dzīvei nepieciešamo prasmju un iemaņu apguvi; ► Attīstīt pilsonisko apziņu un patriotismu; ► Veicināt fizisko veselību, disciplīnu un garīgās vērtības. Jaunsardze ir interešu izglītības forma, kas īstenota saskaņā ar Jaunsardzes likumu, un to organizē Aizsardzības ministrijas padotībā esošais Jaunsardzes centrs. Likums nosaka interešu izglītības programmas struktūru, līguma kārtību, apmācību, vadītājus, kā arī Jaunsardzes atribūtiku, pienākumus un darbības kārtību.
<i>Mērķa grupa</i>	Bērni un jaunieši no 10 līdz 21 gada vecumam.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - norise</i>	Mācību process Jaunsardzē ir interešu izglītība. Nodarbības notiek divas reizes nedēļā pēc skolas stundām, bet papildus tiek rīkoti pasākumi brīvdienās, skolēnu brīvlaikos - nometnes, pārgājieni un patriotiskie pasākumi. Dalība visās aktivitātēs ir bez maksas. Galvenās nodarbību jomas: ► praktiskās dzīves prasmes: pirmās palīdzības sniegšana, drošība ikdienā, orientēšanās dabā, ugunsdrošība, rīcība ārkārtas situācijās; ► fiziskās aktivitātes: sporta spēles, pārgājieni, fiziskās sagatavotības treniņi, šķēršļu joslas; ► militārās iemaņas (pielāgotas vecumam): ierindas mācība, formas tērpa valkāšana, disciplīna, komandas darbs;

	▶ patriotiskā audzināšana: Latvijas vēstures, kultūras un valsts aizsardzības pamati, svētku un piemiņas pasākumi; ▶ nometnes un pārgājieni: vasarā un brīvlaikos jaunsargi dodas vairāku dienu nometnēs, kur nostiprina prasmes dzīvot dabā, mācās sadarboties un būt patstāvīgi.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - pieteikšanās</i>	Brīvprātīga pievienošanās Jaunsardzei ir iespējama ikvienam Latvijas iedzīvotājam vecumā no 10 līdz 21 gada. Obligāta ir valsts valodas prasme, un nepieciešama vecāku vai likumisko pārstāvju rakstiska piekrišana. Mācību gada sākumā Jaunsardzes centrs noslēdz līgumu ar bērna likumisko pārstāvi, bet, ja jaunietis ir sasniedzis 18 gadu vecumu, līgumu slēdz ar viņu pašu.

Veselības jomā pieejamie pakalpojumi

Pētnieki, analizējot Līguma 1. pielikumā “Tehniskā specifikācija” norādīto pakalpojuma raksturojošo rādītāju sarakstu un ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, izveidoja veselības jomas pakalpojumu rādītāju sarakstu (skatīt 1. tabulu). Tomēr daļa pakalpojumu raksturojošo rādītāju veselības jomas aprakstā nav iekļauti:

- ▶ **pakalpojuma saņemšanas apjoms, intensitāte un ilgums** – pakalpojuma apjomu un intensitāti nosaka ārstējošais ārsts, balstoties uz pacienta veselības stāvokļa izvērtējumu, un tas būtiski atšķiras katrā gadījumā, kā arī pakalpojuma saņemšanas ilgums katrā gadījumā var atšķirties, jo tas var svārstīties no vienas konsultācijas līdz ilgstošai terapijai vai stacionēšanai, atkarībā no konkrēta pacienta diagnozes un ārstēšanas plāna;
- ▶ **sadarbības nosacījumi** – pacientu tiesības un ārsta pienākumi ir noteikti Ārstniecības likumā²⁷ un citos normatīvajos aktos²⁸, tāpēc tie netiek detalizēti aprakstīti kā atsevišķs rādītājs;
- ▶ **papildu pakalpojumi** – papildu speciālistu (piemēram, psihologa, sociālā darbinieka, rehabilitologa) iesaiste tiek noteikta **katra pacienta gadījumā individuāli** atbilstoši medicīniskajām indikācijām un ārstēšanas plānam.

Detalizētu aprakstu par veselības jomas pakalpojumiem skatīt 1. pielikuma 1.3.tabulā un 5.tabulā.

5. tabula

Veselības jomas pakalpojumu raksturojošo rādītāju apkopojums detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Ambulatora bērnu psihiatra konsultācija</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Bērnu psihiatra konsultācijas galvenais mērķis ir diagnosticēt un palīdzēt risināt bērna psihiskās veselības problēmas – emocionālus, uzvedības vai attīstības traucējumus. Bērnu psihiatram jābūt reģistrētam Ārstniecības personu reģistrā ²⁹ ar derīgu sertifikātu bērnu psihiatrijā.
<i>Pakalpojuma saņemšanas process – nosūtījums, samaksa</i>	Bērnu psihiatrs Latvijā ir tiešās pieejamības speciālists, t.i. uz konsultāciju pie psihiatra var vērsties bez ģimenes ārsta nosūtījuma. Tomēr valsts apmaksātas konsultācijas saņemšanai pirmajā reizē parasti nepieciešams ārsta nosūtījums, piemēram, ģimenes ārsta e-nosūtījums ar norādi, ka nepieciešama bērnu psihiatra konsultācija. Bez maksas pirmreizējā vizīte pie bērnu psihiatra tiek apmaksāta valsts līmenī, ja ir nosūtījums. Pacienti, kuriem tiek uzsākta psihiatriskā ārstēšana, ir atbrīvoti arī no pacienta līdzmaksājuma, tas nozīmē, ka, ja psihiatrs konstatē diagnozi un sāk ārstēšanu, vizītes maksa netiek piemērota, tostarp bērniem. Pēc diagnozes

²⁷ Pacientu tiesību likums

²⁸ <https://likumi.lv/ta/id/44108-arstniecibas-likums>

²⁹ Pieejams: <https://registri.vi.gov.lv/rap>

	noteikšanas turpmākajām bērnu psihiatra konsultācijām nosūtījums vairs nav nepieciešams. Jāņem vērā, ka lielākās ārstniecības iestādes nosūtījumu prasa arī, lai izvērtētu bērna stāvokļa steidzamību. Piemēram, Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā ambulatorās bērnu psihiatra konsultācijas pirmreizēji iespējams saņemt tikai ar ģimenes ārsta vai cita speciālista pamatotu e-nosūtījumu, kurā norādīts vizītes iemesls. Tas ļauj slimnīcai prioritizēt akūtākos gadījumus – nosūtījumos ar aprakstītām smagām sūdzībām pacientus pieņemt ātrāk, bet nepilnīgi aizpildīti nosūtījumi var pagarināt gaidīšanas laiku.
<i>Indikācijas</i>	Indikācijas bērnu psihiatra apmeklējumam³⁰: ▶ Attīstības aizture: bērns atpaliek attīstībā no vienaudžiem (piemēram, nerunā atbilstoši vecumam, ir nopietni valodas attīstības traucējumi, ļoti kavējas intelektuālā vai sociālā attīstība). ▶ Pēkšņas uzvedības un sekmju izmaiņas: bērnam pasliktinās sekmes skolā bez skaidra iemesla (neraugoties uz pūlēm mācīties) vai viņš sāk regulāri kavēt skolu. Bērns nespēj tikt galā ar ikdienas pienākumiem, kļūst nesavaldīgs vai zaudē prasmes, kas agrāk bija apgūtas. Jebkuras krasas personības vai uzvedības pārmaiņas, kas traucē bērna ikdienai, ir nopietns signāls. ▶ Emocionālas problēmas: ilgstoši novērots nomākts garastāvoklis, bieža raudulība vai tieši pretēji – pārmērīga trauksme un bailes, kas nav atbilstošas situācijai. Bērns var izrādīt nepamatotas fobijas, pastiprinātas raizes vai sūdzēties par miega problēmām un murgiem, kas liecina par iespējamiem trauksmes traucējumiem. ▶ Somatiskas sūdzības bez medicīniska pamata: bērns bieži sūdzas par galvassāpēm, vēdersāpēm, sliktu pašsajūtu, bet ārstu veiktās pārbaudes neuzrāda fiziskas slimības. Šādas psihosomatiskas izpausmes var liecināt par emocionālu spriedzi, depresiju vai trauksmi. ▶ Uzvedības traucējumi un antisociāla uzvedība: bērnam ir bieži dusmu uzplūdi, viņš kļūst agresīvs, neklausā pieaugušajiem un demonstratīvi ignorē noteikumus vai autoritāti (piemēram, skolā vai mājās). Tāda uzvedība kā zagšana, melšana, klaiņošana, īpaši ja tā atkārtojas, var norādīt uz uzvedības traucējumiem. ▶ Sociālā noslēgšanās un interešu zudums: pusaudzis izolējas, vairs nevēlas komunicēt ar draugiem vai ģimeni, atsakās no hobijiem un aktivitātēm, kas agrāk sagādāja prieku. Viņš izskatās vienaldzīgs, emocionāli atdalījies no apkārtējiem. Šādas pārmaiņas var liecināt gan par depresiju, gan citiem garastāvokļa traucējumiem. ▶ Paškaitējuma vai pašnāvības signāli: jebkuras runas vai mājienu par dzīves apnikumu, nāvi, pašnāvību ir jāuztver nopietni. Tāpat jāreaģē, ja pamanāmas sevis savainošanas pazīmes (piemēram, griezumi uz plaukstas locītavām u.tml.). Šādos gadījumos bērnu psihiatra palīdzība nepieciešama nekavējoties.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas</i>	Lai vizīte pie bērnu psihiatra noritētu raiti, ieteicams iepriekš sagatavot nepieciešamos dokumentus, tostarp bērna un vecāka (vai cita likumiskā pārstāvja)

³⁰ Pieejams: npvc.lv

<i>process - kā sagatavoties konsultācijai</i>	personu apliecinošos dokumentus, ģimenes ārsta vai speciālista nosūtījumu ar aprakstu par bērna problēmām, kā arī iepriekšējo medicīnisko izmeklējumu rezultātus un speciālistu slēdzienus, piemēram, psihologa vai neirologa atzinumus, un, ja iespējams, raksturojumu no izglītības iestādes. Bērnā uz vizīti jānāk kopā ar vecāku vai likumisko pārstāvi, kas sniedz atļauju ārstniecības procesam. Pirms konsultācijas ieteicams pārrunāt ar bērnu, ko sagaidīt, lai mazinātu bērna satraukumu. Vizītes dienā jāierodas norunātajā laikā un jāuzrāda personu apliecinošie dokumenti, bērniem ar redzes vai dzirdes traucējumiem jānodrošina palīg līdzekļu lietošana, lai vizīte noritētu veiksmīgi.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - konsultācijas norise</i>	Bērnu psihiatra ambulatorā konsultācija parasti notiek mierīgā vidē, kur ārsts individuāli strādā ar bērnu un viņa vecākiem. Tās ilgums var būt apmēram 30–60 minūtes atkarībā no gadījuma sarežģītības (pirmreizēja izvērtēšana mēdz būt ilgāka). Vizītes pie bērnu psihiatra laikā ārsts vispirms iepazīstas ar bērnu, izskaidro vizītes gaitu un rada drošu atmosfēru. Sarunas laikā psihiatrs jautā vecākiem par bērna agrīno attīstību, saslimšanām un ģimenes anamnēzi, bet bērnam – par pašsajūtu, emocijām, domām un piedzīvotajām grūtībām. Psihiska stāvokļa novērtēšanai, galvenokārt, tiek izmantota saruna, bet nepieciešamības gadījumā – arī standarta testi un anketas par uzvedību vai garastāvokli. Ārsts novērtē iespējamās riskus, piemēram, paškaitējuma vai citu akūtu riska faktoru klātbūtni. Konsultācijas noslēgumā psihiatrs pārrunā ar vecākiem secinājumus, izskaidro bērna stāvokli, diagnozi un ieteikto terapijas plānu, atbild uz jautājumiem un vienojas par turpmākajiem soļiem – papildu vizītēm, psihoterapiju, speciālistu konsultācijām vai medikamentu lietošanu, detalizēti skaidrojot zāļu lietošanu, sagaidāmo efektu un iespējamās blakusparādības. Pēc vizītes visi secinājumi un ieteikumi tiek ierakstīti medicīniskajā dokumentācijā, un vecākiem bieži tiek izsniegts īss konsultācijas izraksts vai plāns.
<i>Ambulatora narkologa konsultācija</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis un uzdevumi</i>	Konsultācijas mērķis ir diagnosticēt un palīdzēt pārvarēt problēmas, kas saistītas ar bērna vai pusaudža atkarību izraisošu vielu lietošanu (alkohols, tabaka, narkotiskās un psihotropās vielas, inhalanti u.tml.), kā arī citu atkarību veidošanos (piemēram, azartspēļu atkarība vai pārmērīga digitālo tehnoloģiju lietošana). Narkologa konsultācijas var sniegt bērnu psihiatrs, atkarību psihiatrs vai narkologs, kas: ▶ konsultē bērnus, viņu vecākus un likumiskos pārstāvjus, ja bērnam ir parādījusies interese par atkarību izraisošo vielu lietošanu, ir bijusi kādas vielas lietošanas epizode, kā arī saistībā ar datorspēļu atkarības riskiem; ▶ veic ambulatoru dinamisku novērošanu bērniem sakarā ar diagnosticētu psihoaktīvo vielu kaitējoši pārmērīgu lietošanu vai atkarību no psihoaktīvām vielām; ▶ nepieciešamības gadījumā nozīmē medikamentozu ārstēšanu; ▶ nosūta veikt analīzes uz narkotiskām vielām (analīzes ir bezmaksas un tiek veiktas konsultācijas ietvaros Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā);

	► nepieciešamības gadījumā bērnu nosūta uz konsultāciju pie citiem speciālistiem (klīniskais psihologs – psiholoģiskās izpētes, pacientu un vecāku konsultēšana, bērnu psihiatrs, neirologs, ģimenes ārsts u.c.).
<i>Pieteikšanās konsultācijai</i>	Narkologs ir tiešās pieejamības speciālists un konsultācijas saņemšanai nav nepieciešams nosūtījums, tomēr vēlams e-nosūtījums no ģimenes ārsta, jo tas atvieglo izvērtēšanu, cik steidzami nepieciešama konsultācija.
<i>Finanšu avots un samaksa</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.
Ārstniecības pārejas koordinācijas pakalpojums	
<i>Pakalpojuma mērķis un uzdevumi</i>	Nodrošināt pēc iespējas mierpilnu, drošu un saprotamu pāreju no ārstēšanās pie bērnu psihiatra uz ārstēšanos pie psihiatra pieaugušo profila ārstniecības iestādē.
<i>Mērķa grupa</i>	Jaunieši ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem, kuri 6 mēnešu laikā sasniegs 18 gadu vecumu, un jaunieši ar autiskā spektra traucējumiem līdz 25 gadiem var saņemt attiecīgos atbalsta pakalpojumus.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - norise</i>	Sagatavošanās pārejai no bērnu uz pieaugušo psihiatrijas aprūpi sākas aptuveni sešus mēnešus pirms bērna 18 gadu dzimšanas dienas. Bērnu psihiatrs informē pacientu par pāreju un, ar viņa piekrišanu, nodod kontaktinformāciju VSIA “Nacionālais psihiskās veselības centra” (turpmāk – NPVC) koordinātoram, lai sāktu sagatavošanos. Pirmais kontakts notiek telefoniski, kad NPVC koordinators sazinās ar pacientu un aicina uz klātienes tikšanos Tvaika ielā 2 darba dienās no plkst. 8:00 līdz 15:00. Klātienes tikšanās laikā pacients tiek iepazīstināts ar NPVC ambulatorajiem centriem, izstāstītas ārstēšanās iespējas, atbildēts uz jautājumiem un palīdzēts ieplānot pirmo vizīti pie jaunā psihiatra. Dokumentācijas pārsūtīšanas laikā tiek apkopota medicīniskā dokumentācija un iepriekšējās ārstēšanas informācija, kas jāņem līdzi uz pirmo vizīti. Pierakstu pie jaunā psihiatra palīdz noformēt koordinators; vizītei nepieciešams personu apliecinošs dokuments (pase vai ID karte), bet nosūtījums nav obligāts, tikai ieteicams. Turpmākās aprūpes laikā koordinators ir pieejams visa pārejas procesa garumā, kas parasti ilgst no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam un nodrošina nepārtrauktu pacienta novērošanu jaunajā iestādē. Īpašs nosacījums paredz, ka jauniešiem ar autiskā spektra traucējumiem pāreja uz pieaugušo psihiatrijas aprūpi var notikt līdz 25 gadu vecumam.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - kur vērsties</i>	Ja esi BKUS patients, informāciju par pāreju sniegs tavs bērnu psihiatrs, un koordinators pats ar tevi sazināsies, bet, ja neesi BKUS patients, tad jāsazinās ar koordinātoru pa tālruni 20293291, rakstot uz e-pastu evita.zelca@npvc.lv vai dodoties uz Tvaika ielu 2, Rīgā.

<i>Finanšu avots un samaksa</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.
<i>Pusaudžu narkoloģiskā motivācijas programma</i> <i>(VSLA "Slimnīca "Gintarmuiža"")</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis un uzdevumi</i>	Sniegt pusaudžiem pilnīgu informāciju par atkarību un tās veidošanos, palīdzēt apzināt lietošanas negatīvās sekas, kritiski izvērtēt savu uzvedību un, iespēju robežās, mainīt attieksmi pret sevi un pasauli.
<i>Mērķa grupa</i>	12-18 gadus veciem pusaudžiem un jauniešiem, kuri lieto atkarīgas vielas, atkarības vielu lietošanas eksperimentālā posmā. Programma vienlaikus uzņem 5–7 pusaudžus, lai nodrošinātu kvalitatīvu individuālo un grupu darbu, izvairoties no nelabvēlīgas grupu dinamikas.
<i>Pakalpojuma ilgums, apjoms un intensitāte</i>	Programma ilgst 30 dienas un tajā iesaistīti dažādi speciālisti, tostarp narkologs, psihologs, sporta instruktors un citi terapeitisko aktivitāšu vadītāji. Nodarbības notiek katru dienu no plkst. 8:00 līdz 20:00. Grupās notiekošās terapijas laikā pusaudzis analizē savu lietošanas pieredzi, mācās apzināt narkotiku negatīvās sekas, kritiski izvērtēt savu uzvedību un, iespējami, mainīt attieksmi pret sevi un pasauli. Paralēli darbam ar atkarībām tiek piedāvātas radošas vai aktīvas brīvā laika aktivitātes, lai piesaistītu uzmanību, veicinātu pašapziņu un ieinteresētu pusaudzi.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - nepieciešamie dokumenti</i>	Nepilngadīgam pacientam narkoloģiskās palīdzības saņemšanai nepieciešams narkologa nosūtījums un vecāku vai likumiskā pārstāvja iesniegums ar piekrišanu, bet no 14 gadu vecuma arī paša pusaudža piekrišana, parakstot līgumu; ja bērns vai viņa likumiskie pārstāvji atsakās no ārstēšanās, palīdzību var nodrošināt ar bāriņtiesas lēmumu par obligāto ārstēšanu.
<i>Pakalpojuma sniedzēji</i>	Ārstniecības iestādes, kuras nodrošina ambulatoras narkologa konsultācijas, kā arī speciālistus, var aplūkot tīmekļvietnē www.rindapiearsta.lv .
<i>Finanšu avots un samaksa</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.
<i>Agrīnās intervences pakalpojums</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Sniegt agrīnu atbalstu bērniem ar aizdomām vai diagnozi par autiskā spektra traucējumiem (turpmāk – AST), palīdzot viņiem attīstīt fiziskās, komunikācijas, sociālās, emocionālās un sadarbības prasmes.
<i>Mērķa grupa</i>	Pakalpojums paredzēts bērniem līdz 6 gadu vecumam (prioritāri – līdz 3 gadiem), kuriem ir pamanīti pirmreizēji simptomi vai kavēta psihiskā attīstība, un kuri iepriekš nav saņēmuši Agrīnās intervences pakalpojumu.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - norise</i>	Pakalpojums balstās uz nefarmakoloģiskām metodēm un tiek īstenota multiprofesionālas komandas sastāvā, kurā strādā klīniskais un veselības psihologs, psihiatrs, ergoterapeits, audiologopēds, fizioterapeits, lietiskās uzvedības analīzes (ABA) speciālists, speciālais pedagogs un ārsts psihiatrs. Agrīnās intervences pakalpojumā tiek nodrošināts pacienta anamnēzes apkopojums, attīstības, spēju un prasmju izvērtēšana, individuālā intervences plāna izstrādāšana, agrīnās intervences nodarbības un komandas sanāksmes,

	ģimenes konsultācijas un ieteikumi, kā arī pacienta monitorings ne retāk kā reizi gadā līdz 6 gadu vecumam.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process iesniedzamie dokumenti</i>	Ģimenes ārsta vai ārsta - speciālista (psihiatra vai bērnu psihiatra, bērnu neirologa, pediatra, neonatologa, ģenētiķa) nosūtījums.
<i>Pakalpojuma sniedzēji</i>	▶ Talsu veselības centrs; ▶ Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība, Gulbenes filiāle; ▶ Rīgas veselības centrs, filiāle "Ķengarags"; ▶ Rīgas veselības centrs, filiāle "Bolderāja" (Mežrozīšu); ▶ Biedrība "Nepaliec Viens"; ▶ Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži"; ▶ Rīgas veselības centrs, filiāle "Imanta"; ▶ Bērnu Klīniskā universitātes slimnīca, Gailezera filiāle; ▶ Bērnu Klīniskā universitātes slimnīca, Vienības gatves filiāle; ▶ VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža""; ▶ Bauskas slimnīca; ▶ Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca.
<i>Finanšu avots un samaksa</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.
<i>Autiska spektra traucējumu (AST) diagnostika</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Savlaicīga autiska spektra traucējumu atklāšana un atbalsta nodrošināšana palīdz veicināt bērna fizisko, sociālo un psiholoģisko attīstību, kā arī sekmē viņa iekļaušanos sabiedrībā, vienlaikus nodrošinot precīzas diagnozes noteikšanu un turpmākā ārstēšanas plāna izstrādi. AST diagnostika, kas ir veselības aprūpes pakalpojums bērniem līdz 18 gadu vecumam, ļauj savlaicīgi noteikt traucējumus un nodrošināt nepieciešamo atbalstu un terapiju bērna attīstībai un integrācijai sabiedrībā.
<i>Intervences metodes/instrumenti, kas tiek izmantotas pakalpojuma nodrošināšanā</i>	Diagnostikas procesā tiek veikta strukturēta intervija (ADI-R), psiholoģiskā izmeklēšana un sagatavots atzinums, ko veic klīniskie un veselības psihologi, apmācīti darbam ar ADOS testu. ADOS-2 instruments ir pielāgots dažādiem vecumiem un valodas līmeņiem, to var izmantot no aptuveni 12 mēnešu vecuma (ja bērns patstāvīgi staigā) līdz pieaugušo vecumam, un privātajā sektorā tas pieejams arī pieaugušajiem.
<i>Pakalpojuma</i>	AST diagnostikas process parasti ietver trīs posmus: ▶ anamnēzi vai interviju ar vecākiem (bieži izmantojot ADI-R), kas ilgst aptuveni 60–90 minūtes;³¹

³¹ **ADI-R (Autism Diagnostic Interview – Revised)** ir strukturēta intervija, ko speciālists parasti veic pirmajā tikšanās reizē ar bērna likumiskajiem pārstāvjiem (parasti pirms ADOS-2 testa). Intervijas mērķis ir iegūt visaptverošu un detalizētu informāciju, kas nepieciešama autisma diagnostikai. Plašāka informācija pieejama: <https://pa-skaties.lv/psihodiagnostika-ados-tests/>

<i>nodrošināšanas process – norise, ilgums</i>	▶ ADOS-2 novērtējumu ar bērnu (modulis izvēlēts pēc vecuma un valodas līmeņa), parasti 50–70 minūtes, jaunākiem bērniem testēšana notiek kopā ar vecāku telpā;³² ▶ noslēgumā tiek sniegts atzinums ar rezultātu skaidrojumu un ieteikumiem turpmākajai palīdzībai.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process – dokumenti</i>	Lai saņemtu valsts apmaksātu AST diagnostiku, nepieciešams psihiatra vai bērnu psihiatra nosūtījums; svarīgi atcerēties, ka valsts apmaksātus pakalpojumus var saņemt tikai ar valsts apmaksāta ārsta vai speciālista nosūtījumu.
<i>Finanšu avots un samaksas</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.
<i>Pakalpojuma sniedzēji</i>	▶ Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca: Daugavpils, L. Dārza 60/62 T: 65402240; ▶ Salaspils veselības centrs: Salaspils, Lauku iela 6/1 T: 27044808; ▶ VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"": Jelgava, Filozofu iela 69 T: 63007495; 26164021; ▶ Biedrība "Nepaliec Viens": Rīga, Mārupes iela 14a T: 26191333; ▶ Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži": Ainaži, Valdemāra iela 46 T: 64024971, 28351451; ▶ Ogres rajona slimnīca: Ogre, Slimnīcas iela 2 T: 22307203; ▶ Aizkraukles klīnika: Aizkraukle, Bērzu iela 5 T: 65133875; 65133870; ▶ Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca: Strenči, Valkas iela 11 T: 64731580; ▶ Ilzes Embrikas Ārsta prakse: Ventspils, Atpūtas iela 16 T: 20214402; ▶ Piejūras slimnīca: Liepāja, Jūrmalas iela T: 263423253; bērniem T: 26120919; ▶ Bērnu Klīniskā universitātes slimnīca, Gaiļezera filiāle: Rīga, Juglas iela 20 T: 80708866; ▶ Bērnu Klīniskā universitātes slimnīcas Vienības gatves filiāle: Rīga, Vienības gatve 45 T: 80708866; ▶ Ludzas medicīnas centra Raiņa filiāle: Raiņa iela 43, Ludza, Ludzas novads, tālr.: 657 07090.
<i>Pirmreizēja izvērtēšana uzņemšanai garastāvokļa traucējumu programmā bērniem (SIA Bērnu un pusaudžu resursu centrs (turpmāk – PRC))</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Savlaicīgi identificēt un novērtēt pusaudža garastāvokļa traucējumus, sniegt nepieciešamo psiholoģisko atbalstu un pieteikt pusaudzi atbilstošai atbalsta programmai, piemēram, garastāvokļa traucējumu programmai.
<i>Mērķa grupa</i>	Bērni vecumā no 12 līdz 18 gadiem.

³² **ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule)** ir standartizēta novērošanas metodika, ar kuras palīdzību tiek izvērtētas bērna attīstības īpatnības vairākās jomās — komunikācijā, sociālajā mijiedarbībā, ierobežotā un atkārtotā uzvedībā, kā arī rotaļu prasmēs. ADOS sastāv no strukturētām aktivitātēm un materiāliem, kas izpēti procesā rada standarta situācijas, kurās iespējams novērot diagnostikai būtiskas uzvedības formas. Šis instruments ir viens no galvenajiem rīkiem autiskā spektra traucējumu diagnosticēšanā.

Plašāka informācija pieejama Nacionālā veselības dienesta mājaslapā:

<https://www.vmnvd.gov.lv/lv/diagnostika-un-arstesana-berniem-ar-autiska-spektra-traucejumiem-vai-aizdomam-par>

<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process -norise</i>	Konsultācijas laikā PRC speciālists novērtēs problēmas nopietnību un noskaidros, kāda palīdzība pusaudzim ir nepieciešama; ja nepieciešama speciālistu atbalsts mentālās veselības jautājumos, bērns tiks iekļauts vienā no trim PRC palīdzības programmām.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process - dokumenti</i>	Konsultācija ir pieejama bez nosūtījuma, īpaši dokumenti nav nepieciešami, taču ieteicams līdzī ņemt personu apliecinošu dokumentu un, ja iespējams, iepriekšējo medicīnisko informāciju; pieteikties konsultācijai var, sazinoties ar PRC pa tālruni 29164747 vai e-pastu info@pusaudzim.lv..
<i>Pakalpojuma sniedzēji</i>	Bezmaksas pirmreizējās izvērtēšanas konsultācijas attālināti vai klātienē PRC filiālēs deviņās Latvijas pilsētās.
<i>Psihoterapeita un psihologa konsultācijas</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Nodrošināt psiholoģisko un psihoterapeitisko atbalstu bērniem līdz 18 gadu vecumam ar psihiskās veselības grūtībām, lai uzlabotu viņu emocionālo stāvokli un dzīves kvalitāti.
<i>Mērķa grupa</i>	Psihiskā atbalsta konsultācijas ir pieejamas pacientiem ar depresiju un noteiktām diagnozēm, lai risinātu ar stresu saistītus traucējumus, neirotiskā spektra traucējumus un ēšanas traucējumus. Diagnozes: ▶ persona ar stresu saistītiem traucējumiem (diagnozes F43.1, F43.2); ▶ persona ar neirotiskā spektra traucējumiem (diagnozes F40.0, F41.0, F41.1, F45); ▶ persona ar depresiju (diagnozes F31, F32, F33, F34.1, F06.32, Z73.0); ▶ persona ar ēšanas traucējumiem (diagnoze F50); ▶ persona ar uzvedības un emocionāliem traucējumiem, kas parasti sākušies bērnībā un pusaudža vecumā (diagnozes F90-F98).
<i>Pieteikšanās konsultācijai</i>	Nosūtījumu konsultācijas saņemšanai var izsniegt ģimenes ārsts vai psihiatrs (bērniem – bērnu psihiatrs), izvērtējot pacienta sūdzības un vadoties pēc nozares speciālistu izstrādātā <u>algoritma</u> . ³³ Sagatavojot nosūtījumu, ārsts noteiks nepieciešamo terapijas ilgumu līdz 10 valsts apmaksātām vizītēm. Konsultācijas speciālisti var nodrošināt arī attālināti, izmantojot kādu no interneta platformām.
<i>Pakalpojuma sniedzēji</i>	Ārstniecības iestādes, kuras sniedz psihologa un psihoterapeita pakalpojumus, var aplūkot tīmekļvietnē www.rindapiearsta.lv .
<i>Finanšu avots un samaksa</i>	Valsts apmaksāts pakalpojums un pacientam tas ir bez maksas.

³³ Ģimenes ārstiem | Nacionālais veselības dienests

Tieslietu jomā pieejamie pakalpojumi

Pētnieki, analizējot Līguma 1. pielikumā “Tehniskā specifikācija” norādīto pakalpojuma rādītāju sarakstu un ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, izveidoja tieslietu jomas pakalpojumu rādītāju sarakstu (skatīt 1. tabulu). Tomēr daļa rādītāju tieslietu jomas aprakstā nav iekļauti, jo:

- ▶ **rindas netiek veidotas** – Valsts probācijas dienesta (turpmāk - VPD) probācijas programmas tiek īstenotas saskaņā ar tiesas lēmumu vai probācijas speciālista norīkojumu, un, ja programma nepieciešama, VPD nodrošina tās izpildi bez gaidīšanas rindā;
- ▶ **sadarbības nosacījumus nosaka normatīvi** – probācijas uzraudzību un programmu īstenošanu regulē normatīvie akti (piemēram, *likums Par audzināša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem*,³⁴ *Valsts probācijas dienesta likums*³⁵). Tajos jau ir definēts probācijas klienta un dienesta pienākumu un tiesību saturs, tādēļ nav nepieciešams tos atkārtoti aprakstīt kā pakalpojuma rādītājus.
- ▶ **papildu pakalpojumi** – katram probācijas klientam, balstoties uz riska un vajadzību novērtējumu, tiek sastādīts individuāls plāns. Papildu pakalpojumu (piemēram, psihologa, atkarību speciālista, sociālās rehabilitācijas programmas) nepieciešamību nosaka individuāli un tie tiek piesaistīti atbilstoši konkrētajam gadījumam.

Detalizētu aprakstu par tieslietu jomas pakalpojumiem skatīt 1. pielikuma 1.6. tabulā un 6. tabulā.

6. tabula

Tieslietu jomas pakalpojumu raksturojošo rādītāju apkopojums detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Sociālās uzvedības korekcijas programma</i> <i>(Valsts probācijas dienests (turpmāk - VPD))</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis</i>	Probācijas programmu pamatmērķis ir veicināt probācijas klientu domāšanas, attieksmes un uzvedības maiņu, lai viņi spētu veiksmīgi integrēties sabiedrībā un ievērot sabiedrībā vispārpieņemtās normas un likumus. Dalība probācijas programmā ir viens no pienākumiem, kuru probācijas klientam var noteikt VPD amatpersonas.
<i>Mērķa grupa</i>	Probācijas programmā tiek iesaistītas personas no 18 gadu vecuma, retos gadījumos no 16 gadu vecuma.
<i>Pakalpojuma programmas</i>	▶ Cieņpilnu attiecību veidošana - dalība šajā programmā sniedz iespēju izvērtēt savas vērtības, uzskatus un uzvedību, kas ir cieņpilnu attiecību pamatā, kā arī apgūt konkrētas iemaņas un metodes, lai izbeigtu ļaunprātīgu izmantošanu attiecībās. ▶ Vielu lietošanas menedžments - dalība šajā programmā sniedz iespēju izziņāt pamatkonceptijas un metodes, lai palīdzētu izmainīt jauniešu uzskatu sistēmu, attieksmi un vērtības.

³⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/68489-par-audzinoso-rakstura-piespiedu-lidzeklu-piemerosanu-berniem>

³⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/82551-valsts-probacijas-dienesta-likums>

	▶ Motivācija izmaiņām - dalība šajā programmā sniedz iespēju mazināt negatīvismu un sociālo atstumtību, attīstīt sociālās prasmes, izzināt sevi un apgūt sociālās uzvedības modeļus, sekmēt spēju uzņemties atbildību, veicināt motivāciju, izvirzīt sociāli atbalstāmus mērķus. ▶ Emociju menedžments - dalība šajā programmā sniedz iespēju noteikt spontānas, vardarbīgas uzvedības priekšnosacījumus, riska faktorus, ierosinātājus un identificēt augsta riska situācijas, izprast vardarbīgas uzvedības ietekmi uz sevi un citiem, mainīt domāšanas veidu, veicināt pašsavaldīšanās prasmes, izveidot un pielietot nevardarbīgas uzvedības plānu. ▶ Uzmanību! Gatavību! Starts! - dalība šajā programmā sniedz iespēju attīstīt prasmi saskatīt, izvērtēt un pielietot alternatīvus uzvedības modeļus noziedzīgai rīcībai, jauniešiem vecumā no 17 līdz 25 gadiem. ▶ Pārmaiņu ceļš 1 - dalība šajā programmā sniedz iespēju novērst atkārtotu noziedzīgu nodarījumu pret citas personas tikumību un dzimumneaizskaramību izdarīšanu, mainīt uzvedību, domāt par notikumiem citādi, attīstīt empātijas spējas un spējas veidot adekvātas partnerattiecības.
<i>Pakopojuma ilgums, apjoms, intensitāte</i>	Probācijas programmas īstenošana ir secīgs process, parasti ietverot vienu klātienes nodarbību nedēļā, kas ilgst aptuveni divas līdz trīs stundas. Programmu ilgums atšķiras – no trim līdz deviņiem mēnešiem, un dažās programmās darba intensitāte var būt lielāka sākumā, ar vairākām nodarbībām nedēļā, pēc tam samazinoties līdz vienai nodarbībai nedēļā. Probācijas klientam var būt piemērota viena vai vairākas programmas atkarībā no riska un vajadzību novērtējuma, ja piemērotas vairākas programmas, tās īsteno secīgi, nevis vienlaicīgi.
Mentoru programma "Līdzgaitnieks" (Valsts probācijas dienests)	
<i>Pakalpojums mērķis</i>	Sekmēt klienta, tostarp jaunieša, veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā un mazināt atkārtotu likumpārkāpumu risku, sniedzot atbalstu, uzklusot, motivējot un palīdzot attīstīt sociālās prasmes, pieņemt atbildīgus lēmumus un risināt ikdienas praktiskos jautājumus.
<i>Mērķa grupa</i>	Bērni un jaunieši no 11 gadu līdz 17 gadu vecumam, kuri atrodas VPD uzraudzībā un kuriem, atbilstoši speciālistu riska un vajadzību izvērtējumam, nepieciešami uzvedības korekcijas un sociālās rehabilitācijas pasākumi drošā vidē. Priekšroka tiek dota gadījumiem ar augstu recidīva risku un ierobežotiem ģimenes resursiem.
<i>Pakalpojuma nodrošināšanas process</i>	Līdzgaitniecība tiek īstenota kā individuāls brīvprātīgā mentora darbs ar vienu probācijas klientu. Brīvprātīgie līdzgaitnieki, ko piesaista VPD, iziet īpašu mācību programmu un pēc tās tiek savesti pārī ar jauniešu vai pieaugušo – probācijas klientu. Mentorings notiek ilgtermiņā, regulāri tiekoties, piemēram, reizi nedēļā vai biežāk atkarībā no situācijas. Tikšanās saturu mentors un jauniešs plāno kopīgi – tās var būt pārrunas un konsultācijas, kopīgas aktivitātes (sportošana, kultūras pasākumu apmeklēšana, izbraukumi) vai praktiska palīdzība konkrētu uzdevumu veikšanā, piemēram, CV sagatavošana darba meklējumiem, vienkāršas maltītes pagatavošana vai komunikācijas prasmju trenēšana ikdienas situācijās.
<i>Pakalpojuma ilgums,</i>	Līdzgaitniecības attiecības parasti ilgst no sešiem mēnešiem līdz vienam gadam vai ilgāk, atkarībā no jaunieša vajadzībām un motivācijas. VPD rekomendē, ka

<i>apmērs, intensitāte</i>	minimālais efektīvais mentora un dalībnieka darba ilgums ir aptuveni seši mēneši, jo īsākā laikā grūti izveidot uzticēšanās pilnas attiecības un sasniegt noturīgas pārmaiņas. Bieži sadarbība turpinās apmēram 12 mēnešus, un to var pagarināt, ja abas puses vēlas un tas ir lietderīgi. Tikšanās biežums un ilgums ir elastīgs, parasti 1–2 reizes nedēļā uz vairākām stundām.
--------------------------------	--

Nodarbinātības jomā pieejamie pakalpojumi

Pētnieki, analizējot Līguma 1. pielikumā “Tehniskā specifikācija” norādīto pakalpojuma rādītāju sarakstu un ņemot vērā publiski pieejamo informāciju, izveidoja nodarbinātības jomas pakalpojumu rādītāju sarakstu (skatīt 1. tabulu). Rādītāji (iesaistītie speciālisti, intervences metodes/instrumenti, papildu pakalpojumi) nav aprakstīti nodarbinātības jomai, jo tie nav piemērojami nodarbinātības jomas pakalpojumu aprakstam, jo vasaras nodarbinātība un brīvprātīgais darbs darbojas kā vispārīgi jauniešu iesaistes un pieredzes gūšanas mehānismi, nevis kā mērķēti sociālie pakalpojumi.

Detalizētu aprakstu par nodarbinātības jomas pakalpojumiem skatīt 1. pielikuma 1.5. tabulā un 7. tabulā.

7. tabula

Nodarbinātības jomas pakalpojumu raksturojošo rādītāju apkopojums detalizēti par konkrētiem pakalpojumiem

Radītāja nosaukums	Rādītāja apraksts
<i>Valsts skolēnu vasaras nodarbinātības programma</i> <i>(Nodarbinātības valsts aģentūra (turpmāk - NVA))</i>	
<i>Pakalpojuma mērķis, uzdevumi</i>	Veicināt skolēnu īslaicīgu nodarbinātību vasaras brīvlaikā valsts līdzfinansētās darba vietās, nodrošinot jauniešiem iespēju iegūt darba prasmes, iemaņas un pieredzi.
<i>Mērķa grupa</i>	Skolēni vecumā no 15 līdz 20 gadiem (ieskaitot), kuri iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs.
<i>Laika periods</i>	Programma tiek īstenota skolēnu vasaras brīvlaika mēnešos no 1. jūnija līdz 31. augustam. Skolēns programmā piedalās uz laiku līdz vienam vai diviem mēnešiem.
<i>Pieteikšanās</i>	▶ Katru pavasari, parasti aprīļa beigās vai maija sākumā, NVA savā mājaslapā (nva.gov.lv) izsludina skolēnu reģistrācijas sākumu vasaras nodarbinātības programmai. Lai piedalītos, skolēnam jāreģistrējas NVA CV un vakanču portālā un jāizvēlas kāda no piedāvātajām vakancēm. Skolēns var arī pats vienoties ar darba devēju par darba vietu un darba periodu, taču šādā gadījumā darba devējam vakance jāreģistrē NVA programmā, lai aģentūra varētu izsniegt norīkojumu dalībai programmā. Pēc norīkojuma saņemšanas skolēns ar darba devēju noslēdz darba līgumu. ▶ Ja bērns ir jaunāks par 15 gadiem, darba līgumu paraksta viņa vecāks vai likumiskais pārstāvis. Pusaudzis, kas sasniedzis 15 gadu vecumu, drīkst līgumu parakstīt pats. Pirms līguma noslēgšanas darba devējam jāinformē vismaz viens no nepilngadīgā vecākiem par darba vides riskiem un aizsardzības pasākumiem konkrētajā darba vietā. ▶ Ja bērns (jaunietis) ir jaunāks par 18 gadiem, pirms darba uzsākšanas nepieciešams veikt iepriekšēju medicīnisko apskati pie ģimenes ārsta un saņemt izziņu par veselības stāvokli, ko jāiesniedz darba devējam. Tāpat darba devējam

	jāiesniedz vecāka vai aizbildņa rakstveida apliecinājums, ka viņš ir informēts par darba vides riskiem un aizsardzības pasākumiem konkrētajā darba vietā.
<i>Darba samaksa</i>	Darba samaksa tiek noteikta saskaņā ar darba līgumu, bet ne mazāk par valstī noteikto minimālo algu par pilnu nostrādāto mēnesi. Skolēni vecumā no 15 līdz 17 gadiem drīkst strādāt ne ilgāk kā 7 stundas dienā un ne vairāk kā 35 stundas nedēļā, savukārt, jaunieši no 18 līdz 20 gadiem (ieskaitot) tiek nodarbināti 8 stundas dienā un 40 stundas nedēļā.
<i>Pieprasījums</i> ³⁶	NVA vasaras nodarbinātības programma skolēniem ir ļoti pieprasīta — jau 2024. gadā tajā tika nodarbināti 10 405 skolēni, lai gan bija pieejamas tikai 5 884 darba vietas. Lielais pieprasījums un 708 iesaistītie darba devēji apliecina programmas popularitāti. Tāpēc 2025. gadā, pateicoties palielinātajam finansējumam, vasaras darbu varēja piedāvāt aptuveni 13 804 skolēniem, nodrošinot iespēju strādāt vismaz vienu mēnesi.
Brīvprātīgais darbs	
<i>Pakalpojuma mērķis un uzdevumi</i>	Mērķis: Brīvprātīgais darbs ir sabiedriski nozīmīga, brīvprātīgi veikta darbība, kas vērsta uz: ▶ sabiedrības un kopienas vajadzību apmierināšanu; ▶ jauniešu un pieaugušo personīgo izaugsmi un sociālo integrāciju; ▶ praktisko iemaņu un pieredzes uzkrāšanu, kas veicina nākotnes nodarbinātības iespējas; ▶ solidaritātes, līdzatbildības un pilsoniskās līdzdalības stiprināšanu. Uzdevumi ▶ Nodrošināt iespēju iegūt praktisku pieredzi un prasmes (komandas darbs, atbildība, komunikācija). ▶ Veicināt jauniešu pilsonisko līdzdalību un iesaisti sabiedrības procesos. ▶ Atbalstīt sociālos un sabiedrībai nozīmīgus projektus (sociālais darbs, kultūra, sports, vides sakopšana, palīdzība pasākumos). ▶ Palīdzēt pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām (turpmāk – NVO) īstenot aktivitātes ar brīvprātīgo iesaisti.
<i>Dalībnieki</i>	▶ Brīvprātīgajā darbā Latvijā var piedalīties jebkura persona neatkarīgi no vecuma. ▶ No 13 gadu vecuma bērni drīkst iesaistīties brīvprātīgajā darbā, bet tikai ar vecāku vai aizbildņa rakstisku piekrišanu. ▶ No 18 gadu vecuma jaunieši var pats brīvi pieņemt lēmumu un slēgt līgumu par brīvprātīgo darbu. ▶ Brīvprātīgā darba veicējs var būt gan bērns, gan jaunieši, pieaugušais vai seniors.
<i>Tiesiskais ietvars</i>	Brīvprātīgais darbs tiek veikts, noslēdzot rakstveida līgumu starp brīvprātīgā darba organizatoru (piemēram, pašvaldību, NVO, valsts iestādi) un brīvprātīgo. Līgumā jānorāda: ▶ puses (organizators un brīvprātīgais); ▶ darba saturs un veicamo uzdevumu apraksts; ▶ norises vieta un laiks; ▶ pušu tiesības un pienākumi;

³⁶ Pieejams: https://www.nva.gov.lv/lv/jaunums/skolenu-vasaras-nodarbinatibas-pasakums-2024-ieguvumi-pieredze-vertejums?utm_source=chatgpt.com

	► nosacījumi par izdevumu segšanu (piemēram, transporta vai ēdināšanas izmaksas). Brīvprātīgajam nav darba tiesisko attiecību, taču viņam jānodrošina droša vide un pienācīga attieksme, kas ietver cieņu, pieklājīgu izturēšanos un rūpes par viņa drošību un labbūtību darba laikā. (Pamats: <i>Brīvprātīgā darba likuma 6. pants</i>³⁷, <i>NVA metodika “Brīvprātīgā darba organizēšanas rokasgrāmata”</i>³⁸).
Informācijas avoti	Brīvprātīgā darba iespējas Latvijā apkopotas vairākās uzticamās datubāzēs un portālos: ► NVA brīvprātīgā darba sadaļa un datubāze.³⁹ Oficiāla informācija par brīvprātīgo darbu, pieteikšanās iespējām, likumdošanu un organizatoriem (tai skaitā pašvaldībās). ► Jaunatne.gov.lv (JSPA).⁴⁰ Informācija par jauniešu iesaisti brīvprātīgajā darbā Latvijā un ārvalstīs (piemēram, “Eiropas Solidaritātes korpuss”).
Brīvprātīgais darbs (SIA “Dabas zirgi” pakalpojums)	
Pakalpojuma mērķis un uzdevumi	► Piedāvāt iespēju iesaistīties brīvprātīgajā darbā, palīdzot saimniecībā (zirgu kopšanā, teritorijas sakopšanā, pasākumu atbalstā). ► Nodrošināt bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem iespēju praktiski iepazīt zirgus un viņu pasauli, gūstot zināšanas par zirgu aprūpi, dzīvesveidu un mijiedarbību ar cilvēkiem. ► Attīstīt atbildību, empātiju un praktiskās prasmes caur tiešu pieredzi, iesaistoties zirgu kopšanā un brīvprātīgā darbā. ► Nodrošināt jēgpilnu brīvā laika pavadīšanu dabā, veicinot vides un dzīvnieku labturības izpratni.
Dalībnieki	► Bērni un jaunieši no ~7 gadu vecuma, kas interesējas par zirgiem, dabu un dzīvnieku labturību. ► Skolēni un studenti, kuri vēlas brīvprātīgi iesaistīties zirgu aprūpē vai mācīties saimnieciskās prasmes. ► Pieaugušie, kas vēlas iesaistīties kā brīvprātīgie vai vienkārši iepazīt zirgu pasauli. (Vecuma ierobežojumi var atšķirties atkarībā no uzdevuma: jaunākiem bērniem dalība notiek kopā ar vecākiem vai ar pieaugušā uzraudzību).
Pieteikšanās	Interesentiem jāpiesakās zvanot pa tālruni: +371 29330370 vai rakstot e-pastu: info@dabaszirgi.lv vai aizpildot pieteikšanās formu organizācijas mājas lapā : www.dabaszirgi.lv Pieteikumā vēlams norādīt dalībnieka vecumu un brīvprātīgā darba veikšanas laiku (vasarā, mācību gada laikā, brīvdienās).

³⁷ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/275061-brivpratiga-darba-likums>

³⁸ Pieejams: https://jaunatneslietas.gov.lv/sites/default/files/editor/Rokasgramata_BD_brivpratigais-lv.pdf

³⁹ Pieejams: https://www.nva.gov.lv/lv/jaunums/skolenu-vasaras-nodarbinatibas-pasakums-2024-ieguvumi-pieredze-vertējums?utm_source=chatgpt.com

⁴⁰ Pieejams: <https://jaunatne.gov.lv/iespejas-jauniesiem/brivpratigais-darbs-jauniesiem/>

<i>Brīvprātīgā darba norise</i>	Brīvprātīgajā darbā jaunieši un pieaugušie palīdz zirgu ikdienas aprūpē, tostarp barošanā, staļļa un aprīkojuma uzkopšanā, piedalās teritorijas uzturēšanā un dažādu pasākumu organizēšanā. Brīvprātīgie kļūst par daļu no saimniecības ikdienas, strādājot “Mežauļos” Ķekavas pagastā, Pierīgā. Darbs un aktivitātes notiek brīvā dabā, pie zirgiem, ar profesionālu saimniecības pārstāvju atbalstu un uzraudzību.
---------------------------------	---

PIELIKUMI

1.pielikums – Informācijas apkopojums par Latvijā pieejamo atbalstu un pakalpojumiem mērķa grupai

2.pielikums – Aptaujas anketas veidlapa

3.pielikums. Pašvaldību sociālo dienestu kontaktinformācija

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
Aizkraukles novads	Aizkraukles novada Sociālais dienests	Adrese: Daugavas iela 1, Aizkraukle, LV-5101 Kontakttālrunis +371 65133940 e-pasts: soccentrs@aizkraukle.lv vietne: https://www.aizkraukle.lv/lv/aizkraukles-novada-socialais-dienests
Alūksnes novads	Alūksnes novada Sociālais dienests	Adrese: Uzvaras iela 1, Alūksnē, LV 4301 Kontakttālrunis +371 64381347 e-pasts: slp@aluksne.lv Vietne: https://aluksne.lv/index.php/pasvaldiba/socialas-uncitas-iestades/aluksnes-novada-socialais-dienests/
Augšdaugavas novads	Augšdaugavas sociālais dienests	Adrese: Rīgas iela 2, Daugavpils, LV 5401 Kontakttālrunis +371 65476823 e-pasts: socialais.dienests@augšdaugavasnovads.lv Vietne: https://www.daugavpilsnovads.lv/kontakti/socialas-iestades/
Ādažu novads	Sociālais dienests	Adrese: Gaujas iela 13/15, Ādaži, Ādažu pagasts, Ādažu novads, LV-2164 Adrese Carnikavā: Stacijas iela 5, Carnikava, Carnikavas pagasts, Ādažu novads Kontakttālrunis +371 67996661 e-pasts: soc.dienests@adazi.lv Vietne: https://www.adazunovads.lv/lv/strukturvieniba/adazu-novada-socialais-dienests
Balvu novads	Balvu novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Raiņa iela 52, Balvi, LV-4501 Kontakttālrunis +371 64521998 e-pasts: socparvalde@balvi.lv Vietne: https://www.balvi.lv/lv/sociala-joma
Bauskas novads	Bauskas novada Sociālais dienests	Adrese: Rūpniecības iela 7, Bauska, LV-3901 Kontakttālrunis +371 63921800 e-pasts: socialais.dienests@bauska.lv Vietne: https://www.bauskasnovads.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Cēsu novads	Cēsu novada Sociālais dienests	Adrese: Bērzaines iela 16/18, Cēsis, LV-4101 Kontakttālrunis +371 64127740 e-pasts: sd@cesunovads.lv Vietne: https://www.cesis.lv/lv/pasvaldiba/par-pasvaldibu/kontakti/
Daugavpils valstspilsēta	Daugavpils pilsētas pašvaldības	Adrese: Vienības ielā 8, Daugavpilī, LV-5401 Kontakttālrunis +371 654 23700 e-pasts: socd@socd.lv

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
	iestāde “Sociālais dienests”	Vietne: https://socd.lv/kontakti/
Dienvidkurze mes novads	Dienvidkurze mes novada sociālais dienests	Adrese: Lielā iela 76, Grobiņa Kontakttālrunis +371 28005767 e-pasts: socialais.dienests@dkn.lv Vietne: https://www.dkn.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Dobeles novads	Dobeles sociālais dienests	Adrese: Edgara Francmaņa iela 6, Dobeles novads, LV-3701 Kontakttālrunis +37163781195 e-pasts: sad@dobeles.lv Vietne: https://www.dobeles.lv/lv/strukturvieniba/dobeles-novada-socialais-dienests
Gulbenes novads	Gulbenes novada sociālais dienests	Adrese: Dīķa iela 1 Gulbene Gulbenes novads, LV-4401 Kontakttālrunis +37164497611, +37164497614 e-pasts: nsd@gulbene.lv Vietne: https://www.gulbene.lv/lv/strukturvieniba/gulbenes-novada-socialais-dienests
Jelgavas novads	Jelgavas sociālo lietu pārvalde	Adrese: Pulkveža Oskara Kalpaka iela 9 Kontakttālrunis +37163048914, +37163007224 e-pasts: soc@soc.jelgava.lv Vietne: https://www.jelgava.lv/jslp/sakumlapa/
Jēkabpils novads	Jēkabpils novada Sociālais dienests	Adrese: Jaunā iela 39I, Jēkabpils, Jēkabpils novads. Kontakttālrunis +371 80020091 e-pasts: sd@jekabpils.lv Vietne: https://www.jekabpils.lv/lv/strukturvieniba/jekabpils-novada-socialais-dienests
Jūrmalas valstspilsēta	Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Talsu šosejā 31, 25. korpuss Kontakttālrunis +371 67767372 e-pasts: ruanete.meza@jurmala.lv Vietne: https://www.jurmala.lv/lv/filiale/socialais-dienests
Krāslavas novads	Krāslavas novada pašvaldības iestāde “Sociālais dienests”	Adrese: Grāfu Plāteru iela 6, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601, Latvija Kontakttālrunis +371 65622528 e-pasts: socdienests@kraslava.lv Vietne: https://www.kraslava.lv/lv/kraslavas-novada-pasvaldibas-iestade-socialais-dienests
Kuldīgas novads	Kuldīgas novada pašvaldības	Adrese: Dzirnavu iela 9, Kuldīga, LV-3301 Kontakttālrunis: 63350107 (Kuldīga); 63331295 (Skrunda) e-pasts: soc.dienests@kuldiga.lv Vietne: https://socialais.kuldiga.lv/kontakti/

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
	aģentūra “Sociālais dienests”	
Ķekavas novads	Ķekavas novada pašvaldības iestāde “Sociālais dienests”	Adrese: Gaismas iela 19, k -8, Ķekava, Ķekavas pagasts, Ķekavas novads, LV – 2123, “Adatiņas”, Daugmales pagasts, Ķekavas novads, LV – 2124 Uzvaras prospekts 1A Baložu pilsēta, Ķekavas novads, LV – 2128, Pārupes iela 3, Baldone, Ķekavas novads, LV 2125, Kontakttālrunis: 67935814, 67957398, 67916469,25690997 e-pasts: socdienests@kekava.lv Vietne: https://socdienests.kekava.lv/kontakti/
Limbažu novads	Limbažu novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Limbažos, Kloštera ielā 2 Kontakttālrunis: +371 64022692 e-pasts: socialais.dienests@limbazunovads.lv Vietne: https://www.limbazunovads.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Liepājas valstspilsēta	Liepājas sociālais dienests	Adrese: E. Veidenbauma ielā 3, Liepāja LV-3401 Kontakttālrunis: +371 63 489 655 e-pasts: socialais.dienests@liepaja.lv Vietne: https://www.liepaja.lv/iestades/socialais-dienests/
Līvānu novads	Līvānu novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Rīgas iela 77, Līvāni, LV-5316 Kontakttālrunis: +371 65307165 e-pasts: lnsd@livani.lv Vietne: https://www.livani.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Ludzas novads	Ludzas novada Sociālais dienests	Adrese: Raiņa iela 16A, Ludza, Ludzas novads, LV-5701 Kontakttālrunis: +371 65726900 e-pasts: socdienests@ludzasnovads.lv Vietne: https://ludzasnovads.lv/sociala-aprupe/ludzas-novada-socialais-dienests/
Madonas novads	Madonas novada Sociālais dienests	Adrese: Blaumaņa iela 3, Madona, Madonas novads, LV-4801 Kontakttālrunis: +371 64807291 e-pasts: socialais.dienests@madona.lv Vietne: https://www.madona.lv/lat/socialais-dienests
Mārupes novads	Mārupes novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Daugavas iela 29, Mārupe, Mārupes pagasts, Mārupes novads, LV-2167 Kontakttālrunis: +371 67149869 e-pasts: socialaisdienests@marupe.lv Vietne: https://www.marupe.lv/lv/marupes-novada-pasvaldiba/iestades/marupes-novada-socialais-dienests

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
Olaines novads	Olaines novada pašvaldības aģentūras “Olaines sociālais dienests”	Adrese: Zemgales ielā 33, Olainē Kontakttālrunis: +371 67146041 e-pasts: soc.dienests@olaine.lv Vietne: https://www.olaine.lv/lv/socialais-dienests
Ogres novads	Sociālais dienests	Adrese: Upes prospekts 16, Ogre Kontakttālrunis: +371 65022922 e-pasts: ogressd@ogresnovads.lv Vietne: https://www.ogresnovads.lv/lv/strukturvieniba/ogres-novada-socialais-dienests
Preiļu novads	Preiļu novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Aglonas iela 1a, Preiļi, Preiļu novads, LV-5301 Kontakttālrunis: +371 65320123 e-pasts: aija.bizane@preili.lv Vietne: https://www.preili.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Rēzeknes valstspilsēta	Rēzeknes Sociālais dienests	Adrese: Zemnieku iela 16A, Rēzekne, LV-4601 Kontakttālrunis: +371 20221816 e-pasts: socialais.dienests@rezekne.lv Vietne: https://www.sdrezekne.lv/contact
Rēzeknes novads	Rēzeknes novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Atbrīvošanas aleja 95a, Rēzekne, LV-4601 Kontakttālrunis: 64607194, 64607176, 64607184 e-pasts: socialais.dienests@rezeknesnovads.lv Vietne: https://rezeknesnovads.lv/pasvaldiba/socialas-dienests/socialas-dienests-copy/
Ropažu novads	Ropažu novada Sociālais dienests	Adrese: Acones iela 4, Ulbroka, Stopiņu pagasts, Ropažu novads, LV-2130 Kontakttālrunis: +371 67910792 e-pasts: socialais.dienests@ropazi.lv Vietne: https://www.ropazi.lv/lv/ropazu-novada-socialais-dienests
Rīgas valstspilsēta	Rīgas sociālais dienests	Adrese: Baznīcas iela 19/23, Rīga, LV-1010 Kontakttālrunis: +371 67105048 e-pasts: soc@riga.lv Vietne: https://www.riga.lv/lv/strukturvieniba/rigas-socialais-dienests
Salaspils novads	Salaspils novada Sociālais dienests	Adrese: Kalna iela 2, Salaspils Kontakttālrunis: +371 67946777 e-pasts: socialais.dienests@salaspils.lv Vietne: https://www.salaspilssd.lv/

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
Saldus novads	Saldus novada pašvaldības aģentūra “Sociālais dienests”	Adrese: Slimnīcas iela 3A, Saldus, LV- 3801 Kontakttālrunis: +371 63881666 e-pasts: socialais.dienests@saldus.lv Vietne: https://socialais.saldus.lv/kontakti/
Saulkrastu novads	Saulkrastu novada Sociālais dienests	Adrese: Ainažu iela 10-7, Saulkrasti, Saulkrastu novads, LV- 2160 Kontakttālrunis: +371 67142510 e-pasts: socialaisdienests@saulkrasti.lv Vietne: https://saulkrasti.lv/pasvaldiba/pasvaldibas-iestades-un-uznemumi/saulkrastu-novada-socialais-dienests/
Siguldas novads	Siguldas novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Zinātnes iela 7, Siguldas pagasts, Siguldas novads Kontakttālrunis: +371 67800966 e-pasts: socialais.dienests@sigulda.lv Vietne: https://sigulda.lv/pasvaldiba/pasvaldibas-iestades/socialais-dienests/
Smiltenes novads	Smiltenes novada Sociālais dienests	Adrese: Dārza iela 3, Smiltene, Smiltenes pilsēta, LV-4729 Kontakttālrunis: +371 64707865 e-pasts: soc.dienests@smiltenesnovads.lv Vietne: https://www.smiltenesnovads.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Talsu novads	Talsu novada Sociālais dienests	Adrese: Kareivju iela 7, Talsi Kontakttālrunis: +371 63221889 e-pasts: socialais.dienests@talsi.lv Vietne: https://www.talsunovads.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests
Tukuma novads	Tukuma novada pašvaldības iestāde “Tukuma novada sociālais dienests”	Adrese: Tidaholmas iela 1, Tukums, Tukuma novads, LV- 3101 Kontakttālrunis: +371 80205333 e-pasts: tnsd@tukums.lv Vietne: https://www.tnsd.lv/kontakti
Valkas novads	Valkas novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Rūjienas ielā 3D, Valka, Valkas novads, LV-4701 Kontakttālrunis: +371 64725938 e-pasts: socialais.dienests@valka.lv Vietne: http://www.valka.lv/lv/valkas-novads-1/pasvaldiba-1/sociala-aizsardziba/socialais-dienests/socialais-dienests-pakalpojumi

Pilsētas, pašvaldības nosaukums	Sociālā dienesta nosaukums	Sociālā dienesta kontaktinformācija
Valmieras novads	Valmieras novada Sociālo lietu pārvalde	Adrese: Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV-4201 Kontakttālrunis: +371 64207140 e-pasts: slp@valmierasnovads.lv Vietne: https://www.valmierasnovads.lv/pasvaldiba/par-pasvaldibu/kontakti/socialo-lietu-parvalde/
Varakļānu novads	Varakļānu novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Rīgas iela 9, Varakļāni Kontakttālrunis: +371 64860844, e-pasts: soc.dienests@varaklani.lv Vietne: https://varaklanunovads.lv/socialais-dienests
Ventspils valstspilsēta	Ventspils Sociālais dienests	Adrese: Raiņa iela 10 un Talsu iela 39. Kontakttālrunis: +371 63601202 e-pasts: socdienests@ventspils.lv Vietne: https://labklajiba.ventspils.lv/
Ventspils novads	Ventspils novada pašvaldības Sociālais dienests	Adrese: Lielā iela 2A, Piltene Kontakttālrunis: +371 63620510 e-pasts: soc.dienests@ventspilsnd.lv Vietne: https://www.ventspilsnovads.lv/lv/strukturvieniba/socialais-dienests

4. pielikums. Vispārīgs pakalpojumu stipro un vājo pušu raksturojums

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
Pakalpojumu stipro pušu raksturojums		
Individualizēta un elastīga pieeja	Pakalpojums tiek pielāgots jaunieša vajadzībām un interesēm.	“Nē, mēs esam ļoti daudz mainījuši, tā kā es saku, šis pakalpojums, tāpat kā Rīga nekad nav gatava, tāpēc, ka katra grupa, viņai tā vajadzība ir savādāka.”(Nora). “.....tad mēs pielāgojamies. Cita grupa atkal ir visi, piemēram, viņi var būt vairāk tādi, ar mentālām grūtībām, ēšanas traucējumi, ja, tur kaut kādas paškaitnieciskas darbības, suicidālas domas ir pa laikam, tad tur vairāk piesaista speciālistus, tad tur vairāk psihoterapija, vairāk par sevis izzināšanu, kā es varu visu to darīt. Katra grupa ir kaut kas cits....” (Nora). “.....mēs strādājam uz jauniešu individuālajām vajadzībām. Mēs reāli ejam un ar viņu runājam, un izvērtējam, kādas ir viņa psiholoģiskās, fiziskās un visas tās vajadzības, un pielāgojam tās aktivitātes tādas, kas viņam, viņa interesēm ir saistošas. Piemēram, ja viņš nodarbojas ar kaut kādu, nu, tagad meitene viena nāk prātā, ar auskaru veidošanu, vēl kaut ko, tad mēs piesaistām tā, lai viņa tur varētu tā iemācīties, nu, tā kā attīstām šo prasmi, ka viņa var arī tirgot.” (Nora).
Uzticības pilns kontakts un droša vide	Droša un neformāla vide, kurā jauniešis var atvērties.	"Mēs ļaujam jaunietim iejusties – padzer tēju, iepazīstas ar citiem... jauniešis ienāk kabinetā tad, kad viņš jau jūtas drošāk." (Ginta).
Starpdisciplināra un profesionāla komanda	Dažādu jomu speciālistu sadarbība nodrošina visaptverošu pieeju un kompleksu atbalstu.	“....Nu savā veidā mēs esam uztaisījuši, ka mūsu darbinieki ir dažāda spektra speciālisti, ir ergoterapeiti, ir psihologi, ir sociālie darbinieki, ir skauti, jo viņiem ir pieredze ar jauniešiem.... Visu laiku tiek miksēti dažādi speciālisti. Nu tā, psihiatrs mūsu komandā ir, un mākslas terapeite mūsu komandā ir, tā kā, mums ir arī smilšu kabinets, iespējams, ka nākotnē būs arī smilšu terapeits, jo mums ir viss uz vietas, jāsaprot.” (Nora). “Tāpēc mēs esam komanda, un tas ir skaidri un gaiši noteikts..... Piemēram, tur ir jau par pusaudžu disciplinēšanu, par pusaudžu

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
		vecumposmiem, par tām īpatnībām, par tām pašām atkarībām. Un ir tā, ka šīs te grupas gan mums vada ārēja speciālisti tur piesaistīti, gan arī ir mūsu pašu iekšējie sociālie darbinieki ar saviem resursiem, kur to var nodrošināt. Tad mums ir arī klāsts ar speciālistiem, kurus mēs piesaistām uz visām šīm grūtībām. Mums ir pieejamie trīs dažādi narkologi, gan pēc dzimumiem, gan valodām, gan vecumiem. Un tad mums ir tāpat arī psihiatrs savs. Šie viss ir mūsu ārpakalpojuma sniedzēji, mēs viņus šos pakalpojumus pērkam. Mums ir arī dažādi psihologi, arī kā vajag mums ir ģimenes terapijas speciālisti. Mums ir arī viens jurists, kurš var palīdzēt dažādos jautājumus, ja nepieciešams gan ģimenēm, gan arī pašiem speciālistiem. Un kas mums vēl ir? Laikam es visu nosaucu.”(Marija).
Radoša un jauniešiem pievilcīga pieeja	Izmanto radošas un praktiskas aktivitātes (piemēram, mākslu, ielu kultūru), kā motivācijas instruments.	“... Mums atsūtīja no 15 jauniešiem septiņus jauniešus, kuri bija policijas redzeslokā par mājas demolēšanu, grafiņi apzīmēšanu un tamlīdzīgi. Un ko tad, protams, mēs visi izvērtējām - tāpat valoda, kā tur tālāk, kā notiek, uz ko mēs darbojamies, kāda pārējiem ir interese. Un tad mēs tur piesaistījām caur mākslu, ielas mākslu un tad, lai viņi redz to, vispār to būtību, ka tas ir savādāk, kurā vietā drīkst, kā notiek. bet pagaidām, satiekot vai sarakstoties ar tiem čaļiem, viņiem viss ir kārtībā, viņi neuzķērās vairāk, vismaz nepieķēra viņus. Bet viņi ļoti skaidri apzinājās, ka viņi citu ierastumu nedrīkst bojāt, un tas jau ir lielākais sasniegums, nu tad tādā veidā viņi ir pasargāti. mums vajadzēja to programmu pavilkt, nu, uz māksliniecisko pusi. Mēs piesaistījām tāpat mākslas terapeitu, mēs piesaistījām, meklējām ielas mākslinieku, kurš pareizi stāsta. Un tad viņiem to vispār - no kā viņi veidojās, un to tur taču vajadzēja to visu caur tādu neformālu izglītību, ja, kā tas ir. Viņi tur eksperimentēja, un vajadzēja tur krāsas pirkt un vēl kaut ko, vēl Ozols bija iesaistīts, jo viņam vislētākās tās grafiņi krāsas ir.” (Nora). “.... visu laiku mainās, ja, tāpat arī piedzīvojumu izbraucieni. Viņi, protams, ir uz piedzīvojumu terapiju bāzēti, bet tā ir tā pieredžu izglītība.” (Nora).

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
<i>Izvērtēšana un progress</i>	Tiek izmantoti vairāki instrumenti, lai mērītu jaunieša progresu.	“.... Mums ir tātad pagaidām tā "360 metode", ko Labklājības departaments ir tā kā akceptējis, kur mēs izvērtējam sākuma programmu no jaunieša, vecāka, skolas un sociālo darbinieku skatu punkta. Tad programmai beidzoties. Un tad tā kā tāda zirnekļu skala sanāk, kādi ir tie rezultāti.” (Nora). “Mums ir tā, ka pa vidu pakalpojumā ir starpizvērtēšana, kur atkal šī pati komanda, sociālais darbinieks, ģimenes atbalsta persona, psihologs plus, kāds no iesaistītajiem speciālistiem, kas jau ir sniedzis konsultācijas, sanāk kopā un saprot, vai kaut ko vajag ģimenes profilā vai atbalsta plānā mainīt, nu tajā pakalpojuma viducītī vaimēs varam kaut ko varbūt mainīt vai papildu konsultācijas vai otrādi mazāk. Nu tā kā nu tas pats saturs viducītī mainās, bet pakalpojuma tādām jēgpilnam izvērtējumam mums ir tie izvērtēšanas instrumenti, ar ko speciālisti strādā pakalpojuma sākumā un tad pakalpojuma beigās, plus mēs rakstam vēstules izglītības iestādēm, lai viņas varētu sniegt savus novērojumus par bērnu, kāds viņš ir bijis, un pakalpojuma beigās vai ir kaut kādas izmaiņas, ja ir, tad kādas...., lai mēs saprotam arī kā viņš uzvedās tajā skolas vidē.... Nu jā, tad ir tas mūsu pašvērtējums, tās metodes, pēc kā speciālisti vērtē un skolas vēstules. Kā mēs to kopumā mēram vai ir uzlabojumi vai nav?” (Liene).
<i>Ģimeņu un skolu iesaiste</i>	Ģimeņu un skolu iesaiste veicina ilgtermiņa rezultātus jaunietim.	“Es teiktu, ka izcili būtu. Jā, mēs strādātu pakalpojumā ar ģimenēm vai, piemēram, tie paši jaunieši un arī izglītības iegūšanas vietā būtu kaut kas līdzīgs, kas nav skolas klasiskais psihologs, sociālais pedagogs, bet būtu kaut kāds līdzīgs tāds speciālistu un atbalsta mehānisms, kas bērnam arī skolā varētu palīdzēt. Un tad mēs tā forši, kā zobraitiņi ejam kopā. Kad ir mājas, esam mēs kā pakalpojums, ir skola, bet visi strādā pēc vienotiem principiem, jo mums ir bijuši gadījumi, kad mūsu speciālisti iet skolā, iet runāt ar pedagogiem par konkrēto bērnu, viņam vajadzīgo atbalstu un pedagogs ņēmis to vērā, un izmanto savā praksē....” (Liene).

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
<i>Elastīgums un radošums</i>	Darbinieki ātri reaģē un pielāgojas situācijām.	“..... tagad tādu elastīgumu tādā ziņā, ka lai vai kāda tā grupa nokomplektējās un kādi jaunieši. Mums parasti izdodas tā ātri noreagēt un ja vajag veikt izmaiņas mūsu sastāvā, papildu darbiniekus vai arī kādu citu pat aizvietot. Tā kā jā, tādā elastīgumā reizēm arī varam gana radoši meklēt risinājumus.” (Inese).
<i>Pakalpojumu vājo pušu raksturojums</i>		
<i>Pakalpojumu pieejamība</i>	Pakalpojums pieejams tikai rīdziniekiem, ārpus Rīgas – trūkst iespēju, trūkst pašvaldību ieinteresētības pakalpojumu nodrošināšanā.	“Tad īsti mums personīgi ir bijusi sarunas ar Jelgavas un Tukuma pašvaldību. Es zinu, ka Ādažu, Ropažu pašvaldības ir kaut ko tā, kā izteikušās, bet kāpēc tas viss nav aizgājis uz priekšu es nezinu, jo mēs esam gājuši ar domu, ka iedodiet mums telpas. Mēs dabūsim speciālistus, mēs, jūs apmācīsim, mēs jūs uzraudzīsim. Es saprotu, mēs iedosim [sniegsim pakalpojumus], bet iedodiet telpas, jo viss jau stāsts par telpām. Un nezinu pie tā varbūt ir apstāties [pakalpojuma ieviešanas process], sociālā joma pašvaldībā nekad nav bijusi baigā prioritāte, tāpēc ka tie ir naudas ņēmēji, nevis devēji. Es pieļauju, ka nu tur ir vairāki apstākļi kāpēc. bet nu kaut kur tikai tajos gaiteņos apstājās tā ideja.” (Liene). “Mums šobrīd pakalpojums ir tikai rīdziniekiem... no Ādažiem, Ropažiem un Ķekavas zvana, bet mēs fiziski nevaram nodrošināt.” (Liene).
<i>Ilgas rindas</i>	Pieprasījums pārsniedz iespējas, palīdzība kavējas.	““Pārinieks” ir visu laiku pilns. Mums nemitīgi ik pa laikam zvana ... kopš atvēršanas brīža 2018. gadā, ja nemaldos, viņš ir visu laiku pilns.... Nu, mēs neveidojam rindu, bet, nu, katrā ziņā mums nākas atteikt, ka nav vietu.” (Marija). “....Mums ir vecāki, kas gaida nākamo gadu, kad mēs atvērsim to pieteikšanos....” (Liene). “Nu jā 10 mēnešos mēs uzņemam 60 ģimenes, tad nu man tagad ir grūti teikt kāda rinda un viņa laikam ir mainīga. Pagājušajā gadā ... augustā mēs izsludinājām pieteikšanos, mums rindā, tad jau, ja nemaldos, bija 27 ģimenes.” (Liene).
<i>Finansējuma un resursu trūkums</i>	Nestabils un projektos balstīts finansējums, kā arī	“Nu, resursu nekad nepietiks, laikam, jā, jo mēs varam teikt, ka mēs savas ģimenes zinām, jā, mēs zinām, kas tur notiek, mēs zinām, kādas ir, kuram tur labas lietas un sliktas lietas notiek, bet, protams, ka

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
	darbinieku mainība un trūkums.	<i>resursus gribētos vienmēr vairāk, gan cilvēka resursus, gan finansiālos, gan visus pārējos. Ar laiku reizēm gribētos vairāk, lai būtu. Bet, nu, ir tā, kā ir, un pagaidām jau mēs tiekam galā.” (Anastasija).</i> <i>”Programmas beidzas līdz ar projektu, un tad jauniešiem nav kur turpināt.” (Inese).</i> <i>“.....2021./2022.gadā bija diezgan liela staigāšana starp pakalpojumu sniedzējiem, gan dienestiem, jo apmēram, kurā projektā bija lielāka alga uz turieni ej, jā, un tā arī reāli bija..... Šobrīd komandas ir stabilas..... mēs jau priecājamies, ja divus gadus cilvēks nostrādā vienā vietā, tad mums jau ir svētki. Ja mēs kādreiz darbā pieņemām un cilvēkam prasījām, nu, cik ilgi tu plāno, mēs nu vēlamies vismaz piecus gadus, nu, tā, lai būtu tā stabili..... Tad šobrīd mums ir tā latiņa zemāk, ka divi gadi jau ir. Jo reāli gada laikā tu to ģimeni iepazīsti un tev ir kaut kādas attiecības izveidojušās un tas jau nav tā, ka tu dzīvo te dienu dienā, tad te ir jāveido tā komunikācija un jādara. Un gada laikā viņi ir kaut cik normāli un nākamā gada laikā tu ej uz kaut kādām izmaiņām – vai pa labi, vai pa kreisi.” (Marija).</i>
<i>Finansēšanas modelis</i>	Finansējums piesaistīts jauniešu skaitam, kas rada riskus.	<i>“Bet ir vēl viena lieta, par ko neviens nerunā. Pakalpojumu sniedzējam iet finansējums par konkrētu jauniešu skaitu. Protams, es ņemu vairāk jauniešus ar tādu domu, lai nekādi neparealizētu pakalpojuma sniedzēju darbību, bet tad, kad mēs vairāk strādājam.....visa organizācija nosedz tos visus izdevums ar tādu domu, ja nu gadījumā kaut kas atkrīt, tad mēs varam to pamatu nodrošināt.” (Nora).</i> <i>“N:..... kādreiz pašā sākumā maksāja par izdarītajām darbībām, tātad tikos ar jauniem, tad bija samaksa. Bet tad, kad tie jaunieši ir dažādi, tad es nevarēju noorganizēt ne grupas, ne izbraucienus..... Un tad, kad bija pārbaudes un gāja, un skatījās, un redzēja, ka no A4 lapas, ka no visiem datumiem, kad ir bijis, ko darījis, un ka tas darbs ir iesaistīts anormāls, liels, tad saprata, ka nē,</i>

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
		<i>ka maksājam savādāk. Mums maksā par jauniem mēnesi, vidējo izrēķina un tāpēc mums ir maksājums par jauniem mēnesi.</i> <i>Intervētājs: Nu, respektīvi, tāpat, ja tas jauniešs pamet programmu, tad jūs zaudējat naudu, ja?</i> <i>N: Jā.</i> <i>Intervētājs: Ok, skaidrs. Līdz ar to būtībā, jūs esat ieinteresēti viņu paturēt tur iespēju robežās.” (Nora).</i>
<i>Darbinieku pārslodze, kadru mainība un atbalsta trūkums dažādās situācijās</i>	Speciālistiem liela slodze un zems atalgojums, kadru mainība, kā arī trūkst atbalsts dažādās situācijās darbā ar mērķa grupu, mācības.	<i>“Kad bieži jāpielāgojas, darbiniekiem ir nogurums, pārslodze....” (Inese).</i> <i>“.....viņi [jaunieši] netiek izslēgti tāpēc, ka arī pašu sociālo darbinieku mainība ir tik ātra un strauja. mums ir jaunieši, kuriem ir 2/3 darbinieki programmas laikā mainījušies...” (Inese).</i> <i>“....bet tāda komanda, kas varētu dot, arī reaģēt uz kaut kādām krīzes situācijām, vai, piemēram, mums te viens jauniešs narkotisku vielu lietošanā noleca no vienas vietas, un mums tāda krīze bija visiem, nu, darbiniekiem, nu, tādas sēras, nu, viņš vairs nebija programmā, bet vienalga, bija tās attiecības... Mums, protams, bija tā supervīzija, viss bija, bet mēs visi bijām tādā krīzē, slēgtā krīzē. Un, reāli, es saprotu, ar saviem resursiem mēs neko nevaram izdarīt, un tas ir normāls process, kuru vienkārši jāiziet, mēs par to runājam, jā, mēs to pārdzīvojam, bet tā ir tāda krīze.” (Nora).</i> <i>“Intervētājs: Bet, sakarā ar šīm pieredzēm, vai ir sajūta, ka jums arī noderētu kaut kāds padoms, atbalsts no, es nezinu, kāda cita speciālista, ko darīt ar šo visu?</i> <i>E: Īstenībā, jā, ļoti noderētu praktiska iespējā apgūt kādu metodiku, kā pareizi strādāt, varbūt kaut kādas spēles, nodarbības un caur šo te visu viņus ieinteresēt, jo es zinu, ka neskaitāmi daudz materiālu, metodiskie norādījumi un rokasgrāmatas, kas tiek izdotas, jā, bet reāli ikdienas darbā mēs šīs te grāmatas nesējam un nešķiram, kā es tagad arī nesen mājās atradu “21 rīks un 101 ideja digitālajam darbam ar jaunatni”. Un, nu, principā, šīs te grāmatas, kas ir, es neteiktu,</i>

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
		<i>ka es tur sēžu un lasu, un domāju, der vai neder. Man liekas, ka tieši šīs te praktiskās nodarbības, kas ļauj tev iziet cauri pašam, ka tu esi kā dalībnieks un tev kāds novada. Un tad tu uz sevis izmēģini, kā šī nodarbība liek man aizdomāties vai liek man kaut ko darīt, vai liek paskatīties uz kaut ko citādāk. Un tad jau praktiski es varētu šādu nodarbību vadīt tālāk. Jo, kā jau es iepriekš minēju, pašlaik tā ir vairāk no manas puses informatīvā nodarbība, ko es atrodu internetā, to es salieku prezentācijā, kas man šķiet būtiski, un izdomāju kaut kādas metodes, grupu darbus, kur viņi var darboties, bet, ja man būtu reāli iespēja praktiski piedalīties mācībās, kur es būtu tā jaunieša lomā un es paskatītos, kā strādā kādas nodarbības, es ļoti labprāt viņas turpinātu vadīt sava darba ietvaros tālāk.” (Elīna).</i>
<i>Sistēmiskuma trūkums</i>	Nav vienotas sistēmas un sadarbības starp pašvaldībām, pakalpojuma sniedzējiem.	<i>“Visi runā par attīstību, ka vajadzētu visai Latvijai nodrošināt pārraudzību, vienādu pakalpojumu nodrošinājumu. Ļoti labi, bet kur ir atbalsts, lai varētu tā notikt, cita pašvaldība saka, jā, mēs gribētu, mums vajadzētu, nav līdzekļi, citi atkal saka, ka, jā, mums ir līdzekļi, bet nav laika, tad, nu, kaut kāds absurds.”” (Nora).</i>
<i>Skolas vide</i>	Daudzi skolēni, kuriem nepieciešams īpašs atbalsts, tiek novirzīti pie psihologa vai attālinātām mācībām, radot slogu vecākiem un neuzlabojot patiesi individuālu mācību pieredzi.	<i>“Tātad vide, šajā kontekstā es lieku, diemžēl arī skolas, jo, lai kā man gribētos turēt pretī, bet visas skolas nav iekļaujošas un nemēģina atrast tādu individuālu pieeju. Un, lai ir ļoti daudz strādāts ar šo, vēl joprojām tas ir kliegzoši, jo visus neērtos jauniešus sūta vai nu pie psihologa, vai nu mēģina tagad motivēt, lai viņi attālināti mācās, zinot, ka tas ir slogs vecākiem, gan jautājums par finansēm.” (Nora).</i> <i>“....uzvedības traucējumi neparādās uz mirkli, uzvedības traucējumi parādās jau pakāpeniski, un tad līdz ar to, tad paliek jautājums, kas tur tālāk - izvērtēšana, ko darām. Ir visādas shēmas, kā skolā rīkoties, ja ir kādi konflikti vai vēl kaut kas, visi jaunieši lieliski zina, kas ir mobings, ja, viņi lieliski zina, kas tas ir, viņi ir izglītoti, bet tātad jautājums, kas tad nav nostrādājis, ja, jau pirmais ir saprast, kas notiek, un otrs, kā mēs šo varam mazināt, tātad tur ir kaut kur pazudis starp tiem posmiem, kad viņi ļoti labi visi zina, kas tas tāds ir, bet posms, kā to var</i>

Pakalpojumu stiprās/vājās puses		Citāts no intervijām ar pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem
nosaukums	apraksts	
		<i>mazināt, lai nepieļautu, kaut kur ir pazudis, nu tā, ja tā godīgi. ” (Nora).</i>